

TARTALOM

Az OMBKE 95. Küldöttgyűlése 2	
<i>95th Delegate Assembly of OMBKE</i>	
Bányász-Kohász-Erdész Találkozó 27	
<i>Meeting of Miners-Metallurgists-Foresters</i>	
Csille- és rönktolás Miskolc/Sopron-Selmecbánya 29	
<i>Pushing a mine-car from Miskolc and a log from Sopron to Selmecbánya</i>	
Kirner Károly: Sopronban voltam selmeci diák 35	
<i>I was a student from Selmec in Sopron</i>	
Tóth Álmos: Kaskovics Lajos emlékezete 40	
<i>Remembrance of Lajos Kaskovics</i>	
László Gabriella: Gruben és walden 43	
<i>Gruben and walden (traditional dresses of the mining, metallurgical and forestry students)</i>	
Pálovits Pál: Hol sírjaink domborulnak (II. rész) 52	
<i>Where our great professors lie (part II)</i>	
Egyesületi Hírek 54	
Hazai Hírek 25, 56	
Külföldi Hírek 30, 39, 53	
Könyv- és folyóiratszemle 42	
Függelék	
Az OMBKE alapszabálya I–VIII.	

Bányászati és Kohászati Lapok BÁNYÁSZAT

Szerkesztőség postacím: 8301 Tapolca – Pf. 17.

Felelős szerkesztő: Podányi Tibor (tel.: 30-2955-718) e-mail: bkl.banyaszat@t-online.hu

A szerkesztőbizottság tagjai: Bagdy István (szerkesztő), dr. Csaba József (olvasószerkesztő), Kovács Béla (szerkesztő), dr. Gagyi Pálffy András (hírszerkesztő), Antal István, dr. Dovrtel Gusztáv, Erdélyi Attila, dr. Földessy János, Győrfi Géza, dr. Horn János, Jankovics Bálint, Kárpáti Erika, Livo László, Lois László, Mara Márta-Éva, dr. Mizser János, dr. Süme-gi István, dr. Szabó Imre, Szilágyi Gábor, dr. Tóth István, Vajda István

HU ISSN 0522-3512

Bányászati és Kohászati Lapok KOHÁSZAT

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő utca 68. IV. em. 409. Telefon: 201-2011 **Levélcím:** 1371 Budapest, Pf. 433 vagy kohaszat@mtesz.hu

Felelős szerkesztő: dr. Verő Balázs

A szerkesztőség tagjai: dr. Búzáné dr. Dénes Margit, dr. Dobránszky János, dr. Fauszt Anna, Hajnal János, Harrach Walter, dr. Juhász Attila, dr. Klug Ottó, Lengyelne Kiss Katalin, Szende György, dr. Takács István

HU ISSN 0005-5670

Bányászati és Kohászati Lapok KŐOLAJ ÉS FÖLDGÁZ – Hungarian Journal of Mining and Metallurgy OIL AND GAS

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Csalogány u. 3/B **Postacím:** 1255 Budapest 15, Pf. 18. Telefon: (1) 201-8083 e-mail: montanpress@t-online.hu

Felelős szerkesztő: Dallos Ferencné

Szerkesztőbizottság: dr. Csákö Dénes, Cseri Tivadar, dr. Fecser Péter, dr. Nagypataki Gyula, dr. Ősz Árpád, Turkovich György

Címlapfotó: Eger, Dobó tér

HU ISSN 0572-6034

A lapszámot összeállította: Podányi Tibor

Kiadja: az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület, Budapest, II., Fő utca 68. Telefon: 1-201-7337

Felelős kiadó: dr. Tolnay Lajos elnök

Nyomdai előkészítés: Gránicz Károlyné

Nyomdai munkák: Press+Print Lapkiadó és Nyomdaipari Kft. Kiskunlacháza

Megjelenik: 2006. szeptember 8.

Belső terjesztésre, kereskedelmi forgalomba nem kerül.

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület

95. Küldöttgyűlése

(Eger, 2006. május 27.)

A küldöttgyűlés elnöksége

A küldöttgyűlést az egyesület a VI. Országos Bányász–Kohász–Erdész Találkozó rendezvénysorozat részeként tartotta meg az egri Gárdonyi Géza Színházban 2006. május 27-én 10:30-kor. A színház előtt a Miskolci Bányász Zenekar fogadta az érkezőket.

A küldöttgyűlés elnökségében *dr. Tolnay Lajos* elnök, *Kovacsics Árpád* főtitkár, *dr. Lengyel Károly* főtitkárhelyettes, *dr. Gagy Pálffy András* ügyvezető igazgató, *dr. Törőcsik Miklós*, Eger Megyei Jogú Város alpolgármestere, *ing. Marian Lichner*, Selmechánya polgármestere, *Rabi Ferenc*, a Bányai Dolgozók Szakszervezeti Szövetségének elnöke, *dr. Zoltay Ákos*, az EU Bányászati Ágazati Párbeszéd Bizottság soros elnöke, a Magyar Bányászati Szövetség főtitkára és *Moravitz Péter* tiszteleti tag foglaltak helyet.

Nemzeti Himnuszunk eléneklését követően *dr. Tolnay Lajos* elnök köszöntötte a küldöttgyűlés résztvevőit, ezen belül tiszteleti tagjainkat, pártoló jogi tagjaink vezetőit, a hatóságok képviselőit, a Miskolci Egyetem és a Dunaujvárosi Főiskola képviselőit, akadémikusainkat, a megjelent országgyűlési képviselőket, társegyesületeink, partner társadalmi szervezeteink képviselőit és kedves meghívott vendégeinket. Név szerint is köszöntötte az elnökségben helyet foglaló *dr. Törőcsik Miklós* alpolgármestert és bejelentette, hogy *dr. Nagy Imre*, a város polgármestere személyesen kívánta köszönteni Küldöttgyűlésünket, de parlamenti elfoglaltsága miatt csak a délutáni díszfelvonulás idejére tud Egerbe érkezni, és a Dobó téren fogja üdvözölni a kollegákat. Nagy szeretettel köszöntötte Selmechánya képviselőit: *Marian Lichner* polgármestert, *Iván Gregan* alpolgármestert és *Josef Karabély-t*, a Selmechányai Bányászati Egyesület elnökét. Üdvözölte az Erdélyi Magyar Műszaki Társaság körünkben megjelent erdész képviselőit: *Szabó Máriát* és *Lőrinczi Mátéfi Tibort*. Köszöntötte továbbá *dr. Esztó Pétert*, a Magyar Bányászati Hivatal elnökét, *dr. Bóhm József* és *dr. Kaptay György* dékánokat, *dr. Zoltay*

Akost, *Rabi Ferencet* és *Ormos Balázst*, az Országos Erdészeti Egyesület főtitkárát.

Mint az az utóbbi években hagyománnyá vált, most is köszöntötte legidősebb tagtársunkat, *Baross József* okl. bányamérnököt – aki az idén ünnepli 95. születésnapját – és legrégebbi tagtársunkat, *Selmeci Béla* okl. kohómérnök tiszteleti tagunkat, aki 1938 óta tagja az egyesületünknek.

A regisztráció alapján az elnök megállapította, hogy a küldöttgyűlés határozatképes: az egyesületi szavazati joggal bíró 233 küldött közül jelen van 124 fő. A küldöttgyűlésen részt vett további 118 fő egyesületi tag illetve vendég.

A választmány javaslata alapján a küldöttgyűlés egyhangú szavazással megválasztotta a küldöttgyűlés tisztségviselőit:

A Határozatszövegező Bizottság elnöke: *Kőrösi Tamás* okl. olajmérnök, tagjai: *dr. Horn János* okl. olajmérnök, *Hevesi Imre* okl. kohómérnök, *Balázs László* okl. kohómérnök, *Eger László* okl. kohómérnök, *Dr. Tóth Levente* okl. kohómérnök.

A Szavazatszámoló Bizottság vezetője: *Somody Anikó* okl. bányamérnök, tagjai: *Beőr Nikolett* bányamérnök hallgató és *Farkas Gábor* kohómérnök hallgató.

Jegyzőkönyvvezető: *Gombár Jánosné* szervező titkár; jegyzőkönyv hitelesítők: *Katko Károly* okl. kohómérnök, *Dallos Ferencné* okl. gépészmérnök.

A küldöttgyűlés egyhangú szavazással jóváhagyta az írásban előre kiküldött napirendet:

- Elnöki megnyitó, köszöntések
- Főtitkári beszámoló, közhasznúsági jelentés
- Az Ellenőrző Bizottság beszámolója
- Az Alapszabály Bizottság előterjesztése
- Hozzászólások, indítványok
- Tiszteleti tagok választása, kitüntetések átadása
- Határozatok, zárszó

Dr. Tolnay Lajos:

Tisztelt Küldöttgyűlés! Mint minden küldöttgyűlésen, most is megszólal a harangjáték azok emlékére, akik az elmúlt évben eltávoztak közülünk. Velük szakmánk, baráti körünk, egyesületünk lett kevesebb. A küldöttgyűlésre javaslat érkezett *Szabó János* okl. bányamérnöktől, hogy emlékezzünk meg azon bányász, kohász hősokról és áldozatokról is, akik az 50 évvel ezelőtti forradalomban, vagy az azt követő megtorlások következtében estek áldozatul. A forradalomról az év folyamán külön is meg fogunk emlékezni, és feladatunk kell legyen a név szerinti megemlékezés is. Most a küldöttgyűlésen szóljon a harang és a klopacska mindazokért a bányász, kohász szakmához tartozó társainkért is, akik a forradalomban vagy azt követően lettek áldozatok, és akiknek a búcsúztatásakor nem szólalhatott meg a bányászhimnusz. Kérem, hogy állva tisztelegjünk eltávo-

A 94. Küldöttgyűlés óta elhunyt tagtársaink:

Áll János okl. gépészmérnök,
Bakalár Kálmán okl. bányamérnök,
Bakos János vasöntő, géplakatos,
Bánfalvi János bányatechnikus,
Barta Kázmér okl. bányagépészmérnök,
Bátki Sándor okl. bányamérnök,
Bercsényi Lajos okl. bányamérnök,
Bruckner Lajos okl. olajmérnök,
Budai László okl. vízépítő mérnök, tiszteleti tag,
Csaba Károly okl. bányamérnök,
Csinády Gábor okl. villamosmérnök,
Dankó Sámuel okl. bányamérnök,
Deák Ferenc okl. bányamérnök, okl. matematikus,
Dóbiás János bányaiipari technikus,
Dulichar Béla kohász üzemmérnök,
Erdei Gyula okl. bányagépészmérnök, közgazdász,
Erdei József okl. bányaiipari technikus,
Ernei László okl. bányamérnök,
Farkas László okl. bányamérnök,
Fekete Lajos okl. bányamérnök,
Fitzek Antal okl. bányamérnök,
Fodor Gyula okl. bányamérnök,
Fogarasi András okl. gépészmérnök,
Forray József építőipari technikus,
Gál Béla okl. kohómérnök,
Gebhardt János okl. bányamérnök,
Gerlefalvi Nagy Sándor okl. olajmérnök,
Dr. Hauszner Ernő okl. kohómérnök,
Hámori Győző bányatechnikus,
Horváth László okl. bányamérnök,
Horváth László vegyésztechnikus,
Jánosi Miklós okl. kohómérnök, tiszteleti tag,
Jánossy Kázmér okl. kohómérnök,

Juhász László okl. bányaművelő mérnök,
gázipari szakmérnök
Juhász László okl. bányamérnök,
Lengyel István okl. gépészmérnök,
Dr. Macher Frigyes okl. kohómérnök, tiszteleti tag,
Magyar Miklós okl. olajmérnök,
Miskolczi Ferenc bányatechnikus,
Dr. Moharos Jenő okl. bányamérnök,
Molnár Gyula okl. gépészmérnök,
Murányi János üzemmérnök,
Dr. Nagy János okl. építőmérnök,
id. Pálvölgyi Henrik okl. kohómérnök,
Pfluger István bányaiipari technikus,
Platthy Endre okl. gépészttechnikus,
Pogány László okl. vegyész mérnök,
Rácz Ferenc bányagépész üzemmérnök,
Remsei István gépipari technikus,
Rovó István gépészttechnikus
Dr. Répási Gellért okl. kohómérnök, tiszteleti tag,
Sasvári Imre bányaiipari technikus,
Dr. Somorjai István jogász, bányaiipari technikus,
Spekhardt János bányagépész technikus,
Sütő László bányagépész technikus,
Szabados Gábor okl. bányamérnök,
Szabó Antal gépipari technikus,
Szabó Sándor üzemszervező mérnök,
Szalontai Árpád okl. bányamérnök,
Szűgyártó István okl. gépészmérnök,
Tuboly János okl. kohómérnök,
Vankó Richárd okl. gépészmérnök,
Venkovits István okl. hidrológus,
Zátony László okl. bányamérnök,
Zátonyi László okl. kohómérnök.

zott társaink emlékének, és kívánjunk Nekik utolsó Jó szerencsét!

(A jelenlévők felállással tisztelegtek az elhunytak emléke előtt. Neveiket a harangjáték hangjai mellett dr.

A klopacska szól az elhunytakért

Gagy Pálffy András ügyvezető igazgató olvasta fel, majd felhangzott a klopacska egyre halkuló hangja.)

Dr. Tolnay Lajos:

Tisztelt Küldöttgyűlés! Egyesületünk az idén 114 éves, de feladatai a modern világban is ugyanazok, amelyek a megalakuláskor voltak, kiegészítve a hagyományápolással. A hagyományápolás ősi forrása az alma materünk, Selmechánya. Az elmúlt küldöttgyűlés óta egy kompromisszum segítségével sikerült az Akadémia falán méltó módon megörökíteni az 1892-es alapítás emlékét magyar nyelvű táblával. Így visszaállítottuk Selmechánya magyar múltjának egy újabb darabját, és a szent helyeink sorába a professzor sírok, a Honvéd szobor mellé most már az Akadémia is felsorakozott. Ezen a helyen is szeretném megköszönni Marian Lichner úrnak a segítségét, hisz az Ő támogatása nélkül ez a jelentős cselekedet nem valósulhatott volna meg. Nagyon szeretném, ha az idén szeptember 8-án megrendezésre kerülő Szalamander ünnepségen legalább annyian vennének részt, mint a tavalyi esztendőben, hiszen ez most már egy kultikus helye a magyar bányászoknak és kohászoknak.

A hagyományápolás mellett ki szeretném emelni kapcsolatainkat a határon túli szakmatársainkkal, jele-

sül az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társasággal. Nagyon jól sikerült ebben az esztendőben a Bányászat-Kohászat-Földtan Konferencia, amely Sepsiszentgyörgyre több mint száz tagtársunkat vonzott. A hagyományosan nagy létszámra való tekintettel 2007-ben a Bánáttban megrendezésre kerülő rendezvény szervezésében egyesületünk is részt vesz.

Fontos kérdés a helyi szervezetek dolga. A munkánk és a hagyományápolás egyre jobban kötődik a helyi szervezetekhez. Mivel tagtársaink között egyre több a nyugdíjas, egyre több az olyan kolléga, akinek anyagi nehézségei vannak, így a helyi munka azért is nagyon jelentős, mert itt a költségek alacsonyabbak. Minden módon kezdeményeznünk kell, hogy az egyesületünk első 50 évére jellemző területi struktúra egyre inkább tért hódítson.

A múlt évi küldöttgyűlésen célul tűztük ki azt is, hogy 120 év után elő kell venni Péch Antal gondolatait, aki az Alapszabály megfogalmazásakor a hosszú vita alatt azt javasolta, hogy az érdekképviselési munkában is részt kell vállalnunk. Egyesületünknek az egyéni tagtársak érdekképviselése mellett föl kell vállalni a jogi tagtársaink érdekképviselését is azokkal a társszervekkel együtt, amelyek ezt a munkát már korábban is végezték. Az Európai Unió tagságunk, a multinacionális vállalatok további térnyerése szükségessé teszi azt, hogy jobban megszerveződjünk, és az érdekérvényesítő erőnket koncentráljuk.

A következő gondolat a jövő és a fiatalok. Az elmúlt esztendőben számos olyan intézkedést hoztunk, amellyel aktívabb munkára bátorítani, és anyagilag segíteni kívánjuk a fiataljainkat. Pályázatokat írtunk ki, a publikációt is próbáljuk segíteni. Úgy gondolom, hogy ezek kezdeti eredményei már látszanak, de egyesületünk jövője azon múlik, hogy azt a kohéziót, amely a fiatalok számára igen jelentős, az oktatási reform során a felsőoktatási intézményekben is érvényesíteni tudjuk-e. Ez kiemelt hangsúlyt kell hogy kapjon a további munkánkban.

Végezetül egyesületünk bemutatása szükségessé teszi az évek óta hiányzó színvonalas ismertető anyagunk több nyelven történő elkészítését ebben az évben.

Arra kérem a Küldöttgyűlést, hogy ezeknek a gondolatoknak a jegyében és tükrében értékeljék a soron következő napirendeket, jelentéseket és támogassák az Alapszabály Bizottság munkáját és javaslatait a szükséges reformok végrehajtásának érdekében.

Dr. Törőcsik Miklós, Eger Megyei Jogú Város alpolgármestere:

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves Bányász, Kohász Barátaink! Tisztelt Küldöttgyűlés! Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata és Eger minden polgára nevében sok szeretettel köszöntöm ezt a Küldöttgyűlést. Nagy megtiszteltetés számunkra az, hogy éppen Egert választották a 95. Küldöttgyűlésük színhelyévé, azt a várost, amelyik nem éppen kohász vagy bányász város, de mégis szeretettel gondol, szeretettel emlékezik mind a bányászokra, mind a kohászokra. Azt kívánom, hogy érezzék magukat nagyon jól, őrizték jó emlékezetükben Egert, térjenek ide vissza. Azt kívánom, hogy ez a Kül-

döttgyűlés sikeres legyen, ériék el mindazt a célt, mindazt az eredményt, amit el szeretnének érni, és ne csak a múltra figyeljenek, hanem alapozzák meg, erősítsék meg a jövőt!

Ing. Marian Lichner, Selmechánya polgármestere:

Tisztelt Elnök úr, Tisztelt Elnökség, Uraim, Hölgyeim! Engedjék meg, hogy Selmechánya nevében, a selmechányai barátaink nevében üdvözlöm a Küldöttgyűlést. Nagyon örülünk és becsüljük ezt a meghívást, mert már több mint 15 éve megvan a kölcsönös együttműködés az OMBKE-vel főleg a 100 éves évforduló óta, amit Selmechányán sikerült megünnepelni. A 15 év alatt sok jó barátot szereztünk, akiket becsülünk. Az OMBKE megőrizte a Selmeci Akadémia szokásait. Nemcsak a város vezetősége, de a város lakosai is tisztelettel és megbecsüléssel beszélnek arról, hogy a magyarok milyen szépen vesznek részt a selmechányai Szalamander ünnepségeken. Őszintén köszönöm az eddigi együttműködést, és kívánok a Küldöttgyűlésnek jó munkát! Jó szerencsét!

Dr. Zoltay Ákos, a Magyar Bányászati Szövetség főtitkára:

Tisztelt Elnök úr! Tisztelt Küldöttgyűlés! Szeretettel és tisztelettel köszöntöm a mai rendezvény résztvevőit *Valaska József*, a Magyar Bányászati Szövetség elnöke és az elnökség nevében. Ez a Küldöttgyűlés egy igen jeles alkalom arra, hogy számot adjon a magyar bányász, kohász társadalom az elmúlt Küldöttgyűlés óta eltelt időszakról, melyben jelentős események zajlottak le, amelyek a bányászat és kohászat jövőjét is meghatározzák. Közülük kiemelendő az a néhány kérdéskör, amely az Európai Unió tagságunkkal összefüggésben ránk hárul, a jövőnket meghatározó a lisszaboni stratégia. Szeretnénk, ha ez jól működne, de közben ugyanaz az Európai Unió számos irányelvet bocsátott ki, amelyek hátráltatják a versenyképességet. Magam, mint az Európai Bányászati Ágazati Párbeszéd Bizottság soros elnöke igyekszem mindent elkövetni azért, hogy a szakmáinkra hátrányos intézkedések felülvizsgálatra kerüljenek, és hogy a jövőben is közösen tudjunk munkálkodni a bányászokért, kohászokért.

Rabi Ferenc, a Bányaiipari Dolgozók Szakszervezetének elnöke:

Nagyon sok szeretettel köszöntöm a Küldöttgyűlés minden résztvevőjét, az elnökségben résztvevőket, és nagyon nagy örömmre szolgál, hogy a mai napon a Küldöttgyűlés az elkövetkező időszakra vonatkozóan is meghatároz majd feladatokat. Úgy gondolom, hogy az elmúlt hónapok eseményei is megerősítették, hogy a bányaiiparban szükség van a különböző szervezetek összefogására. Szükség van arra, hogy együttesen lépjünk föl, s a bányász szakszervezet mindent elkövet a jövőben is, hogy az általa képviselték számára sikeres, kiszámítható jövőképet teremtsen. Ebben kérem az Önök támogatását, a hosszú évtizedekre visszatekintő közös munka alapján a segítségüket, s azt tudom továbbra is felajánlani, hogy a bányász szakszervezet a saját lehetőségeivel továbbra is támogatja és segíti az OMBKE munkáját. Kísérje tevékenységünket közös siker és jó szerencse!

A küldöttgyűlés résztvevői

Dr. Tolnay Lajos elnök megköszönve a Küldöttgyűlést üdvözlő személyiségek szavait, bejelentette, hogy a választmány beszámolóját az OMBKE előző évi tevékenységéről, a közhasznúsági jelentést, továbbá a 94. Küldöttgyűlés határozatainak végrehajtásáról szóló jelentést a küldöttek írásban előre megkapták. Felkérte Kovacsics Árpád főtítkár, hogy az ezzel kapcsolatos szóbeli kiegészítést tegye meg.

Kovacsics Árpád főtítkár

Tisztelt Küldöttgyűlés, Kedves Vendégeink, Elnök úr! Az előző évi Küldöttgyűlésünkön az egyesület jövőbeli feladatait áttekintve négy alapegységet fogalmaztam meg. Ezek röviden: a szolidaritás és együttműködés az egyesület különböző szakmai területei között, tevékenységünknek a rendelkezésre álló forrásokhoz igazítása, a fiatalok fokozottabb bevonása az egyesületi életbe, és az egyesületi munka minden területén a racionalitás; takarékoskodni kell, s nemcsak a költségekkel, hanem az idővel is.

A választmány úgy véli, hogy az előző évben az említett irányelvek mindegyikében sikerült eredményt elérni, és ezeknek az elveknek a szem előtt tartásával határoztuk meg a 2006. évi működési feltételeinket. Az egyesület 2005. évi tevékenysége eredményes volt. A tartalmas egyesületi életet tükrözi az a számtalan rendezvény, amelyet az írásos anyag tartalmaz. Szakmai ünnepeinken, jubileumi megemlékezéseinken, szakmai konferenciákon, szakmai napokon, a hagyományápoló szakestélyeken tagságunk széles köre vett részt. Mint Elnök úr is említette, az elmúlt évben kiemelkedő eseményként értékeltük és éltük át, hogy a selmecbányai Szalamander ünnepség alkalmával ünnepélyes keretek között felvonultunk, s ezután a 114 évvel ezelőtti megalapítást megörökítő magyar nyelvű emléktáblát is felavathattuk. Kiemelt rendezvényként ünnepeltük meg a salgótarjáni osztály megalapításának 110, az Egyetemi Osztály és a székesfehérvári helyi szervezet 50, továbbá a kecskeméti helyi szervezet megalakulásának 30 éves évfordulóját, és megemlékeztünk a Kőolaj-bányászati Szakosztály 65 éves évfordulójáról. És azt gondolom, itt is kiemelhetjük, hogy 120 firmával együtt részt vettünk Balhás Charlie 300. szakestélyén.

Egyesületünk szervezésében két nemzetközi konferencia került megrendezésre: A „Tiszta technológiák az acéliparban” és a „26. Nemzetközi Olaj- és Gázipari

Konferencia és Kiállítás”. Az egyéb országos és helyi szervezésű rendezvényeinket az írásos anyag részletesen bemutatja.

Tisztelt Küldöttgyűlés! Úgy értékeljük, hogy a Bányászati és Kohászati Lapok körül évekig tartó viták nyugvópontonra kerültek. Eredményesnek ítéljük a Kiadói Bizottság koordinációját. Az anyagi lehetőségeinkhez mérten sikerült a lap kiadását tervszerűbbé, kiszámíthatóbbá tennünk, és költségmegtakarítást elérnünk. Úgy véljük, hogy bevált a közös számok rendszere is. Természetesen ennek feltétele szakmai lapjaink szerkesztőségének együttműködése, mely jelentős javulást mutatott az elmúlt időszakban.

Az egyesület működésével kapcsolatos időt és – valljuk be, költséget is – igénylő megbeszélések, bizottsági ülések száma a még szükséges minimumra csökkent. Továbbra is keresni kell a korszerű információs eszközök adta megoldásokat a munkában, és ha kell, azokat az ügyrendekbe át kell vezetnünk. Az utazással járó feladatok csökkentése érdekében az egyesületi életet jobban kell a helyi szervezetekre alapozni, és növelnünk kell azok egyesületen belüli súlyát.

Tisztelt Küldöttgyűlés! Az elmúlt évben gazdálkodásunk eredményes volt. Ennek lényege, hogy a rendelkezésre álló forrásokhoz igazodtunk, és igyekeztünk teljes körűen és átláthatóan bemutatni a gazdálkodás elemeit. Meg kell említsük, hogy a szakosztályok lehetőségei nem azonosak a pénzügyi források terén. Ebből következően az egyesület gazdálkodási egyensúlya csakis a szakosztályok közötti szolidaritás alapján valósítható meg a jövőben is. Az eredményes gazdálkodáshoz nagyban hozzájárult egyesületi tagságunk hűsége. Tagságunk nagy része lelkiismereti kérdésnek tartja a tagdíj befizetését, és ugyancsak rendkívül fontos a személyi jövedelemadó 1%-ának felajánlásával befizetett 3,9 millió forintos árbevétel. Ezúton is köszönjük tagtársainknak ezt a hozzájárulást!

Igen nagy segítséget jelentett az elmúlt évben 65 pártoló jogi tagunk anyagi támogatása, amely a legkülönbözőbb módokon valósult meg. Szeretném itt kiemelni ennek egyik szép példáját: napokban, halálának 10. évfordulójára jelent meg a *dr. Emőd Gyula* okl. kohómérnök, a műszaki tudományok kandidátusa tiszteleti tagunk visszaemlékezéseit tartalmazó könyv, melynek kiadását *dr. Sándor József* tiszteleti tagunk is támogatta. A könyvet a rendezvény kapcsán a Sportcsarnokban, a regisztrációnál vehetik át az érdeklődők. Köszönjük pártoló tagjaink anyagi és erkölcsi segítségét, és kérjük a szakosztályokat, helyi szervezeteket, hogy további pártoló tagokat nyerjenek meg az egyesület mindennapi tevékenységéhez. Tudjuk, ehhez az is kell – ha igénylik –, hogy az egyesület a tőle elvárható módon az érdekeiket képviselje, illetve az érdekképviselés terén fogjunk össze.

Végül arra szeretném felhívni a figyelmet – mint ahogy erre Elnök úr is utalt –, hogy egyesületünk jövője azon múlik, hogyan tudjuk a fiatalokat bevonni az egyesületi életbe. Ez kiemelt feladatot ró nemcsak az egyetemen és a főiskolán tanító tagjainkra, hanem az ipar területén dolgozókra, a helyi szervezetekben tevé-

kenykedő tagtársainkra is. Nem csak az a feladat, hogy tanulmányaik alatt a hallgatókat megismertessük hagyományainkkal, hanem hogy a diploma megszerzése után is maradjanak tagjaink. Ezt a kérdést folyamatosan napirenden kell tartanunk, így az elmúlt évben a választmány többször is tárgyalta a fiatalok kérdését. Együttal mi is várjuk a fiatalok kezdeményezéseit, javaslatait, hogy ők miben várják az egyesület segítségét életükben, szakmai előmenetelükben. Erről a helyről is köszönjük az egyetemi és főiskolai hallgatóknak, hogy az egri Bányász-Kohász-Erdész Találkozó rendezvényei és a küldöttgyűlésünk szervezésében közvetlen munkavégzés-sel részt vettek.

Tisztelt Küldöttgyűlés! Az egyesület működési feltételeinek biztosítása Alapszabályunk szerint a központi szervezetünk feladata. Ezt a munkát díjazásért végzik, de ettől függetlenül úgy gondolom, ezúton is meg kell köszönnünk tevékenységüket, lelkes, hatékony munkavégzésüket és ügyszeretetüket. Meggyőződésem, hogy az elmúlt években megvalósított racionális intézkedések javították egyesületünk munkájának színvonalát.

Tisztelt Küldöttgyűlés! Összefoglalva az elmúlt évi tevékenységet, az OMBKE tartalmában mozgalmas és gazdaságilag eredményes évet zárt. Kérem a Küldöttgyűlést, hogy szóbeli kiegészítéssel fogadja el a választmány 2005. évről szóló beszámolóját és a közhasznúsági jelentést. Jó szerencsét!

Götz Tibor, az Ellenőrző Bizottság elnöke:

Tisztelt Küldöttgyűlés, Tisztelt Elnökség! Az egyesület Alapszabályában előírtak szerint szeretném szóban kiegészíteni a Küldöttgyűlés anyagához mellékelt írásbeli véleményünket. Egyesületünk évek óta nagy nehézségek, sok probléma között, gazdasági, iparpolitikai, társadalmi, globális viharok által megtépázva, de fenn tudott maradni. Ez az egyesület fennállása óta saját szervezeteit a körülményekhez igazítva, hagyományaihoz ragaszkodva keresi a beilleszkedés lehetőségeit, bizonyítandó hasznosságát.

Mire számíthat egyesületünk a jövőben? Először is mindenekelőtt a hagyományos szolidaritásra, külön-külön leértékelődött szakmáink, szakosztályaink nagyobb mértékű egymásra találására, és az ország különböző területein lévő, ún. területi osztályok megszervezésére. Ezek, a saját területük mindennapi életébe beilleszkedve, jó képet tudnak majd kialakítani egyesületünkről, és javítani tudják saját régiójuk általános ismertségét, elismertségét.

Másodszor jobbá kell tenni az egyesületen belüli szakosztályok munkájának egymás általi megismerését. Erre jó lehetőséget ad a közös lapszámok évi kétszeri megjelentetése. Ez takarékoskosságot is jelent, és növeli az együvé tartozás érzését. Javasoljuk a szakosztályvezetői üléseken, illetve egyéb rendezvényeken más szakosztályok vezetőinek, tagjainak részvételét, ami egymás problémáinak megismerését szolgálja, és közvetlen tapasztalatcserére is lehetőséget adna.

Harmadszor, tovább kell járni azt az utat, amely már eddig is bevált; a nagyobb szponzorokkal az egyesület felső vezetői tartsák a kapcsolatot, és próbálják elérni a

szponzori juttatások szinten tartását, illetve ha lehet, az infláció mértékű emelését.

Negyedszer, az Ellenőrző Bizottság nem tartja jónak a Kőolaj- Földgáz- és Vízbányászati Szakosztály elnökének azt a javaslatát, hogy meg kellene kísérelni az önálló Kőolaj és Földgáz lap beolvasztását a Bányászatba. A Kőolaj Szakosztály tagjait sértené, ha 30-40 évvel ezelőtt önállósított lapunkat, melyet mindig megfelelő formában, tartalommal tudtunk megjelentetni, visszafejleszténénk.

Végül: az Ellenőrző Bizottság az április 26-i választmányi ülés határozatainak betérjesztését helyénvalónak tartja, s a Küldöttgyűlésnek elfogadásra javasolja.

Dr. Tóth István exelnök, az Alapszabály Bizottság elnöke:

Tisztelt Küldöttgyűlés, Elnök úr! Az Alapszabály Bizottság a beérkezett javaslatokat megvitatta és az elképzelt módosításokat a választmány elé terjesztette. A választmány javaslatunkat támogatva most a küldöttgyűlés elé terjesztette. Egyesületünk az elmúlt 114 évében – amit már az előző hozzászólásokban is hallottuk – elsősorban azért tudott nemcsak megújulni, hanem megmaradni, mert az Alapszabályunkat mindig igyekeztünk az élet követelményeire, a mindenkor érvényes törvényekhez igazítani.

Az Alapszabály módosításával – amit az Elnök úr is itt említett a bevezetőjében –, ha kell, és ha igénylik, az OMBKE felvállalja az egyesülethez tartozó tagság és tagvállalatok érdekeinek képviseletét. Miért volna erre szükség? Ismeretes, hogy 2001-ig minden vállalatnak kötelező volt az Ipari és Kereskedelmi Kamara tagjának lennie. Nagyon sok olyan tagvállalata van az egyesületünknek is, akik ma nem tagjai valamelyik kamarának, akik érdekképviseletét esetleg az egyesületünknek kell felvállalnia. Az Alapszabály módosítás ezt a célt is szolgálja.

A másik javaslatunk abból indult ki, hogy a vidéki helyi szervezetek mögött az elmúlt 50 évben mindig volt egy-egy olyan gazdasági egység, amely nemcsak anyagiilag támogatta egyesületünket, hanem helyeket is biztosított, ahol összejöhettek a tagok, ahol lehetőség volt előadásokra és baráti találkozókra is. Ez egyre több helyen szűnik meg, de vannak a közelben olyan helyi szervezetek, amelyek rendelkeznek ezzel. Tehát nem az a célunk az Alapszabály módosítással, hogy a szakosztályoknak a jogkörét, hatáskörét változtassuk meg, hisz' ez nincs is benne a módosításban, hanem az együttműködésre kívánunk szervezeti lehetőségeket adni. Ennek a csírái – nem akarom felsorolni – számtalan helyen már ma megvannak, tehát az Alapszabályban is rögzítenünk lehetne. Vannak olyan kis csoportok teljesen szétszórva az országban, ahol 2-3, 5-6 ember van. Ők soha nem fognak tudni se küldöttet eljuttatni központi rendezvényekre, se megszervezni egy rendezvényt, míg ha a területi osztály létrejön, akár ők is küldöttekké válhatnak. Ez feltétlenül előre viszi az Egyesületünk életét.

A harmadik téma, amit az Alapszabály Bizottság igen fontosnak tart, az, hogy az újráválasztás korlátait módosítsuk, ill. szüntessük meg. A mai gazdasági életünkben számtalan eset van, amikor örülnünk kell an-

nak, ha vannak olyan tisztségviselőink, akik ennek az egyesületnek, ennek a szakmának az érdekét föl vállalják. Ők – ha vállalják – legyenek harmadszor is újraszabhatók. Az Alapszabály Bizottság és a Választmány ezért teszi ezt a javaslatot, és kérem a küldöttgyűlés tagjainak támogatását is!

Dr. Tolnay Lajos: Nagyon fontos, amit dr. Tóth István tiszteleti tagunk elmondott, megmagyarázott. A javasolt változtatások tulajdonképpen megengedő típusú keretszabályozások, hiszen majd az élet fogja eldönteni, hogy például a területi szerveink megerősödésében milyen utakat kell követnünk, de biztos, hogy ahol a gazdasági háttér megszűnt és még infrastruktúra sincs, ez a megoldás annak érdekében, hogy továbbra is Országos Magyar Bányászati Kohászati Egyesület lehessünk.

A hozzászólók között elsőként **dr. Kaptay György**, a Műszaki Anyagtudományi Kar dékánja búcsúzott ebben a minőségében az egyesülettől. Röviden összefoglalta a nyolc éves dékánsága alatt a karon végrehajtott változásokat. *(Ezeket, és az anyag- és kohómérnök-képzésért folytatott harcot a Dékán úrnak a BKL 2006/1. számában megjelent cikke mutatja be. – Szerkesztőség)* Köszönetét fejezte ki az egyesület azon képviselőinek, akik ebben a munkában támogatták, és ígérte, hogy az egyesület céljait továbbra is támogatni fogja.

Dr. Gál István, az Iparpolitikai Bizottság elnöke beszámolt a hazai természeti erőforrásaink kihasználása, az import visszaszorítása érdekében elkészített tanulmányokról és beadványokról. Elmondta, hogy azokat eljuttatták az Európai Unió Energetikai Bizottságához, a Gazdasági Minisztériumba, a Nemzeti Fejlesztési Terv Hivatalba, de a javaslatokat mindenütt visszautasították. A továbblépéshez a Küldöttgyűlés segítségét, javaslatait kérte. *(A tanulmányok, ill. a betérjesztésekkel kapcsolatos levelezések a BKL Bányászat 2005/5. [2. o.], 2006/2. [72. o.] és 2006/3. [12. o.] számaiban megjelentek. – Szerkesztőség)*

Dr. Vojuczki Péter, a Nemzetközi Kapcsolatok Bizottság tagja ez utóbbi témához szolt hozzá. Kifejtette, hogy az ország életében a hazai munka mennyire fontos általában is, nem csak a bányászatban. Véleménye szerint hazánknak – sajnos, az Európai Unióhoz hasonlóan – nincs energiapolitikája, ill. torz módon hasonlítják össze a különböző energiahordozókat. Ez utóbbira példaként említette az irreális gázárakat és a gázerművek kihasználatlanságát. Az OMBKE-nek – mint az egyik legnagyobb és legrégebb hazai civil szervezetnek – ki kellene használnia a civil szervezetek ma egyre növekvő lehetőségeit, és megfelelő szintű javaslatait a legfelsőbb politikai szintekre kellene benyújtania.

Dr. Zoltay Ákos, az MBSZ főtitkára visszatekintett a Szövetség és az OMBKE együttműködésével készült korábbi tanulmányra, melynek bizonyos elemei a Széchenyi Tervbe beépültek. A Nemzeti Fejlesztési Tervhez (NFT) készített újabb tanulmány azonban – úgy tűnik – megfeneklik azon, hogy az Európai Unió a környezetvédelmet és a Natura 2000-et támogatja. Együttműködést javasol abban, hogy a bányászat és az energetika legalább egyes elemei bekerüljenek az NFT-

be, hasonlóan a víztározós erőműhöz és a geotermális energia hasznosításához. Ugyancsak fontos kérdésként vetette fel a CO₂-kvóta felülvizsgálatát.

Dr. Tóth István a fenti javaslatok megvalósítása érdekében egy bizottság létrehozását és egy petíció elkészítését tartotta szükségesnek.

Ormos Balázs, az OEE főtitkára úgy vélte, hogy a bányászok és az erdészek nem csak a hagyományok és a barátság terén kötődnek, össze tudnának fogni a Natura 2000 témájában is. Nem elfogadható, hogy néhány „környezetvédő” politikai érdekérvényesítő ereje lesöpörje az OMBKE-hez és OEE-hez hasonló szakmai szervezetek véleményét. Példaként említette a magánerdő-tulajdonosokkal, faiparosokkal történt összefogásukat.

Ormos Balázs hozzászólása

Dr. Nyitrai Dániel, az OMBKE Miskolci Területi Szervezet vezetőségi tagja Eger és Miskolc összekötő kapcsának nevezte Fazola Henriket, majd beszámolt a területi szervezet egy éves működéséről. A munkájukat Káli Sándor polgármester és Tompa Sándor országgyűlési képviselő is támogatja, de sikeresen vettek részt városi rendezvények – helytörténeti verseny, a diósgyőri üzem bemutatása – szervezésében is. Bár az egyetemen a Vaskohászati Tanszék és a Kohászati Múzeum is segíti a szervezetet közösségi helyiség biztosításával, nagyobbra lenne szükségük. Ezek után javasolta, hogy az ifjúsági munka keretében az egyesület vizsgálja meg rászoruló egyetemisták részére ösztöndíj adás lehetőségét.

Nem lévén több hozzászólás, **dr. Tolnay Lajos** a vitát lezárta, és szavazásra tette fel az OMBKE Alapszabályának módosítására betérjesztett javaslatot. A küldöttgyűlés résztvevői nyílt szavazással 123 igen szavazattal és 1 tartózkodással elfogadták az Alapszabály módosítását.

Szünet után új tiszteleti tagok megválasztására került sor, amit **dr. Fazekas János** exelnök, tiszteleti tag, az Érembizottság elnöke terjesztett elő:

Tisztelt Küldöttgyűlés! Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület választmánya 2006. április 22-i ülésén úgy döntött, hogy az Érembizottság előterjesztése alapján javasolja a Küldöttgyűlésnek, hogy *Marian Lichnert*, Selmechánya polgármesterét, dr. *Bakó Károly* okl. kohómérnököt, *Csethe András* okl. bányamérnököt, *Götz Tibor* aranyokleveles olajmérnököt és *Petrusz Béla* okl. gépészmérnököt, akik az egyesületi munka keretében az egyesületért, az egyesület céljainak megvalósulásáért, a szakmáink fejlesztéséért és hagyományaink ápolásáért több évtizedes munkájukkal sokat fáradoztak, s ezzel a tagság többsége előtt elismerést és nagyrabecsülést szereztek, az egyesület tiszteleti tagjává válassza.

A küldöttgyűlés nyílt szavazással ellenszavazat és tartózkodás nélkül elfogadta az Érembizottság és a Választmány javaslatát.

*Dr. Tolnay Lajos átveszi a Sóltz Vilmos-emlékérmét
40 éves tagságáért*

Dr. Tolnay Lajos elnök ezt követően átadta az új tiszteleti tagoknak a tiszteleti tagsággal járó aranygyűrűt, majd további kitüntetésekkel adott át tagtársainknak kiemelkedő egyesületi munkájukért. *(Új tiszteleti tagjainkat és kitüntetteinket e lapszám 9–19. oldalain mutatjuk be.)*

A kitüntetések átadása után **Kőrösi Tamás**, a Határozatszövegező Bizottság elnöke ismertette a Bizottság határozati javaslatait. Tisztelt Küldöttgyűlés! A Határozatszövegező Bizottság a következő határozatok elfogadását ajánlja a 95. Küldöttgyűlésnek:

1. Az OMBKE Küldöttgyűlése a főtítkár szóbeli kiengesztelésével elfogadta a Választmány 2005. évről szóló beszámolóját, és elfogadta az OMBKE 2005. évi Közhasznúsági jelentését.

2. Az OMBKE Küldöttgyűlése elfogadta az Ellenőrző Bizottság jelentését.

3. Az OMBKE Küldöttgyűlése, a Küldöttgyűlés vitája alapján elfogadta az Egyesület Alapszabályának módosítását. A módosított Alapszabály egységes szerkezetbe foglalt szövege a Küldöttgyűlés jegyzőkönyvének mellékletét képezi, és megjelenik a Bányászati és Kohászati Lapok közgyűlési számában.

4. A Küldöttgyűlés az egyesület jövőjét tekintve kiemelten fontos feladatának tartja az egyetemi és főiskolai hallgatók megismertetését a szakma hagyományaival, bevonásukat az egyesületi életbe, és továbbra is nagy súlyt kell helyezni arra, hogy végzés után továbbra is fennmaradjon a kapcsolatuk az egyesülettel.

5. Az egyesület Történeti Bizottsága gyűjtse össze azon bányász és kohász hősök és áldozatok neveit, akik az 1956-os forradalom és szabadságharc során vesztek életüket, vagy az azt követő megtorlások áldozataivá váltak. Róluk az egyesület emlékezzék meg.

6. Az egyesület választmánya által e célra létrehozott bizottság a bányászatban és a kohászatban érintett más civil szervezetekkel összefogva, petícióban hívja fel az állami és politikai vezetés figyelmét a hazai erőforrások jobb kihasználásának nemzetgazdasági jelentőségére és a szükséges intézkedések megtételére, s azt küldje meg a legfőbb közjogi méltóságok részére.

7. Az egyesület kísérvje figyelemmel a felsőoktatási reform megvalósulásának a folyamatát, és azt értékelve, észrevételeit közölje az állami és politikai vezetéssel.

8. Egyesületünk választmánya vizsgálja meg, hogy miként tudna a felbecsülhetetlen értékű, fennmaradásában veszélyeztetett Somogyfajsi Őskohó Múzeum és Honfoglalási Emlékhely hosszú távú fenntartásához pártoló és egyéni tagjai közreműködésével hozzájárulni.

9. Az Egyesület a 2007-es évet Kerpely Antal Emlékévként nyilvánítja.

Vígh Tamás a határozati javaslatokkal kapcsolatban észrevételezte, hogy azokban nem fogalmazódott meg az OEE-vel való együttműködés a Natura 2000-rel kapcsolatos ügyekben, amit Ormos Balázs vetett fel.

Kőrösi Tamás véleménye szerint ez a javaslat a 6-os pontba beleértendő.

Dr. Tolnay Lajos: Kérem, fogadjuk el Vigh Tamás észrevételét, és a Kőrösi Tamás által adott értelmezés szerint hajtsuk végre a határozatot. Gondoskodni fogunk róla, hogy a Natura 2000 ügyei is belekerüljenek ebbe az akcióba.

Ezután dr. Tolnay Lajos elnök a határozati javaslatokat szavazásra tette fel. *A küldöttgyűlés nyílt szavazással egyhangúlag, ellenszavazat és tartózkodás nélkül elfogadta a Választmány 2005. évről szóló beszámolóját, és külön szavazással az OMBKE 2005. évi Közhasznúsági Jelenését (1. pont).*

A 3. sz. határozatot a Küldöttgyűlés közvetlenül az Alapszabály módosítására vonatkozó vita után már elfogadta.

A 2. sz. és a 4-8. sz. javaslati pontokról a küldöttgyűlés együttesen szavazott, azokat nyílt szavazással egyhangúlag, ellenszavazat és tartózkodás nélkül hagyta jóvá.

Miután **dr. Tolnay Lajos** megköszönte a szervezőknek, az OMBKE munkatársainak, az egyetemistáknak a szervezésben és a lebonyolításban végzett munkájukat és meghívta a jelenlévőket a Bányász-Kohász-Erdész Találkozó további rendezvényeire, a küldöttgyűlés az Erdész-, a Bányász-, és a Kohászhimnuszok eléneklésével zárult.

A Küldöttgyűlés jegyzőkönyve alapján GPA-PT

A 95. Küldöttgyűlés kitüntetettjei

A Küldöttgyűlés a következő tagtársakat – az egyesületi munka keretében az egyesület céljaiért, hagyományainak ápolásáért, a bányászat és kohászat, valamint a bányászati és kohászati tudományok fejlesztéséért végzett munkájuk elismeréseként, mellyel kivívták a tagság nagyrabecsülését – az EGYESÜLET TISZTELETI TAGJÁVÁ választotta:

Ing. Marian Lichner

Selmechánya polgármestere

Hosszú évek óta mint polgármester sokat tett azért, hogy a hajdani Selmechányi Akadémia városa az utódintézményeket összefogva a hagyományápolás központja legyen és maradjon. A várost az UNESCO a világörökség részének minősítette, és az Európai Unió is kiemelt figyelemmel van a városra, mint kulturális és szellemi örökségünk egyik fontos helyszínére.

A Selmechányán évről évre megrendezendő Szalamber ünnepség mára már nem képzelhető el egyesületünk részvétele nélkül, sőt mondhatjuk, hogy ezt az ünnepséget mi is magunkénak valljuk. Ing. Marian Lichner személyes közreműködésének felbecsülhetetlen szerepe volt abban, hogy Selmechányán otthon érezzük magunkat, és az ott megjelentekkel együtt közösen ápolhassuk hagyományainkat.

Dr. Bakó Károly

okl. kohómérnök

1942-ben született Budapesten. 1966-ban a Nehézipari Műszaki Egyetemen Miskolcon szerezte kohómérnöki diplomáját. Első munkahelye a Csepel Művek Vas- és Acélöntödéje. Majd 1981. június 12-től 1991. július 1-ig főállásban tíz éven át az OMBKE ügyvezető főtítkára. 1990-től vállalkozó. Cége az OMBKE pártoló jogi tagja. Részt vett a Miskolci Egyetem Öntészeti Tanszékének oktatási és kutatási munkájában.

Tudományos munkásságát a Vasipari Kutató Intézetben folytatta. 1975-től a műszaki tudományok kandidátusa. 2002-ben egyetemi magántanár kinevezést kapott. A Magyar Akkreditációs Bizottság plenumának, az MTA Metallurgiai Bizottságának tagja. 2005-től a Magyar Öntészeti Szövetség elnöke, a MEGI Közép-európai Öntészeti Kezdeményezés és az Európai Unió Öntészeti Szövetsége (CAEF) Szakmai Képzés Bizottságának vezetője. Számos publikáció, szakkönyv szerzője.

1964 óta OMBKE tag. Szakmai konferenciák, köztük a 63. Öntészeti Világkongresszus szervezője. 1972-1981-ig az egyesület Öntészeti Szakosztályának titkára, napjainkig vezetőségi tagja. A BKL Kohászat Szer-

kesztő Bizottságának tagja. A Sóltz Vilmos- (1981), a Mikoviny Sámuel- (1991), a z. Zorkóczy- (1999), az OMBKE centenáriumi (1992) emlékérmek és a Szent Borbála-érem birtokosa.

Csethe András

okl. bányamérnök

1940-ben Pécsen született. Bányamérnöki oklevelét 1965-ben Miskolcon szerezte a Nehézipari Műszaki Egyetemen. Szakmai tevékenysége teljes egészében a mecseki szénbányászathoz kötődik. 1958-tól 1960-ig a pécsbányatelepi Széchenyi aknán csillás. Az

egyetem elvégzése után Szabolcsbánya István aknán, Vasasbányán és a Mecseki Szénbányák Igazgatóságán töltött be különböző beosztásokat. Volt vezető tervező, körletvezető bányamester, főmérnök és üzemvezető. 1987-től 1991-ig a Mecseki Szénbánya Vállalat vezérigazgatója.

Több éven át a Magyar Bányászati Szövetség elnöke volt. Nyugdíjasként, mint a bányászati múlt elkötelezettje, a Központi Bányászati Múzeum Pécsi Bányászati Kiállítását vezeti.

Az OMBKE-nek 43 éve tagja. Aktívan tevékenykedik az egyesület Mecseki Helyi Szervezetében. Több ciklusban a helyi szervezet vezetőségi tagja, majd elnöke. A Bányászati Szakosztálynak 1997-től 2003-ig, két cikluson át alelnöke. Jelenleg a helyi szervezet vezetőségi tagja és az egyesület választmányának tagja. 1987-ben Sóltz Vilmos-emlékérem, 1996-ban Egyesületi Munkáért plakett, 2003-ban Sóltz Vilmos- (40 éves tagságért) emlékérem kitüntetésben részesült. A Szent Borbála-érem tulajdonosa.

Petrusz Béla

okl. gépészmérnök

1942-ben született Rimaszombaton. Gépészmérnöki oklevelét 1966-ban védte meg a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen. Munkássága szorosan összekapcsolódott a hazai alumíniumipar fejlődésével. A diploma megszerzését követően a Székesfehérvári Könnyűfém-

műben végigjárta a mérnöki pálya lépcsőfokait, melyet egyre jelentősebb vezetői beosztások követtek. Volt karbantartási üzemvezető, fejlesztési főosztályvezető, majd fejlesztési főmérnök-helyettes. 1981-ben Inotára került, ahol előbb beruházási főmérnök, majd a társaság privatizációját követően a cég ügyvezető igazgatója. 1997-98 között a MAL Rt. vezérigazgatója. 1998 óta a MAL Rt. Igazgatótanácsának alelnöke.

Tagja a Fejér Megyei Kereskedelmi és Iparkamara Nehézipari Tagozatának. 1997 óta a Fémkohászati Szakosztály elnöke. Jelentős szerepe van abban, hogy a szakosztály életében új irányt tudott mutatni az egyesületi élet kibontakozásában. Egyesületi tevékenységét 2002-ben Szent Borbála-éremmel, 2004-ben Kerpely Antal-émlékéremmel ismerték el.

Götz Tibor

aranydiplomás olajmérnök

1931-ben született Budapesten. Kitüntetéses olajmérnöki oklevelét Sopronban szerezte 1954-ben. Kezdetben a MASZ-OLAJ Alföldi Fűrási Üzemében Szolnokon, Nádudvaron, Karcag, Tótkomlóson, Orosházán dolgozott. 1965-ben az alföldi kutatás központjában mélyfűrási osztályvezető, majd 1967-től az OKGT Fűrási Főosztá-

lyán dolgozott. 1969-ben a Biztonságtechnikai Főosztály megszervezésével bízták meg.

A KGST-n belül működő kitorésmegelőző, -elhárító nemzetközi egyezmény magyar meghatalmazottja. Az egyezményben lévő országok a magyar mintát véve alapul szervezték meg saját szervezeteiket, oktatásukat, valamint felszerelésüket, műszerparkjukat. Az általa vezetett részleg hozzájárult a magyar kitorésvédelem és elhárítás nemzetközi elismeréséhez. Nyugdíjasként a MOL Gondoskodás Alapítvány kuratóriumának tagja.

Az OMBKE-nek 1954 óta tagja. 1955-61 között az Alföldi Csoport szervező titkára, 1965-68 között az Alföldi Szakcsoport Fűrási Csoport titkára, 1978-1981-ig az OMBKE főtitkár helyettese, 1999-2003-ig az Ellenőrző Bizottságnak tagja, 2003-tól elnöke. 1992-ben OMBKE Centenárium Emlékérem, 1999-ben Sóltz Vilmos-émlékérem kitüntetésben részesült.

Az egyesület tartós anyagi és erkölcsi támogatásának elismeréseképpen

OMBKE NAGYPLAKETT kitüntetésben részesültek:

Bakonyi Erőmű Rt.

Rotary Fűrási Rt.

Mangán Bányászati és Feldolgozó Kft.

EGYESÜLETI MUNKÁÉRT OMBKE PLAKETT kitüntetésben részesültek a fenti szervezetek vezetői:

Németh Frigyes vezérigazgató Bakonyi Erőmű Rt.

Katona János vezérigazgató Rotary Fűrási Rt.

Farkas István ügyvezető igazgató Mangán Kft.

Németh Frigyes

Katona János

Farkas István

SZENTKIRÁLYI ZSIGMOND-EMLEKÉREM kitüntetésben részesült:

Huszár László

okl. bányamérnök

Várpalotán született 1949-ben. Bányamérnöki oklevelét 1974-ben szerezte a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen. 1980-ban a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen mérnök közgazdász oklevelét

szerezett. 1991-ben elvégezte az Oxford Politechnik menedzserképzőt. Adótanácsadó, adószakértő.

Mérnöki munkáját a Fejér megyei bauxitbányáknál kezdte: beosztott mérnök, bányamester, üzemvezető helyettes, majd vállalati terv-statisztika csoportvezető volt. 1984-től a Magyar Alumíniumipari Tröszt beruházási főosztályán bányászati létesítményi főmérnök, a bányászati igazgatóságon területi főmérnök, 1995-97 között a pénzügyi-controlling igazgatóság igazgatóhelyettese. 1997-től a Magyar Aszfalt Kft. (későbbi nevén Kő és Kavicsbányászati Kft.) cégvezetője.

Az OMBKE-nek 1971-től tagja. 2000-2004 között a Bányászati Szakosztály alelnöke, 2004-től a szakosztály titkára. 2003-ban Szent Borbála kitüntetésben részesült.

Szabó Csaba

okl. bányamérnök

1943-ban született Komárnóban. Bányamérnöki oklevelét 1966-ban szerezte a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen, majd munkavédelmi szakmérnöki diplomát szerzett az Országos Munkavédelmi Képző és Továbbképző Intézetben. Az egyetem elvégzése után a Tatabányai

Szénbányáknál helyezkedett el, ahol 1971-ig beosztott és szellőztetési mérnökként dolgozott. 1971-ben kinevezték felelős műszaki vezetőnek, üzemvezető főmérnökként irányította a csordakúti, a nagyegyházi és a mányi bányák feltárását, majd azok termelésbe állítását. Későbbiekben a vállalat biztonsági főmérnökének, majd műszaki vezérigazgató helyettesének nevezték ki. A vállalat Vértesi Erőművel való összevonása után bányászati igazgatóként dolgozott nyugdíjazásáig.

A tatabányai bányászkodás megszűnése után kollégáival sikeres tevékenységet folytatott a Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata és az OMBKE Tatabányai Helyi Szervezete együttműködéséért és ennek keretein belül a tatabányai bányászkodással kapcsolatos közös programok szervezéséért, a helyi szervezet anyagi és erkölcsi támogatásáért. 2004-ben a város életében betöltött tevékenységének elismeréseként az OMBKE Tatabányai Helyi Szervezetének a város képviselő-testülete az önkormányzat Ezüst Turul Díját adományozta.

Az OMBKE-nek 1965 óta tagja. A Szent Borbála-érem tulajdonosa. Több ciklusban a Tatabányai Helyi Szervezet elnöke.

MIKOVINY SÁMUEL EMLÉKÉREM kitüntetésben részesült:

Tóth János

okl. gépészmérnök

1948-ban született Pusztaszentlászlón. Gépészmérnöki oklevelét a Pollack Mihály főiskolán (1969), majd a Miskolci Egyetemen (1985) szerezte. 1969-től a Dunántúli Kőolaj- és Földgáztermelő Vállalatnál műszaki és szabványosítási feladatokat látott el. 1975-ben került a

Magyar Olajipari Múzeumba, ahol 1985-től igazgató. Az Országos Múzeumi Tanács tagja, múzeumi szakfelügyelő, a Regionális Közkincs Bizottság tagja. Részt vesz az Energiamúzeumok Nemzetközi Fóruma munkájában és az Európai Vaskultúra Útja hazai és kelet-euró-

pai bővítésében. Több szakmai könyv összeállításában vett részt, irányítása alatt a múzeum több mint 20 kiadványt jelentetett meg.

1976-tól OMBKE tag. Az OMBKE Történeti Bizottságának elnöke. Tevékeny közreműködésével leplezték le Kapnikbányán Born Ignác és Papp Simon emléktábláját, és lerakták az alapjait a kapnikbányai helytörténeti-bányászati múzeumnak.

Z. ZORKÓCZY SAMU-EMLEKÉREM kitüntetésben részesült:

Kiss Csaba András

okl. bányamérnök

1948-ban született Budapesten. Bányamérnöki oklevelét 1971-ben szerezte a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen. Kezdő mérnökként a Tatabányai Szénbányák XV/C, majd a XII/A aknáinál dolgozott. 1974-1981 között a Szénbányászati Trösztnél, illetve jogutódjainál a

Termelési Osztály előadója. 1982-től 1995-ig az Oroszlányi Szénbányák Vállalatnál kereskedelmi osztályvezető. 1995-től önálló saját vállalkozását (Selmec Bt., Habeas Bt.) vezeti.

Az OMBKE-nek 1971 óta tagja. A selmeci hagyományok lelkes ápolója, a szakestélyek elmaradhatatlan szereplője mint kontrapunkt és elnök. 2005-ben tartotta emlékezetes 300. szakestélyét. Szerepléseit, írásait két nagy sikerű könyvben foglalta össze: Vocem Preco és Még egyszer Vocem Preco címmel. 1994-1997 között az OMBKE Ellenőrző Bizottságának elnöke, 1997-2000 között az egyesület főtitkára.

Dr. Csirikusz József

okl. kohómérnök

1941-ben született Miskolcon. 1964-ben szerezte kohómérnöki oklevelét a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen. Pályafutását Diósgyőrben az LKM-ben kezdte: kemencés mérnök, üzemvezető, kereskedelmi főosztályvezető helyettes majd marketing irodavezető.

1987-ben a Ferroglobusnál üzletág igazgató. Nyugdíjazása után a Dunaferr DUTRADE Rt.-ben alcenter vezető.

Az OMBKE munkájába már egyetemista korában bekapcsolódott. Az OMBKE Vaskohászati Szakosztály Budapesti Helyi Szervezetének elnökének tisztségét már második ciklusban tölti be. Nagy szerepe van a Budapesti Szervezet tagságának összefogásában, a Lucanapi rendezvények megszervezésében. A rendezvények szervezésében kiemelkedő szerepet játszik.

Gombár Jánosné

közgazdász technikus

30 éve dolgozik az OMBKE titkárságán, ahol különböző ügyintézési, szervezési feladatokat lát el. 2001-től szervező titkár. Részt vett számtalan egyesületi rendezvény szervezésében, és közreműködött az egyesületi adminisztrációs munka hatékonyságának fejlesztésében. 1976 óta

OMBKE tag a Bányászati Szakosztályban.

KERPELY ANTAL-EMLEKÉREM

kitüntetésben részesült:

Szombatfalvy Rudolf

okl. kohómérnök

1946-ban született Székesfehérváron. 1971-ben a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Kohómérnöki Karán szerzett kohómérnöki oklevelet. 1975-ben ugyanott kohóipari-gazdasági mérnöki oklevelet szerzett. 1971-1991 között a Székesfehérvári Nehézfémöntődében dolgozott különböző beosztásokban. 1991-ben mérnöki irodát alapított, mely ellátja a FOSECO magyarországi képviseletét.

Az egyesületnek 1968 óta tagja. A székesfehérvári helyi szervezetben 1972-ben kezdett dolgozni, ahol később vezetőségi tag lett. Az Öntészeti Szakosztály vezetőségében két-két cikluson keresztül alelnök (1990-1997), jelenleg mint vezetőségi tag dolgozik. Több ciklusban a Környezetvédelmi és Hulladékhasznosítási Bizottság vezetője.

Az egyesületnek 1968 óta tagja. A székesfehérvári helyi szervezetben 1972-ben kezdett dolgozni, ahol később vezetőségi tag lett. Az Öntészeti Szakosztály vezetőségében két-két cikluson keresztül alelnök (1990-1997), jelenleg mint vezetőségi tag dolgozik. Több ciklusban a Környezetvédelmi és Hulladékhasznosítási Bizottság vezetője.

DEBRECZENI MÁRTON-EMLEKÉREM

kitüntetésben részesült:

Nagy Lajos

okl. bányamérnök

1951-ben született Ózdon. Bányamérnöki oklevelét 1975-ben szerezte a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen. 1975 és 1985 között a Borsodi Szénbányák Farkaslyuki Aknaüzemében dolgozott mint üzemmérnök, majd körletvezető főmérnök. 1985-től 1990-ig az Egercsehi Bányáüzem üzemvezető főmérnöke. 1990-től az Országos Érc- és Ásványbányák Felnémeti Bányaiüzeméhez került, ahol a tulajdonosváltás után az OMYA Eger Kft. ügyvezető igazgatója lett. Szakmai és szervezési irányítása mellett készült el a magyar bányászat egyik legnagyobb beruházása, a kb. 10 milliárd forint beruházási költségű, világ színvonalú technológiájú új

csehi Bányáüzem üzemvezető főmérnöke. 1990-től az Országos Érc- és Ásványbányák Felnémeti Bányaiüzeméhez került, ahol a tulajdonosváltás után az OMYA Eger Kft. ügyvezető igazgatója lett. Szakmai és szervezési irányítása mellett készült el a magyar bányászat egyik legnagyobb beruházása, a kb. 10 milliárd forint beruházási költségű, világ színvonalú technológiájú új

felnémeti bánya és mészkoőrölő üzem. Jelenleg a magyarországi OMYA cégek igazgatója.

1972 óta tagja az OMBKE-nek. A bányász hagyományápolás szervezésében mindig aktív szerepet vállalt, az OMBKE Kő-, Kavics-, Ásványbányászati Szakcsoportjának kezdeményezője, a VI. Bányász-Kohász-Erdész Találkozó főszervezője. 1997-től a Mátrai Helyi Szervezet vezetőségi tagja, 2002-től a Mátrai Helyi Szervezet elnöke, az OMBKE választmányának tagja. A Szent Borbála-érem kitüntetés tulajdonosa.

WAHLNER ALADÁR-EMLEKÉREM

kitüntetésben részesült:

Szell Pál

okl. gépészmérnök

1946-ban született Sándorfalván. A Kecskeméti Műszaki Főiskolán 1968-ban szerzett gépgyártás-technológus oklevelet. 1975-ben került a Magyar Alumíniumipari Tröszt készáru gyárába Hódmezővásárhelyre, ahol a Mindszenti Gyáregység főmérnökeként tevékenykedett 2000. április végéig.

1994-től tagja az OMBKE-nek. Számtalan helyi rendezvény szervezésében vett részt. Jelentős tagépítő munkát végzett. A privatizációt követően a vállalati szervezet szétesése után Tiszántúliak Társasága néven újjászervezte az egyesület volt tagjait, akik részt vesznek a Kecskeméti Helyi Szervezet munkájában. Kiemelkedően sikeresek – a nem kis egyéni áldozat árán megszervezett – tiszántúli szakmai napjaik.

ZSIGMONDY VILMOS-EMLEKÉREM

kitüntetésben részesült:

Meidl Antalné

okl. bányamérnök

Bányamérnöki oklevelét 1973-ban szerezte a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen. Előbb a TIGÁZ-nál, majd később az ÉGÁZ-nál helyezkedett el. A szanki termelésnél eltöltött időszakot követően 1983-tól az OKGT Kőolaj- és Földgázbányászati Vállalat és jogutódjainak műszaki, termelési területén dolgozott. 2005-ben mint a MOL Rt. Kutatás-Termelés Ágazat Nyugatmagyarországi Termelési Egység főmunkatársa ment nyugdíjba. Több mint két évtizedet töltött a dunántúli kőolaj- és földgáztermelést irányító termelési szervezetekben, mely időszak alatt mélyreható szakmai tapasztalatokat szerezve, illetve felhasználva végezte munkáját kiválóan.

2005-ben mint a MOL Rt. Kutatás-Termelés Ágazat Nyugatmagyarországi Termelési Egység főmunkatársa ment nyugdíjba. Több mint két évtizedet töltött a dunántúli kőolaj- és földgáztermelést irányító termelési szervezetekben, mely időszak alatt mélyreható szakmai tapasztalatokat szerezve, illetve felhasználva végezte munkáját kiválóan.

Az OMBKE-nek már egyetemista korától, 1968-tól tagja. Az iparba kerülve sokat tett a bányász hagyományápolás szervezésében mindig aktív szerepet vállalt, az OMBKE Kő-, Kavics-, Ásványbányászati Szakcsoportjának kezdeményezője, a VI. Bányász-Kohász-Erdész Találkozó főszervezője. 1997-től a Mátrai Helyi Szervezet vezetőségi tagja, 2002-től a Mátrai Helyi Szervezet elnöke, az OMBKE választmányának tagja. A Szent Borbála-érem kitüntetés tulajdonosa.

mányok ápolásáért, a szakosztályi rendezvények sikeres lebonyolítása érdekében. Meghatározó szerepet vállalt a KFVSZ Dunántúli Helyi Szervezetének munkájában.

PÉCH ANTAL-EMLEKÉREM kitüntetésben részesült:

Dr. Barátosi Kálmán
okl. bányamérnök,
okl. földmérő mérnök

1943-ban született Budapesten. 1966-ban az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetemen szerzett földmérő mérnöki oklevelet, 1977-ben a Budapesti Műszaki Egyetemen kapott geodéziai automatizálási szakmérnöki oklevelet, 1980-ban a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen egyetemi doktori címet szerzett, és 1987-ben a Miskolci Egyetemen bányamérnöki oklevelet kapott. Hites bányamérő.

1966-tól 1991-ig a Bányatervnél, illetve a KBFI-nél dolgozott, a Geodéziai Osztályon felmérő, irányító felmérő, 1984-től a Generáltervezési Osztályon létesítményi főmérnök, 1986-tól a Bányamérési Csoport tudományos csoportvezetője, 1988-tól a Környezetvédelmi Osztály tudományos osztályvezetője. 1992-től az Országos Bányaműszaki Főfelügyelőségen illetve a Magyar Bányászati Hivatalban dolgozik osztályvezetőként. 2006-tól a Bányászati és Robbantás-felügyeleti Osztály bányahatósági főmérnöke és a Kőolaj-, Földgázbányászat és Földalatti-gáztároló Referatura tagja. 1996-tól az MBH Hites Bányamérő Minősítő Bizottság elnöke.

1975-től az OMBKE tagja. Több ciklus óta a kiemelkedő szakmai és egyesületi munkát végző Bányamérő Szakcsoport elnöke. Több év óta a Nemzetközi Bányamérő Szövetség (ISM) vezetőségi tagja, 2006-tól elnöke.

CHRISTOPH TRAUGOTT DELIUS-EMLEKÉREM kitüntetésben részesült:

Dr. Benke László
okl. bányamérnök

1948-ban született Hejőpápin. 1971-ben szerzett bányamérnöki diplomát a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen. Az egyetem Bányaművelési Tanszékén működő MTA-TKI kutatócsoportban dolgozik tudományos munkatársként. 1985-ben védte meg egyetemi doktori értekezését. Több mint 50 ipari kutatási feladat megoldásában vett részt témafelelősként vagy közreműködőként. Környezetvédelmi, környezetgazdálkodási feladatok geotechnikai módszerekkel történő megoldásaival foglalkozik. Sok tárgy előadója. A 2005/2006 tanévben az évfolyam tiszteletbeli évfolyamtársának választotta.

1968 óta tagja az OMBKE-nek. Az elmúlt 35 évben számtalan tisztséget betöltve szolgálta az egyesület célkitűzéseit, diákjai körében népszerűsítette a selmeczi hagyományokat. Hosszú évek óta tagja a Történeti Bizottságnak. Saját kutatási munkával is gazdagította bányászmuftunk feltárását. 1989-ben z. Zorkóczy-érmet, 1992-ben Centenárium Emlékérmet kapott.

Egyesületi MUNKÁÉRT OMBKE plakett kitüntetésben részesült:

Adorján Gizella bányaiipari technikus 1965 óta a Bányászati Szakosztály Nógrádi Helyi Szervezetének tagja. A hagyományörzés lelkes híveként évek óta vesz részt a helyi rendezvények szervezésében.

Dózsa Sarolta okl. kohómérnök, gazdasági mérnök, a Csepel Metal Vasöntöde Kft. controlling vezetője. 1975-től az Öntészeti Szakosztály Csepeli Helyi Szervezetének tagja. 2000-től az Egyesület Ellenőrző Bizottságának tagja.

Fehér Ernő okl. bányamérnök a Lencsehegyi Bányászati Igazgatójaként nagy erkölcsi és anyagi segítséget nyújtott az egyesületnek. 1997-től 2004-ig a választmány tagja volt. Több cikluson keresztül a Bányászati Szakosztály Dorogi Helyi Szervezetének titkára, majd elnöke.

Gergelyné Bobák Katalin okl. kohómérnök, okl. közgazdasági szakokleveles mérnök 1974-től az Egyetemi Osztály tagja. Miskolc Polgármesteri Hivatalának munkatársaként és az OMBKE Miskolci Területi Koordinációs Szervezet vezetőségi tagjaként kiemelkedő munkát végzett a Területi Szervezet és az önkormányzat szerződéses kapcsolatának létrehozásában.

Horváth József okl. bányamérnök, a soproni Központi Bányászati Múzeum igazgatóhelyettese. A Bányászati Szakosztály Budapesti Helyi Szervezete vezetőségi tagjaként nagy szerepe van a soproni rendezvények sikeres szervezésében.

Leszl Béláné kohász technikus, az OMBKE-nek 34 éve tagja. Lelkiismeretes munkájával nagyban segítette a Vaskohászati Szakosztály Dunaújvárosi Helyi Szervezete rendezvényeinek szervezését. Aktív résztvevője volt a somogyfaiszi emlékhely kialakításának.

Lukács Sándor okl. kohómérnök, doktorandusz. 2004-től a Fémalk Rt. munkatársa. Nagy szerepe volt az Öntészeti Szakosztályon belül az Ifjúsági Bizottság megszervezésében.

Sándor Balázs okl. kohómérnök a Fémalk Rt. alkalmazottja. Az Öntészeti Szakosztályon belül vezető szerepe van az Ifjúsági Bizottság megalakításában és tevékenységének szervezésében. Vezetésével újították fel Péch Antal síremlékét. Az OMBKE Ifjúsági Bizottságának tagjaként koordinálja az európai Knappentag kapcsolatokat.

Sőregi Zsolt faipari mérnök, a Mátrai Erőmű Rt főmunkatársa. A Bányászati Szakosztály Mátraaljai Helyi Szervezetének vezetőségi tagjaként szervezi a rendezvényeket és kirándulásokat, végzi a helyi szervezet adminisztrációs munkáit.

Dr. Valló Ferenc okl. vegyészmérnök, szakmérnök. 40 éve OMBKE tag, 8 évig volt a helyi szervezet titkára, 12 évig a Fémkohászati Szakosztály Ajkai Helyi Szervezetének elnöke. A helyi szervezetnél elsőként szervezte meg a már hagyománnyá vált szakestélyeket.

V. Hajdú Ottilia okl. bányamérnök (olajmérnök). A MOL Rt. alkalmazottjaként a Dunántúlon jelentős szerepet vállalt a hatékonyság fokozását célzó intézkedésekben, fejlesztésekben. 1974 óta OMBKE tag, a

KFVSz Dunántúli Helyi Szervezetében a rendezvények aktív szervezője.

Dr. Vojuczki Péter okl. bányamérnök, bányaiipari gazdasági mérnök, a Geominco Rt., a Compack Rt. és az Agromachimtranspack Kft. igazgatója, ill. az Ipari Minisztérium osztályvezetője volt. Jelenleg az Auroma Kft. tulajdonos igazgatójaként az OMBKE pártoló tagja. Az OMBKE Nemzetközi Kapcsolatok Bizottságának tagja, és részt vesz az Iparpolitikai Bizottság munkájában is.

Adorján Gizella

Dózsa Sarolta

Fehér Ernő

*Gergelyné
Bobák Katalin*

Horváth József

Lukács Sándor

Sándor Balázs

Sőregi Zsolt

Dr. Valló Ferenc

V. Hajdú Ottilia

Dr. Vojuczki Péter

KIEMELKEDŐ Egyesületi MUNKAÉRT oklevél kitüntetésben részesült:

Antal László főiskolai hallgató, Vaskohászati Szakosztály

Dani Zoltán bányamérnök hallgató, Egyetemi Osztály

Domokos R. István okl. villamosmérnök, okl. gázipari szakmérnök, KFV Szakosztály

Farkas Gábor kohómérnök hallgató, Egyetemi Osztály

Gáspár Gyula okl. bányamérnök, Bányászati Szakosztály

Hallai Tibor nehézvegyészmérnök, Fémkohászati Szakosztály

Juhász Attila okl. bányamérnök, bányagépész- és villamosmérnök, Bányászati Szakosztály

Kalmár János okl. gépészmérnök, Fémkohászati Szakosztály

Kovács Attila kohómérnök hallgató, Egyetemi Osztály

Laci Sándor István okl. kohómérnök, Öntészeti Szakosztály

Molnár Péter főiskolai hallgató, Vaskohászati Szakosztály

Rácz Szabolcs okl. kohómérnök, Fémkohászati Szakosztály
ifj. Schaller Károly okl. bányamérnök, Bányászati Szakosztály
Sőregi Csaba okl. kohómérnök, Öntészeti Szakosztály
Stán Györgyné üzemgazdász, Öntészeti Szakosztály
Szombatfalvy Anna kohómérnök hallgató, Öntészeti Szakosztály
Tóth Zsolt okl. bányamérnök, Bányászati Szakosztály
Dr. Turza István okl. bányamérnök, Bányászati Szakosztály
Vass Dénes okl. bányamérnök, Bányászati Szakosztály
Wéber József földmérő mérnök, okl. igazságügyi szakmérnök, Bányászati Szakosztály

Antal László

Dani Zoltán

Domokos R. István

Farkas Gábor

Gáspár Gyula

Kalmár János

Kovács Attila

Laci Sándor

Molnár Péter

Rácz Szabolcs

ifj. Schaller Károly

Sőregi Csaba

Stán Györgyné

Szombatfalvy Anna

Tóth Zsolt

Dr. Turza István

Vass Dénes

Wéber József

Juhász Attila János

50 éves egyesületi tagságért SÓLTZ VILMOS-EMLÉKÉREM kitüntetésben részesült:

Bányászati Szakosztály

Dr. Balogh Béla okl. bányamérnök
Bányavári János okl. bányamérnök
Bende Imre okl. bányamérnök
Bogdán Kálmán okl. bányagépész mérnök
Bognár János technikus
Csepregi Mária okl. bányamérnök
Forisek István okl. bányamérnök
Kovács János okl. bányaművelő mérnök
Kozma Lajos bányatechnikus
Loysch Imre okl. bányaművelő mérnök
Lóránt Miklós okl. bányamérnök
Molnár László okl. bányamérnök
Pender Ferenc okl. bányamérnök
Péter Vilmos technikus
Reményi Viktor okl. bányamérnök
Roskovenszky István Lajos okl. bányamérnök

Dr. Sasváry Zoltán okl. bányagépészmérnök
Solymár Judit okl. gépészmérnök
Szabó János okl. bányamérnök
Szeberényi Ferenc okl. bányamérnök
Varga László okl. bányamérnök
Vázsonyi Ferenc okl. bányamérnök
Vígh Ede okl. bányamérnök

Vaskohászati Szakosztály

Majkut Albert okl. kohómérnök
Schön Péter okl. kohómérnök
Szabó István üzemmérnök

Fémkohászati Szakosztály

Acsády István okl. kohómérnök
Máhig László okl. gépészmérnök

Dr. Balogh Béla

Bányavári János

Bende Imre

Bogdán Kálmán

Bognár János

Csepregi Mária

Forisek István

Kovács János

Kozma Lajos

Loysch Imre

Lóránt Miklós

Molnár László

Pender Ferenc

Péter Vilmos

Reményi Viktor

*Roskovenszky
István Lajos*

Dr. Sasváry Zoltán

Solymár Judit

Szabó János

Szeberényi Ferenc

Varga László

Vázsonyi Ferenc

Vigh Ede

Majkut Albert

Schön Péter

Szabó István

Acsády István

Máhig László

40 éves egyesületi tagságért SÓLTZ VILMOS-EMLÉKÉREM kitüntetésben részesült:

Bányászati Szakosztály

Apró László okl. bányamérnök
Cs. Nagy Béla okl. bányaművelő mérnök
Drexler József bányatechnikus
Dr. Esztó Péter okl. olajmérnök
Fónay Valér okl. földmérő mérnök
Győrfi Sánta Géza okl. bányamérnök
Hoffmann Béla okl. bányaművelő mérnök
Huszár József okl. geológus mérnök
Kovács Loránd okl. bányamérnök
Nagy Lajos okl. bányamérnök
Oláh Sándor bányatechnikus
Pázsit Csaba okl. bányamérnök
Pethő Ernő okl. bányamérnök
Podányi Tibor okl. bányamérnök
Podányi Tiborné okl. bányamérnök
Rácz Mátyás okl. gépészmérnök
Seper László geológus technikus
Séber László okl. bányamérnök

Somoskői László okl. bányamérnök
Szám Ferenc okl. bányamérnök
Székely József okl. bányaművelő mérnök
Dr. Tisza István okl. bányamérnök
Tóth Attila okl. földmérő mérnök
Tóth Árpád okl. bányamérnök
Ulrich Károly okl. bányamérnök

Kőolaj-, Földgáz- és Vízbányászati Szakosztály

Angyalffy György mérnök közgazdász
Mózes Endre bányatechnikus
Munkácsi István okl. olajmérnök
Dr. Pápay József okl. olajmérnök
Szittár Antal okl. olajmérnök

Vaskohászati Szakosztály

Bak János okl. kohómérnök
Clement Andor okl. kohómérnök
Faragó Péter okl. kohómérnök

Gorondi István okl. kohómérnök
Dr. Horváth Ákos okl. kohómérnök
Karkalik János kohász technikus
Dr. Rittinger János okl. gépészmérnök
Schmidt György okl. kohómérnök
Dr. Verő Balázs okl. kohómérnök

Fémkohászati Szakosztály

Clement Lajos okl. kohómérnök
Érsek István okl. kohómérnök
Molnár István okl. kohómérnök

Dr. Tolnay Lajos okl. kohómérnök, közgazdász
Dr. Valló Ferenc okl. vegyészmérnök

Öntészeti Szakosztály

Dr. Bokor Ferenc okl. kohómérnök
Megyei József okl. gépészmérnök
Dr. Tóth Antal okl. kohómérnök

Egyetemi Osztály

Dr. Roosz András okl. kohómérnök
Dr. Tóth Lajos Attila okl. kohómérnök

Apró László

Cs. Nagy Béla

Drexler József

Dr. Esztó Péter

Fónay Valér

Győrfi Sánta Géza

Hoffmann Béla

Huszár József

Kovács Loránd

Nagy Lajos

Oláh Sándor

Pázsit Csaba

Pethő Ernő

Podányi Tibor

Podányi Tiborné

Rácz Mátyás

Seper László

Séber László

Somoskői László

Szám Ferenc

Székely József

Dr. Tisza István

Tóth Attila

Tóth Árpád

Ulrich Károly

Angyalffy György

Mózes Endre

Munkácsi István

Dr. Pápay József

Szittár Antal

Bak János

Clement Andor

Faragó Péter

Gorondi István

Dr. Horváth Ákos

Karkalik János

Dr. Rittinger János

Schmidt György

Dr. Verő Balázs

Clement Lajos

Érsek István

Molnár István

Dr. Tolnay Lajos

Dr. Valló Ferenc

Dr. Bokor Ferenc

Megyei József

Dr. Tóth Antal

Dr. Roósz András

Dr. Tóth Lajos Attila

Az Ellenőrző Bizottság jelentése

Az Ellenőrző Bizottság a 94. Küldöttgyűlést követően az Alapszabály szerint végezte munkáját. Éves munkaterv alapján folyamatosan vizsgálta az Egyesület gazdálkodását, tevékenységét és a 94. Küldöttgyűlés határozatainak végrehajtását.

Az Ellenőrző Bizottság megtárgyalta a 95. Küldöttgyűlés elé terjesztett dokumentumokat és a következő megállapításokat tette:

– Az OMBKE a 94. Küldöttgyűlést követő évben a fennálló törvényeknek és a jogszabályoknak, valamint az Alapszabálynak megfelelően működött. A 94. Küldöttgyűlés, valamint a választmány határozatait végrehajtották, illetve egyes határozatok végrehajtása folyamatban van.

– Az OMBKE 2005. évi pénzügyi gazdálkodása – a szigorodó körülmények ellenére – tervszerű és eredményes volt. Ezt bizonyítja az egyesület könyvvizsgálójának a mérleget jóváhagyó záradéka is.

– Az 518 eFt-os mérleg szerinti eredmény a körülmények ismeretében megfelelő, elfogadható.

– Az egyesület tagsága 2,4%-kal csökkent, amely tény a nyugdíjazással és a sajnálatos elhalálozásokkal van összefüggésben. Ezt a csökkenést a lehetőség szerint szervezési, szolidaritási fejlesztésekkel, szakosztályközi munkával, valamint a fiatalok bevonásával javasoljuk mérsékelni.

– Kedvező, hogy a személyi jövedelemadó 1%-ából felajánlott összeg minden korábbinál nagyobb volt.

– Erőfeszítéseket kell tenni újabb támogatók megszerzésére, illetve a régi pártoló tagoknál a tagdíj legalább az inflációt elérő mértékű emelésére. Az ipari háttér szakmanként eltérő mértékű visszafejlődésének hatását csak az egyesületi szakosztályok fokozottabb összefogása révén lehet mérsékelni.

– A költséggazdálkodás tervszerű, takarékosra törekvő volt. A számítástechnikai módszerek szélesebb körű alkalmazását az adminisztrációban, a kommunikációban, valamint az egyesület PR tevékenységében a lehetőség szerint fokozni kell.

– A BKL kiadásával kapcsolatos korábbi viták nyugvópontra kerültek. A versenyeztetéssel kiválasztott nyomda számottevő költségmegtakarítást jelentett. Bevált az évenként két alkalommal megjelent közös lapszám. Az esetleg még fennálló vitás kérdéseket ez évben le kell zárni.

– A rendezvények közül csak két nagyrendezvény hozott pozitív pénzügyi eredményt. A többi rendezvény vagy önköltséges volt, vagy ingyenes. El kell érni, hogy az OMBKE nevét használó rendezvények bevételeiből az egyesület részesedjen.

– A szakosztályok munkájának javulása (közös rendezvények tartása) volt tapasztalható. Ezt a munkát fokozni kell, mely az egyesület egységét, hagyományörző tevékenységét, megbecsültségét és társadalmi elismertségét biztosítsa.

Az Ellenőrző Bizottság megvizsgálta és egyetért az Alapszabály Bizottság javaslataival (Térületi Osztályok létrehozása), és az ott lévő módosításokat ésszerű megfontolásokkal, közös munkával elfogadásra javasolja.

Összefoglalva: Az OMBKE a két küldöttgyűlés közötti időszakban a törvényeknek és szabályoknak megfelelően működött. Gazdálkodása – a körülmények ismeretében – tervszerű és eredményes volt. A közhasznúsági jelentést és a választmány beszámolóját az Ellenőrző Bizottság a 95. Küldöttgyűlésnek elfogadásra javasolja.

Budapest, 2006. május 8.

Götz Tibor, az Ellenőrző Bizottság elnöke

A választmány beszámolója

Az OMBKE 2005-ben a közhasznú társadalmi szervezetekről szóló törvény és az alapszabályban megfogalmazott előírások szerint működött.

Az egyesület tartalmában gazdag, eseménydús és gazdaságilag eredményes évet zárt.

A választmány tevékenysége

A választmány 2005-ben ötször ülésezett és 14 sorozatos határozatot hozott. A választmány által meg tárgyalta főbb témák:

- az OMBKE gazdálkodása és éves terve
- felkészülés a küldöttgyűlésre
- a 94. küldöttgyűlés határozatainak végrehajtása
- az egyesület ifjúsági munkájának javítása
- javaslatok a Nemzeti Fejlesztési Tervhez
- a felsőfokú oktatás reformjának véleményezése
- együttműködés a szakmai érdekvédelmi szervezetekkel
- a régiókban működő helyi szervezetek együttműködésének fokozása
- a politikai okok miatt hátrányba került mérnökök tisztelet diplomája
- egyesületi nagyrendezvények
- egyéni tagdíjak megállapítása
- kitüntetések adományozása

A választmány munkájáról a Bányászati és Kohászati Lapok rendszeresen beszámolt. A meghozott határozatok mind a lapokban, mind az OMBKE honlapján megjelentek.

Taglétszám

Az egyesület egyéni taglétszáma egy év alatt 86 fővel csökkent. A tagság összetétele megváltozott: 210 fővel csökkent az aktív dolgozók száma és 105 fővel növekedett a nyugdíjasok száma. Öröndetes, hogy ismét növekedett a diákok száma (19 fővel).

Az egyesületi tagság összetételének alakulása:

	2005. jan. 1. fő	2006. jan. 1. fő	Változás fő	Változás %
Aktív dolgozó	1659	1449	-210	-12.7
70 év alatti nyugdíjas	821	907	+86	+10.5
70 éven felüli	809	828	+19	+2.3
Diák	300	319	+19	+6.3
Összesen	3589	3503	-86	-2.4

Az egyéni taglétszám változása:

Szakosztály	2005. jan. 1. fő	2006. jan. 1. fő	Változás fő	Változás %
Bányászati	1487	1434	-53	-3.6
Kőolaj	348	346	-2	-0.6
Vaskohászati	641	606	-35	-5.5
Fémkohászati	414	404	-10	-2.4
Öntészeti	357	339	-18	-5.0
Egyetem	342	374	+32	+9.4
Összesen	3589	3503	-86	-2.4

Az egyesület tagságának közel fele, ezen belül a Bányászati Szakosztály tagságának több mint kétharmada nyugdíjas. Az OMBKE tagságának mintegy negyede 70 évesnél idősebb. *Legidősebb tagunk, Baross József* okl. bányamérnök ebben az évben tölti be 95. évét. *Legrégibb tagunk Selmeci Béla* okl. kohómérnök, tiszteleti tag, aki 1938-ban, tehát 68 éve lépett be az egyesületbe. A 95. Küldöttgyűlés alkalmával köszöntjük őket és kívánunk nekik jó egészséget!

A tagság átlagéletkorának növekedése egyre hangsúlyozottabbá teszi a fiatal szakemberek bevonását az egyesületi élet vérkeringésébe. Az utóbbi négy évben fokozatosan nőtt a diák tagjaink száma. 2005 végére a tagság 9%-a egyetemi vagy főiskolai hallgató volt, akik a bányász-kohász hagyományok elsajátításával és ápolásával elmaradhatatlan szereplői az egyesületi rendezvényeknek.

Az egyesületnek a jövőben fokozottabb szervezési munkát kell végezni az egyetemeken, mivel a felsőoktatásban véghezvitt reformok a közösségek kialakulására kedvezőtlen feltételeket teremtettek. Ez elsősorban az Egyetemi Osztályra hárít nagy feladatot.

A jövőben meg kell találni azokat a módszereket is, amelyekkel a felsőfokú iskoláikat befejezett hallgatókat az egyesület tagjai között meg tudjuk tartani, velük a kapcsolatot folyamatossá tudjuk tenni.

Rendezvények

Egyesületünk 2005-ben számos központi és helyi rendezvényt szervezett, melyen tagságunk széles köre vett részt.

Helyi szervezeteink szakmai napot, konferenciát, továbbképző előadásokat, hagyományápoló szakszert, baráti találkozót, nyugdíjas találkozót, szakmai kirándulást szerveztek.

A mintegy 150 rendezvényből összesen hat egyesületi rendezvény volt részvételi díjas. Ez egyrészt azt mutatja, hogy a szakma iránt érdeklődő tagjaink széles köre számára van lehetőség részt venni a rendezvényeinken. Ugyanakkor a figyelem előterébe kerül az a probléma, hogy nyereséget eredményező szakmai konferenciák nem egyszer az OMBKE nevét is használva, az egyesületen kívül szerveződnek.

A számtalan rendezvény közül a következőkben csak néhány jelentősebbet sorolunk fel tételesen.

Nemzetközi rendezvények

Az egyesület tagsága szempontjából a legjelentősebb megmozdulás a 2005. szeptember 9-10-én megtartott *Szalamander* ünnepség volt Selmecbányán. Ezen az ünnepségen minden eddigénél többen, mintegy 550 fővel vettünk részt. A selmecbányai Szalamander ünnepség mára a határon túli területek legnagyobb ma-

gyar szakmai ünnepévé vált. Erre az alkalomra az Öntészeti Szakosztály fiataljai rendbe hozták Péch Antal akadémikus, országgyűlési képviselő síremlékét, és a felújított síremléknél az egyesület tagjai megemlékeztek a „legnagyobb magyar bányász” halálának 110. évfordulójáról. Megkoszorúztuk a világ legrégebbi műszaki főiskolája professzorainak sírját, valamint a valaha Selmecbánya főterén állt és egyesületünk választmányi tagjainak egyéni adományaiból rendbehozott *48-as Honvédszobrot*. Az ünnepség legnagyobb eseménye volt, hogy több évi egyeztetés után a szlovák miniszterelnök-helyettes hathatós segítségével végre magyar nyelvű emléktáblát helyezhettünk el a hajdani Akadémia falán egyesületünk 1892. évi megalakulásának emlékére.

Legjelentősebb nemzetközi konferenciánk a „Tiszta technológiák az acéliparban” konferencia volt Balatonfüreden 2005. június 6-8-án, ahol 140 fő vett részt a világ minden tájáról. A „tisza technológiákkal” kapcsolatos világ konferenciákat immár hagyományosan Magyarországon, illetve egyesületünk szervezi.

Nagy sikert aratott a Kőolaj-, Földgáz- és Vízbányászati Szakosztály közreműködésével szervezett, 2005. szeptember 22-24-én Tihanyban megrendezett *XXVI. Nemzetközi Olaj- és Gázipari Konferencia és Kiállítás*.

Mint minden évben, így 2005-ben is részt vettünk társegyesületünk, az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság által szervezett *Bányászati-Kohászati-Földtani Konferencián*, melyet Nagyváradon tartottak 2005. március 31. és április 4. között. Egyesületünk nyolcvan fővel képviseltette magát.

Az Öntészeti Szakosztály több mint 10 fővel képviseltette magát az *Öntészeti Világkongresszuson és a Nemzetközi Öntészeti Szövetség (WFO) elnökségének ülésén* St. Luisban. A WFO elnökségében dr. Sohajda József alelnökünk az OMBKE hivatalos képviselőjeként vett részt, dr. Vörös Árpád tiszteleti tagunk a volt elnökök tanácsának tagja. A Nemzetközi Szövetség egyik elnökségi bizottságát dr. Bakó Károly tagtársunk vezeti.

2005. szeptember 4-11. között tartotta a *Nemzetközi Bányamérő Egyesület (ISM)* az elnökségi ülést Donnyebben. Az ISM elnöki tiszteivel dr. Barátosi Kálmánt, egyesületünk Bányamérő Szakcsoportjának elnökét bízták meg. Az ISM elnöksége úgy döntött, hogy 2007-ben Budapesten lesz a következő nemzetközi kongresszus, melynek szervezője az OMBKE.

2005. április 1-jén az Öntészeti Szakosztály részt vett az *„Öntöttvas dicsérete”* kiállítás megnyitásán, Temesváron.

Országos rendezvények

Mint társszervezők vettünk részt 2005. szeptember 1-jén Bátorfyerenyén a *Bányásznap* országos ünnepségén. Szerte az országban a bányász településeken a helyi ünnepségeken egyesületünk tagjai mint szervezők és résztvevők megemlékeztek a bányászat mártírjairól.

Társszervezőként vettünk részt a központi *Szent Borbála-napi* ünnepségen, ahol az egyesületi munkáért tíz tagunk kapott Borbála érme miniszteri kitüntetést. A rendezvényen részt vett többek között Göncz Árpád

volt köztársasági elnök. Az egyesület helyi szervezetei is megemlékeztek Szent Borbála napjáról, mely ünnep felélesztését az OMBKE kezdeményezte. Megemlékeztek Budapesten a Szent Gellért sziklatemplomban, Bükkábrányban, Veszprémben, Ajkán, Salgótarjánban, Komlón, Dunaújvárosban, Tatabányán, Tapolcán, Miskolcon, Pécsen és Pilisszentlászlón.

2005. október 9-11-én Balatonfüreden tartotta az Öntészeti Szakosztály a *XVIII. Magyar Öntőnapokat* közel 200 fő részvételével, melyet 10 ország 27 fős szakembergárdája tett nemzetközivé. A Magyar Öntészeti Szövetség ekkor tartott elnökségi ülésére az OMBKE vezetői is meghívást kaptak a további szorosabb együttműködés megbeszélésére.

2005. november 16-17-én a munkavédelmi bírságok felhasználására benyújtott pályázat eredményeképpen Konferenciát és Fórumot szerveztünk Budapesten *„A bányászati és a gázipari munkavédelem időszertű kérdéseiről”*. A színvonalas konferencia anyaga írásban is megjelent a BKL Kőolaj 2005/11-12. számában.

2005. május 25-én az *INDUSTRIA* kiállításához kapcsolódva *„Környezetvédelem és hulladékgazdálkodás a bányászatban és a kohászatban”* címmel szakmai konferenciát tartottunk.

2005. június 3-4-én a Mosonmagyaróvári Helyi Szervezet országosan meghirdetett szakmai napot szervezett szakmai előadásokkal, kirándulással, szakestéllyel.

2005-ben a *94. küldöttgyűlés* alkalmával az OMBKE intézményesen először vett részt a Dunaújvárosi Főiskola végzős hallgatóinak Szalamander felvonulásán, ahol a dunaújvárosi fiatalok bizonyították, hogy milyen nagymértékben ápolják a bányász-kohász hagyományokat. Egyesületünk a Dunaújvárosi Diákegylet számára zászlót adományozott.

A bányagépészeti és bányavillamossági szakcsoport a Bányagépészet a Műszaki Fejlődésért Alapítvánnyal közösen 2005. szeptember 29-30. között Balatongyörökön megtartotta a *XXXVIII. Bányagépészeti és Bányavillamossági Konferenciát*. A konferencián kb. 140 fő vett részt, mintegy 20 előadás hangzott el, részben külföldi előadókkal.

A Vaskohászati Szakosztály a hagyományokhoz híven 2005-ben is megtartotta december 13-án a Luca-napi rendezvényét.

A Fémkohászati Szakosztály mint minden évben, 2005-ben is megrendezte március 15-e emlékére a hagyományörző szakmai napot és ünnepi vezetőségi ülést.

2005. május 6-án az Ajkai Helyi Szervezet szervezésében fémkohászati szakmai napot tartottunk.

A Bányamérő Szakcsoport 2005-ben is megrendezte az Országos Bányamérő Továbbképző és Tapasztalatcsere rendezvényét.

December 14-én megtartottuk a Tiszteleti Tagok és Seniorok Találkozóját Budapesten.

A Történeti Bizottság közreműködött az „Ipari örökségünk Európa útjain” rendezvényein.

A korábbi évekhez hasonlóan 2005-ben is megrendeztük Lillafüreden a hagyományos Bányász-Öntész Bált.

Tagjaink részt vettek a IX. Mikoviny Sámuel Általér vízi túrán.

Jubileumi megemlékezések

2005-ben az egyesület több jubileumi megemlékezést is tartott:

2005. november 11-én Salgótarjánban emlékeztünk meg ünnepélyes keretek között konferenciával és szakestéllyel az OMBKE Salgótarjáni Osztálya megalapításának 110 éves évfordulójáról.

2005. november 10-én a Miskolci Egyetemen rendezvénysorozat keretében emlékeztünk meg az Egyetemi Osztály megalakításának 50. évfordulójáról. Ezen alkalommal az egyesület szakosztályai zászlót adományoztak az Egyetemi Osztálynak. Az ünnepség során vitafórumot tartottunk a bányász-kohász felsőoktatás reformjáról. Felavattuk az egyesület tagjai, elsősorban a BKL Kohászati szerkesztősége adományából újra felállított szobrot dr. Verő József akadémikus professzor emlékére születésének 100. évfordulójára. Az ünnepséghez kapcsolódóan együttműködési szerződés került aláírásra Miskolc megyei jogú város és az OMBKE Miskolci Területi Koordinációs Szervezete között a bányász és kohász emlékek és hagyományok ápolására.

2005. április 22-én ünnepélyes szakmai konferenciával, kiállítással és szakestéllyel ünnepeltük a Székesfehérvári Helyi Szervezet megalakulásának 50. évfordulóját.

2005. október 5-én ünnepelte megalakulásának 30. évfordulóját a Kecskeméti Helyi Szervezet ünnepi taggyűléssel és szakestéllyel.

2005. november 18-án Siófokon került megrendezésre Kiss Csaba 300. szakestélye 120 firma részvételével.

2005. október 22-én tartották meg Hajdúszoboszlón a Szoboszlói Filiszterek Társasága 10 éves jubileumi szakestélyét.

2005. december 9-én Szegeden szakmai nap és szakestély keretében emlékeztünk meg a 40 éves Algyői mezőről.

2005. december 16-án Lovászipon emlékeztünk a 65 éves Lovási mezőről, és az Olajbányászati Szakosztály megalakulásáról.

Megemlékezések

A Küldöttgyűlés előtt megkoszorúztuk a Fiumei úti sírkertben Sóltz Vilmosnak, az egyesület alapítójának síremlékét.

A Székesfehérvári Helyi Szervezet 2005. novemberben Kálozon megemlékezett Kunoss Endréről, a Bányászhimnusz szerzőjéről, és megkoszorúzták a síremlékét.

A Mátraaljai Helyi Szervezet megemlékezett a Szücsi községben 1959-ben bekövetkezett 31 halálos áldozatot követelő bányaszerencsétlenség áldozatairól. A községi ünnepségen koszorúzták meg a kopjafát.

2005. április 7-én szakmai konferencia keretében emlékeztünk meg a Jó szerencsét! köszöntés bevezetéséről.

Az Egyetemi Osztály emlékkiállítást rendezett dr. Horváth Zoltán professzor, tiszteleti tag emlékére.

Szakvélemények

Némi előrehaladás mutatkozott az egyesület azon törekvésében, hogy részt vehessen az országos szintű döntések előkészítésében. 2005-ben a következő témákban fejthettük ki véleményünket:

- a bányászatot és a kohászatot érintő felsőoktatási reform,

- GKM rendelete a Tájrendezési Célelőirányzat kezelésének és felhasználásának szabályairól,

- Nemzeti Fejlesztési Terv természeti erőforrásaink fokozott hasznosításának fejezete.

Bányászati és Kohászati Lapok, kiadványok

A 138. évfolyamát megért Bányászati és Kohászati Lapok mindhárom szaklapja folyamatosan megjelent: a Bányászat 6 számmal 416 oldalon 41 szakmai cikkel, a Kohászat 6 számmal 362 oldalon 54 szakmai cikkel, a Kőolaj és Földgáz pedig 8 számmal 308 oldalon 37 szakmai cikkel. A lapok kiadása összhangban volt a beérkezett cikkállománnyal. 2004 második félévétől pályázat alapján kiválasztott azonos nyomdában készülnek a lapok. A kiadói jogok és felelősség érvényesítését, továbbá a lapok egységes arculatának megteremtését és a kiadás koordinálását a választmány által megbízott Kiadói Bizottság végzi.

Az OMBKE saját internetes honlapot működtet, melynek segítségével az egyesület fontosabb hírei, eseményei nyomon követhetők. 2004-től már a BKL számai is felkerültek a honlapra, és így a nemzetközileg ismert kereső programokkal is megtalálhatók az egyes szakmai cikkek. Folyamatban van a korábbi számok felvitele az internetre. A honlapot havonta 6000 alkalommal keresik fel, mely az előző évhez képest 20%-os növekedést jelent. A honlap iránti érdeklődés növekedése megköveteli, hogy a jövőben gyorsabban és több egyesületi információ kerüljön fel a honlapra.

2005-ben az Öntészeti Szakosztály fiataljai saját honlapot indítottak, amelyen keresztül egymásnak sok hasznos információval szolgálnak.

2005. évben jelentettük meg a Montanpress gondozásában az „Olajipari emlékhelyek Magyarországon” című kiadványt.

A Bányászati Szakosztály az MBH támogatásával megkezdte a „Bányászati emlékhelyek Magyarországon” kiadvány készítését.

A 94. Küldöttgyűlés határozatainak végrehajtása

A választmány az év során napirendre tűzte a 94. Küldöttgyűlés határozataiból fakadó feladatokat. Azoknak a végrehajtásáról szóló jelentést a választmány 2006. április 25-én tartott ülésén elfogadta és a 95. Küldöttgyűlésnek elfogadásra javasolta. A határozatok végrehajtásáról szóló részletes jelentést jelen beszámolóhoz mellékeltek.

Az OMBKE gazdálkodása

Az OMBKE 2005. évi gazdálkodása eredményes volt. Szakmai célkitűzéseinket úgy sikerült megvalósítani, hogy kiadásaink nem haladták meg bevételeinket. A gazdálkodás tervszerű volt. Az egyesület az év során minden köztartozását rendezte, és a 2005. évre vonatkozó minden szállítói számláját kiegyenlítette.

Az OMBKE vállalkozási tevékenységet az egyesület közhasznú céljainak érdekében, azokat nem veszélyeztetve végzett.

A 2005. évi közhasznúsági mérlegbeszámolót a könyvvizsgáló elfogadó nyilatkozatával hitelesítette.

Az OMBKE a 2005. évi gazdálkodási évet 518 ezer forint mérleg szerinti eredménnyel zárta. A gazdálkodás adatait a közhasznúsági jelentés táblázatai tartalmazza. A következőkben a gazdálkodást meghatározó fontosabb tényezőket foglaltuk össze.

Az eredmény a helyi szervezetek, a szakosztályok és az egyesület vezetése jó együttműködésének és a gazdálkodási elvek következetes betartásának tudható be.

A 2005. év végi létszámot tekintve egyéni tagjaink a tagdíjfizetési kötelezettségüknek eleget tettek. Eredményes volt a tagdíjmaradásban lévő írásos megkeresése. Egyéni tagdíjból befolyt 10.650 eFt.

A jogi pártoló jogi tagoktól származó 20.454 eFt bevétel nagyban köszönhető annak, hogy az OMBKE vezetősége megkereste a legnagyobb pártoló tagvállalatok vezetőit. A szakosztályoknak sikerült néhány új támogatót is megnyerni.

Továbbra is gondot jelent a támogató bányászati és vaskohászati vállalatok csökkenése. A MOL Rt. is csökkentette a támogatás előző évi összegét 1000 eFt-tal.

Az egyesület működésének fenntartása érdekében minden szakosztálynak keresnie kell további pártoló támogatókat. Pártoló jogi tagjainknak megköszönve eddigi támogatásaikat kérjük, hogy továbbra is segítsék egyesületi céljaink megvalósítását!

A személyi jövedelemadó 1%-ából származó bevétel 3.872 eFt volt, mely összeg nagyobb, mint bármelyik előző évben. Ez nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a Bányászati és Kohászati Lapok tervszerűen megjelenhetett, és segíthettük az egyetemi és főiskolai hallgatókat is a hagyományápolásban.

A sikeres pályázatok jelentősen segítették az OMBKE gazdálkodását.

Az egyesület 2005-ben is pályázott a Nemzeti Civil Alapítvány pályázati kiírására. A működési költségek támogatására a vonatkozó rendeletben minimumként előírt 3.000 eFt helyett azonban csak 1.500 eFt-ot kaptunk.

A NKÖM-től 157 eFt-ot kaptunk bértámogatásra.

A Magyar Bányászati Hivatal pályázatán 550 eFt keretet kaptunk a bányászati hagyományok ápolására.

Az Országos Munkaügyi és Munkavédelmi Főfelügyelőség 1600 eFt-tal támogatta a munkavédelmi konferencia megrendezését és az elhangzott előadások megjelentetését.

Az egyesület által szervezett konferenciákból 1804 eFt eredmény származott.

A Múzeum krt-i ingatlan az egyesület tulajdonát képezi. Bérbeadásából 2520 eFt bevétel származott.

A BKL kiadási költsége 12.984 eFt volt. Az előző évhez viszonyítva 1,7 millió Ft volt megtakarítható a kiadás ésszerűsítésével, melynek lényege, hogy évente két szám közös számként jelenik meg.

Összefoglalva az OMBKE fentiekben ismertetett tevékenységét, az egyesület 2005-ben mind közhasznú céljainak megvalósítása, mind gazdálkodási szempontból eredményes évet zárt. A választmány 2006. április 25-i ülésén a közhasznúsági jelentést, ezen belül az egyesület gazdálkodásáról szóló beszámolót, az OMBKE pénzügyi mérlegét megvitatta, majd az Ellenőrző Bizottság és a könyvvizsgáló véleményének megismerése után elfogadta, és a 95. Küldöttgyűlésnek elfogadásra javasolja.

Budapest, 2006. május 8.

Kovacsics Árpád főtitkár

Indítványok

1.) Indítványozom, hogy egyesületünk választmánya vizsgálja meg, miként tudna a felbecsülhetetlen értékű, fennmaradásában veszélyeztetett somogyfaiszi Óskohó-múzeum és honfoglalási emlékhely hosszú távú fenntartásához pártoló és egyéni tagjai közreműködésével hozzájárulni. Az indítványhoz csatoltam Somogyfaisz polgármesterének a jelenlegi állapotokat bemutató levelét.

Jó szerencsét!

Dr. Bakó Károly okl. kohómérnök

2.) Indítványozom, hogy a Közgyűlés résztvevői emlékezzenek meg azokról a bányászokról és kohászokról, akik bárhol az országban az 1956-os forradalom és szabadságharc kapcsán életüket áldozták. Bízom abban, hogy a megemlékezéssel az OMBKE véglegesen lezárhatja az 1956. évi forradalom szövevényes következményeit, és 1956 forradalmára is úgy emlékezhetünk, mint az 1848. évi szabadságharcra, de az események mellett meg kell őriznünk azok név szerinti emlékét is, akik a legdrágábbat, az életüket áldozták az utókor nemzedékének szabadságáért és felemelkedéséért. Személyesen Varga Gusztáv okl. bányamérnök emlékének megőrzésére hívom fel a Küldöttgyűlés figyelmét, kollégánk tragikus történetével.

Jó szerencsét!

Szabó János okl. bányamérnök

Az OMBKE 2005. évi közhasznúsági jelentése

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület 1892-ben alakult, 113 éves – 1999. március 10-től közhasznú – egyesület.

Címe: 1027 Budapest, Fő u. 68. Telefon/fax: 201-7337, e-mail címe: ombke@mtesz.hu

Bíróági bejegyzésének száma: 13.PK.60.434 /1989/16

Közhasznúi bírói végzés száma: 416, kelte: 1999. március 10.

Célja: tudományos tevékenység – kutatás – ismeretterjesztés – környezetvédelem – kulturális örökség megóvása – határon túli magyarsággal kapcsolatos tevékenység

A könyvelés módja: kettős könyvvitel.

Adószáma: 19815912-2-41

Számviteli beszámoló

A 2005. évi közhasznú mérlegbeszámolót elkészítettük, könyvvizsgálónk elfogadó nyilatkozatával hitelesítette. 2005-ben is volt vállalkozási tevékenységünk, melyet egyesületünk közhasznú céljainak érdekében, azokat nem veszélyeztetve végez.

I. Közhasznú és vállalkozási

tevékenység bevétele: 74 153 eFt

➤ egyéni tagdíj	10 382
➤ jogi tagdíj	12 431
➤ adomány	9 352
➤ rendezvények	29 309
➤ egyéb bevételek	794
➤ lapok	7 434
➤ kapott kamatok	77
➤ bérbeadás	2 841
➤ hirdetés	1 533

II. Közhasznú és vállalkozási

tevékenység költségei: 73 635 eFt

➤ Általános költség	24 236
➤ Szakosztályok közvetlen ktg.-ei	4 152
➤ Választmányi bizottságok	64

➤ Rendezvények költségei	30 444
➤ Lapok költségei	12 541
➤ Ráfordítások	1 271
➤ Bérbeadás költségei	927

2005. évi eredmény:

	Összesen	Közhasznú	Vállalkozás
Bevételek	74 153 eFt	69 779 eFt	4 374 eFt
Költségek	-73 635 eFt	-72 427 eFt	-1 208 eFt
Összesen:	+518 eFt	-2 648 eFt	+3 166 eFt

Tájékoztatásul az alábbiakban felsorolt költségek alakulását ismertettjük

A) Személyi jellegű ráfordítás	10 255 eFt
➤ bérköltség	5 046
– megbízási díjak	0
➤ személyi jellegű egyéb	3 229
➤ bérjárulékok	1 980
B) Kapott támogatások:	16 786 eFt
I. Költségvetéstől	7 434
a) APEH-től SZJA 1%	3 872
b) Pályázatokra kapott támogatások	3 305
– MTESZ-től	157
– Nemz. Civil Alapprogr.	1 500
– Magyar Bányászati Hiv.	475
– Orsz. Munkabizt. F. A.	1 173
c) Egyéb	257
II. Jogi szem. gazd. társaságtól	
Adomány	9 352
C) 2005. évben beszerzett eszközök értéke:	427.000 Ft.
D) Az egyesületnek befektetett pénzügyi eszköze NINCS.	
E) Az egyesület vezető tisztségviselőinek nyújtott költségtérítés nem volt.	
F) Az OMBKE 2005. évi közhasznú tevékenységét a „Választmányi beszámolója a 95. Küldöttgyűlésre” mutatja be.	

Budapest, 2005. december 31.

Dr. Gagy Pálffy András, ügyvezető igazgató

Hazai hírek

Tisztújítás a MTESZ-ben

2006. június 28-án tisztújítás volt a Műszaki és Természettudományos Egyesületek Szövetségében. A MTESZ Szövetségi Tanácsa ülésén MTESZ elnökének választották *dr. Gordos Géza* egyetemi tanárt, a Hírközlési és Informatikai Tudományos Egyesület tagját, az új elnökség tagjaivá mint alelnököket *Csató Jánost*, az Energiagazdálkodási Tudományos Egyesület tagját, *dr. Császi Ferencet*, a Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület tagját, *Kovács Jenőt*, a Közlekedéstudományi Egyesület tagját és *dr. S. Nagy Lászlót*, az Országos Erdészeti Egyesület tagját. Mivel *dr. Tardy Pál*, egyesületünk exelnöke már két ciklusban volt a MTESZ alelnöke, így a Szövetség alapszabálya szerint korábbi elnökségi tagsága nem volt megújítható.

Az Ellenőrző Bizottság elnöke továbbra is *dr. Válastyán Pál*, az OMBKE Kőolaj-, Földgáz- és Vízbányászati Szakosztályának tagja.

A Szövetségi Tanács egyúttal az eddigi főigazgató, *Kósz Ágota* munkaviszonyát rendkívüli felmondással megszüntette és *dr. Gagy Pálffy Andrást*, egyesületünk ügyvezető igazgatóját választotta meg a MTESZ új főigazgatójának.

Az új vezetőség feladata a MTESZ pénzügyi stabilitásának helyreállítását szolgáló program kidolgozása és végrehajtásának felgyorsítása, az új helyzethez igazodó, a tagegyesületek érdekeit hangsúlyozó alapszabály elkészítése, a MTESZ területi szervezeti rendszerének racionalizálása, az ingatlanértékesítésekkel már megkezdődött és elkerülhetetlen vagyonvesztés minimalizálása.

MTESZ honlap: www.mtesz.hu

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Az OMBKE vezetői, szervezetei és tagsága ezúton fejezi ki köszönetét az egyesület **jogi-tag vállalatainak és azok vezetőinek** több éves erkölcsi és anyagi támogatásukért, kérve hogy a hazai bányászat és kohászat megőrzése, megújítása és fejlesztése érdekében továbbra is támogassák egyesületünk munkáját!

Jó szerencsét!

ALBA-METALL 1991 Kft.

Szombatfalvy Rudolf ügyvezető igazgató

ALCOA-KÖFÉM Kft.

Phil Collins vezérigazgató

ANTAL Ipari és Kereskedelmi Kft.

Antal Béla ügyvezető igazgató

AUROMA Kft.

Dr. Vojuczki Péter ügyvezető igazgató

BA és CO Bt.

Dr. Bakó Károly ügyvezető igazgató

Bakonyi Bauxitbánya Kft.

Pelikán Lőrincné ügyvezető igazgató

Bakonyi Erőmű Rt.

Németh Frigyes vezérigazgató

Bányavagyon Hasznosító Kht.

Illés Miklós ügyvezető igazgató

Basalt Középkő Kőbányák Kft.

Horváth József ügyvezető igazgató

BÁTATOM Kft.

Dr. Szűcs István ügyvezető

Borsodi Bányavagyon Hasznosító Rt.

Dr. Freiné Jáni Natália végelszámoló

Bükkösdő Kft.

Kovács Péter ügyvezető igazgató

Calamites Kft.

Verbőczy József ügyvezető igazgató

CASTING Bt.

Dr. Sohajda Józsefné ügyvezető igazgató

CST Csepel Techno Kft.

Viola Ferenc ügyvezető igazgató

Csepel Metall Vasöntöde Kft.

Dr. Sohajda József ügyvezető igazgató

Dunaferr Dunai Vasmű Zrt.

Valerij Naumenko vezérigazgató

EBA Kft.

Vécsey Gábor ügyvezető igazgató

Észak-dunántúli Vízmű Rt.

Dr. Szikszai József vezérigazgató

É-dunántúli Bányavagyon Hasznosító Rt.

Kántor Józsefné végelszámoló

FÉMALK Zrt.

Dr. Sándor József elnök-vezérigazgató

FILT-MIX Kft.

Kálmán Lajos ügyvezető igazgató

Geo-Faber Rt.

Tölgősy Pál elnök-vezérigazgató

Geovolán Kft.

Kertész László ügyvezető igazgató

GLOB-METAL Kft.

Szabó Ferenc ügyvezető igazgató

Guardian Orosháza Üvegipari Kft.

Sápi Lajos ügyvezető igazgató

Halimbai Volán Fuvarozási Kft.

Tóth Zoltán ügyvezető igazgató

Innováció 2000 Kft.

Dr. Nagy Sándor ügyvezető igazgató

Invertmetal Kft.

Kabelik Gábor ügyvezető igazgató

Janes és Társa Bt.

Janes Ilona ügyvezető igazgató

K + K Vasöntöde Kft.

Katkó Károly ügyvezető igazgató

KÖKA Kő- és Kavicsbányászati Kft.

Horányi István ügyvezető igazgató

Kónig Kft.

Szalai Gábor ügyvezető igazgató

KÖTÉS Építőanyagipari és Szolg. Kft.

Sárdiné Csipszer Erika ügyvezető igazgató

Magyar Öntészeti Szövetség

Dr. Hatala Pál ügyvezető igazgató

Magyar Vas- és Acélipari Egyesülés

Dr. Marczis Gáborné igazgató

Magyar Villamos Művek Zrt.

Dr. Kocsis István vezérigazgató

Magyar Alumínium Termelő és Kereskedelmi Zrt.

Sitkei Ferenc vezérigazgató

Mangán Bányászati és Feldolgozó Kft.

Farkas István ügyvezető igazgató

Mátrai Erőmű Rt.

Valaska József elnök

Mecsek Óko Zrt.

Papp Béla vezérigazgató

Mecsekérc Környezetvédelmi Zrt.

Erős György elnök-vezérigazgató

Mecseki Bányavagyon Hasznosító Rt.

Szilas László végelszámoló

Metal-Carbon Kft.

Dr. Szirtes László ügyvezető igazgató

Mineral 22 Kft.

Bombitz János ügyvezető igazgató

Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt.

Dr. Hernádi Zsolt elnök

MOTIM Rt.

Gerezsdes János vezérigazgató

Nehézfémöntöde Rt.

Dr. Palásti Károly elnök-vezérigazgató

OMYA Hungária Kft.

Nagy Lajos ügyvezető igazgató

Ózdi Acélművek Kft.

Budai Zoltán ügyvezető igazgató

Patina Öntöde Kft.

Jagicza István ügyvezető igazgató

Perlit 92 Kft.

Dr. Farkas Géza ügyvezető igazgató

PREC-CAST Öntödei Kft.

Thomas Mergler ügyvezető igazgató

RDX-REDEX Kft.

Dr. Vörös Árpád ügyvezető igazgató

Robotek-2000 Kft.

Lévai Csaba ügyvezető igazgató

Rotaqua Kft.

Csécsei Tamás ügyvezető igazgató

Rotary Fűrési Rt.

Katona János vezérigazgató

SANDVIK Magyarország Kft.

Dr. Mizser János ügyvezető igazgató

Schmelzmetall Hungaria Kft.

Varga Ferenc ügyvezető igazgató

System Consulting Rt.

Dr. Kapolyi László elnök

Tom-Ferr Rt.

Laczkó Oszkár vezérigazgató

TP Technoplus Kft.

Dr. Lengyel Károly ügyvezető igazgató

Vértesi Erőmű Zrt.

Gálos Tibor vezérigazgató

Bányász-Kohász-Erdész Találkozó Egerben

Szakmaszeretet, barátság, hazaszeretet. Ebben a három szóban foglalható össze az az összetartó erő, amely a hajdani Selmecbányai Akadémiáról származó szakmáink: a bányászat, a kohászat és az erdészet jellemzője évszázadok óta. Ezen három fogalom jegyében hívta Egerbe 2006 májusában az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület és az Országos Erdészeti Egyesület Telkibánya, Tapolca, Tatabánya, Sopron és Miskolc után a három testvérszakma képviselőit, barátait, mindazokat, akik közvetlenül vagy közvetve részei történelmi szakmáink életének határainkon innen és túl.

A 2006. május 26-28-án megrendezett találkozó helyszínének kiválasztása szerencsés volt. Annak ellenére, hogy jelenleg Egerben és környezetében szakmáink nem töltenek be meghatározó szerepet, mégis ez a történelmi múltú barokk kisváros nemcsak fogadta, hanem befogadta rendezvényünket. A találkozó mintegy ezerfőnyi résztvevője, rendezője, fellépő szereplője egyaránt otthon érezhette magát.

A rendezvény nemcsak a szakmáink találkozásának ünnepét jelentette, hanem mindezt tudományos konferencia is erősítette, melyre május 26-án, péntek délután az Eger-Park Hotelben került sor „Természeti erőforrásaink” címmel.

A nagy érdeklődés mellett, több egyetemi hallgató részvételével és dr. Gagyai Pálffy András elnökletével megtartott konferencia bevezető előadásaként Tietze

A konferencia hallgatósága

Nándor Pál, Eger Polgármesteri Hivatalának vezető főtanácsosa tartott vetített képes előadást az „öt lábon álló turisztikai fellegrvár”-ként jellemzett város nevezetességeiről és fejlesztési elképzeléseiről. A hazai fa energetikai célú hasznosításának kérdését a tényszámok ismeretével a hallgatóság számára egészen új megvilágításba helyezte Jung László okl. erdőmérnök, az Egererdő Zrt. vezérigazgató helyettese, aki dr. Marosvölgyi Béla egyetemi tanárral, a Nyugat-Magyarországi Egyetem Energetikai Tanszékének vezetőjével közösen készített tanulmányát ismertette. Megtudtuk, hogy az erőművek udvarán általunk értékes rönkfának látott faanyag az erdészek szakmai minősítése szerint csak folyamatosan keletkező, más célra felhasználhatatlan felvágatlan tűzifa.

Derekas Barnabás okl. bányamérnök, a Mátrai Erőmű Rt. bányászati igazgatója a hazai természeti erőforrások egyik legjelentősebbike, a hazai energia koncepciók megkerülhetetlen alkotóeleme, a lignit gazdaságos és korszerű felhasználását és a környezetvédelmi követelményeket is kielégítő fejlesztési lehetőségeket mutatta be. A hazai lignit a hazai villamos energia igényeknek egyharmadát, de akár felét is képes lenne gazdaságosan és főleg biztonságosan kielégíteni. Bemutatta azokat a német fejlesztéseket is, amelyek mellett az erőművek szén-dioxid kibocsátása megszüntethető.

Végül az ózdi vaskohászat technológiai megújulásának folyamatát és lehetőségeit Kirchnopf András okl. kohómérnök, az Ózdi Acélmű Kft. igazgatóhelyettese ismertette.

A tudományos konferenciával egyidőben a város főterén, a Dobó István téren a Miskolci Bányász Zenekar adott hangulatos térzenét, mellyel felhívta a város figyelmét a Bányász-Kohász-Erdész Találkozóra. Ugyanakkor a találkozó központi helyszíne, a Dr. Kemény Ferenc Sportcsarnok főbejárata előtt ásványokat és bányászati relikviákat árusító sátrak és a híres egri borokat kínáló borpavilon fogadta az érkezőket, akik a találkozónak örülve azonnal tesztelték Eger híres termékeit. A találkozó résztvevői Eger város címerével díszített, erre az alkalomra készített emlékkorsót vehettek át. Az Ér-

Dr. Gagyai Pálffy András megnyitja a konferenciát

sekkertben felállított színpadon a *Szolnoki Olajbányász Zenekar*, az *Eszterlánc Gyermek Néptáncgyűttes*, a *Lajtha László Néptáncgyűttes*, a *Gajdos Népi Zenekar*, végül a *Miskolci Bányász Zenekar* fellépése készítette elő a hangulatot az esti megnyitóhoz.

A találkozó ünnepélyes megnyitására este az OMBKE és az OEE jelképeivel feldíszített és hétszáz fő elhelyezésére berendezett Sportcsarnokban került sor. Az emelkedett ünnepi hangulatban a bányász, kohász, erdész egyenruhás kollégák felállva tapsoltak, amikor az erdészek vadászkiáltásának hangjára a résztvevő szervezetek zászlóival az egyetemisták méltóságteljesen bevonultak.

Nagy Lajos okl. bányamérnök, az OMYA Hungária Kft. ügyvezető igazgatója, a találkozó főszervezője köszöntötte a résztvevőket és felkérte a szervező egyesületek és a város vezetőit, a szervező bizottság tagjait és a meghívott külföldi vendégek képviselőit, hogy a színpadról köszöntsék a megjelenteket. Nemzeti Himnuszunk eléneklése után a találkozót dr. Tolnay Lajos, az OMBKE elnöke nyitotta meg, majd Cserép János, az OEE elnöke és dr. Törőcsik Miklós alpolgármester üdvözölte a megjelenteket. A beszédek között felhangzottak a Bányász-, az Erdész- és a Kohászhimnuszok, majd a megnyitó ceremónia az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság megjelent tagjai tiszteletére elénekelt Székely Himnusz-szal zárult.

Az esti ünnepi műsorban fellépett Nádasy Erika, az egri Gárdonyi Géza Színház színművésze, majd Gonda László tánczenekara szolgáltatta a talpalávalót. A zenekari szünetekben és a sportcsarnok bejárata előtti téren a közismert bányász, kohász, erdész nóták zengtek egészen hajnalig.

Másnap délelőtt, szombaton a Gárdonyi Géza Színház előtt a Miskolci Bányász Zenekar köszöntötte az OMBKE 95. Küldöttgyűlésére érkezőket. A küldöttgyűlésre nem hivatalos résztvevők számára az erdész kollégák szerveztek jó hangulatú kirándulást; autóbusszal és erdei kisvasúttal meglátogatták a Stimetz erdészházat, ahol Pallagi László, az Egererdő Zrt. vezérigazgatója fogadta az odalátogatókat. Voltak, akik a kirándulás helyett Tietze Nándor Pál vezetésével az egri várral és a város más nevezetességeivel ismerkedtek, de a nap-sütéses időben a Szépasszonyvölgyben is megfordultak egyenruhás tagtársaink.

A találkozó központi eseménye a délután megtartott díszfelvonulás volt, amikor a bányászok, kohászok és erdészek rendezett sorokban, zászlóikkal a sportcsarnoktól a Dobó István térre vonultak a Tárkányi Fúvós Zenekar és Mazsorették, a Miskolci Bányász Zenekar, a Szolnoki Olajbányász Zenekar, a Mátraaljai Bányász Zenekar és az Oroszlányi Bányász Zenekar és Mazsorették kíséretében. Az út mentén a város polgárai integgetve köszöntötték szakmaink képviselőit, akiket a Dobó István szobra előtt felállított színpadon egyesületeink és a város vezetői, valamint Selmechánya polgármestere fogadtak.

Megható volt, amint a teret megtöltő egyenruhás felvonulók szájából felhangzott Nemzeti Himnuszunk.

Nagy Lajos főszervező bevezető szavai után a bányászok és kohászok nevében dr. Tolnay Lajos, az erdészek nevében pedig Pallagi László köszöntötte Eger város polgárait, majd dr. Nagy Imre országgyűlési képviselő, Eger Megyei Jogú Város polgármestere köszöntötte a város nevében a három szakma képviselőit. Az államigazgatás nevében dr. Esztó Péter, a Magyar Bányászati Hivatal elnöke szólt. Ezt követően a színpad előtt felsorakozott zászlókra felkötötték a találkozó emlékét megőrkítő szalagokat.

Felemelő érzés volt, amikor a zsúfolásig megtelt Dobó téren az épületek falai többszörösen felhangosították a dr. Pataki Attila cantus praeses intonálásával felcsendülő szakmai himnuszainkat és a Székely Himnust, melyeket a város polgárai együtt énekeltek a találkozó résztvevőivel.

A zenekarok kíséretében a polgármesterrel az élen a Sportcsarnokhoz vonulókat az érsekkerti színpadon a miskolci, soproni és a dunaújvárosi diákok valéta elnökei fogadták, akik hitet tettek a selmeci hagyományok megőrzésére és ápolására. Az ünnepség „hivatalos része” a „Gaudeamus igitur” és a „Ballag már a vén diák” elénekelésével zárult.

Az ünnepi alkalmat megragadva Schmotzer András, az OEE alelnöke itt hirdette ki az előző napokban Mátrafüreden megrendezett Országos Erdésztechnikus Verseny eredményét, és adta át a győzteseinek járó elismeréseket.

Az esti bálig a sportcsarnok előtt a Szolnoki Olajbányász Zenekar, a sportcsarnokban pedig az Oroszlányi Bányász Zenekar adott színvonalas koncertet, miközben mind a borsátor, mind a sörcsapolók teljes kapacitással működtek.

Az este nyolc órakor kezdődő Bányász-Kohász-Erdész Bál fő eseménye az egri származású Kovács Kati táncdalénekes elsőpró sikerű fellépése volt, akit Koncz Tibor billentyűs és zeneszerző (mellékesen bányamérnök) kísért. Szinte pillanatok alatt megtelt a táncolásra szabadon hagyott tér. Külön emelte a hangulatot, amikor Kovács Kati észrevette és maga mellé a színpadra szólította az Oroszlányi Bányász Zenekar jó ritmusérzéssel táncoló, bányász egyenruhába öltözött lány tagjait. A jó hangulatot jellemezte, hogy a fellépő énekesnő megfelekezve az előre ígért „műsoridőről”, közel egy órán át szórakoztatta a bálozókat. A tánc szünetében a Fémkohászati Szakosztály vezetőségének összeszokott együttese adott elő tiroli táncparódiát profi módon. Az éjjel egy óráig tartó bál további részében a királyhelmeci OMIKRON tánczenekar játszott.

A találkozó sikeréhez nagyban hozzájárult, hogy a szervezőket az égiek is segítették, és a rendezvény fő eseményeit elkerülték az időjárási viszontagságok. Vasárnap reggelre ugyanis nagy zivatar és tartós eső ébresztette a résztvevőket, akik az Egri Bazilikában megemlékező misén vettek részt. A eső megghiúsította a misét követően tervezett városnézést. A kitartóbbak azonban megtekinthették a régi érseki pincében kialakított „Város a város alatt” címmel hirdetett kiállítást.

Amit már a résztvevők nem láthattak: míg a találkozó résztvevői a jól sikerült rendezvénysorozat emlékeivel hazafelé készülődtek, addig mintegy ötven egyetemista vasárnap szinte egész nap dolgozott a sportcsarnokban. A találkozóra a Kereskedelmi Szakközépiskolából péntek reggel ide szállított székeket és asztalokat a zuhogó esőben teherautókra kellett felrakniuk, és vissza kellett szállítaniuk eredeti rendeltetési helyükre, a szakközépiskola osztálytermeibe, hogy hétfőn az oktatás zavartalanul folytatódhasson.

Itt kell megköszönjük a miskolci, dunaújvárosi és soproni diákoknak a rendezvénysorozat zavartalan lebonyolításában való segítségüket. Végül soroljuk fel a szervezők, a támogatók és a védnökök neveit is:

A találkozó védnökei: dr. Nagy Imre, Eger Megyei Jogú Város polgármestere, dr. Tolnay Lajos, az OMBKE elnöke, Cserép János, az OEE elnöke, Valaska József, a Mátrai Erőmű Zrt. elnöke, az MBSz elnöke.

Szervező Bizottság: Nagy Lajos (főszervező), Czene János, Friedel Veronika, dr. Gagyí Pálffy András, Gombár

Jánosné, Kovács Sándor, Morvai Tibor, dr. Pataki Attila, Schmotzer András, Tietze Nándor Pál, Törő György.

Támogatók: Borsodi Hagyományőrző Alapítvány, Egererdő Zrt., Egri Dobó István Vármúzeum, Egri Vagyonkezelő Zrt., Goteam Kft., Kalcit 2000 Kft., Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakközépiskola, Mátrai Erőmű Zrt., MOL Nyrt., MKB Bank Rt. Északi Régió, Omya Hungária Kft., Ózdi Acélmű Kft., Perlit 92 Kft., Városgazdálkodás Eger Kft., Vértesi Erőmű Zrt.

A Szervező Bizottságnak a találkozót lezáró kiértékelésén Szántósy Rafael, Eger alpolgármestere tolmácsolta a város elismerését a szervező egyesületeknek, és felajánlotta, hogy a jövőben is örömmel helyt adnak az OMBKE hazai és nemzetközi rendezvényeinek.

Jó szerencsét! Üdv az Erdésznek!

GPA

T. Olvasóink! A színes megjelenés érdekében a találkozói fényképeit a 31-33. oldalakon találják.

Miskolc – Sopron – Selmezbánya Csille- és Rönktolás 2006

Jelentős, az egész bányász-, kohász- és erdész-társadalmat megmozgató eseményre került sor az idei év augusztusában. A Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi- és Műszaki Anyagtudományi Karának hallgatói összefogva a Nyugat-Magyarországi Egyetem Faipari Mérnöki- és Erdőmérnöki Karának hallgatóival Miskolcra egy csillét, Sopronból pedig egy díszesen faragott rönköt toltak el Selmezbányára. A mentori szerepet a Műszaki Földtudományi Kar vállalta fel. A csille- és rönktolók útközben találkoztak, Parassapusztán, és onnan a két társaság együtt haladva ért el Selmezbányára, hogy méltó helyére kerüljön a csille és a rönk, hirdelve az utódok elkötelezettségét, tiszteletét és szeretetét az egykori alma mater iránt. Örömmel tapasztaltuk, hogy a csille- és rönktolásban részt vettek egyetemeink más karainak hallgatói is. Voltak köztük gépész-, bölcsész- és egészségtudományi hallgatók, sőt dunaújvárosiak is.

A hallgatók kezdeményezését támogatták a karok vezetői, Selmezbánya polgármestere és polgárai is. És segítette az a nagyon sok támogató is, aki az első hívó szóra, tehetségéhez mérten kisebb-nagyobb adományokkal járult hozzá, hogy ez a dicséretes kezdeményezés sikeresen, és nem utolsósorban jókedvűen megvalósulhasson. Megható volt olvasni már a felhívás után pár órával a leveleket, amelyek különféle összegeket ajánlottak fel. És a felajánlások azután sem maradtak el, hogy a rönktolók és a csilletolók elindultak. Szükség is volt a támogatásra, hiszen pl. a csille kerekeit folyamatosan kellett cserélni, útközben is merültek fel váratlan kiadások, és hát nem utolsósorban az üdítőket, ásványvizet és a jó árpalét sem adják ingyen, ami azért elmaradhatatlan kelléke a csille- illetve rönktolásnak.

De megmutatkoztak a támogatásnak anyagiakkal ki nem fejezhető formái is. Sokan meglátogatták őket út-

közben is, hogy némi enni- és innivalóval, de főleg barátságukkal és szeretetükkel támogassák őket. Hogy előszóban is elmondhassák, mennyire jó kezdeményezésnek tartják ezt a vállalkozást, és értékelik áldozatvállalásukat, hogy porban, időnként sárban, nem kis emelkedőket leküzdvé, az időjárás viszontagságainak kitéve húzták-tolták szakmaiknak eme két jelképét. És itt bizony összekeveredtek a szakmák. Kohászok látogattak erdészeket, erdészek bányászokat és kohászokat, nem az volt a fontos ki melyik tanintézményben koptatta a padokat. Egy volt a fontos: mi mind Selmezbánya utódai vagyunk, a selmeci szellem hordozói, az egykori selmezbányai diákság örökösei. A fiatalság nevében e helyről köszönöm meg mindenki önzetlen támogatását!

Ez a csille és rönk ott fog állni a Bányászati-Kohászati, illetve Erdészeti Palota aulájában, és biztos vagyok benne, hogy minden év szeptemberében, amikor Selmezbánya a Szalamanderen fogadja a sok száz hálás utódot, ott fogunk állni meghatódva mellettük, és amíg a himnuszokat énekeljük, szemünk a háromnyelvű táblán megnyugodva, gondolataink azoknál a fiataloknál fognak járni, akik ezt a csillét és rönköt – mondjuk ki, nem kevés veszély mellett – eltolták ideig.

Ez a rönk- és csilletolás egyébként nem az első a „csilletolások” történetében. Egy csille 1989 óta Sopronban, egy pedig Dunaújvárosban hirdeti a fiatalok egymás iránti barátságát és szeretetét. Ugyanezt fejezi ki a faragott rönk is a Miskolci Egyetem parkjában, amit 2002-ben toltak ide a soproni diákok.

2006-ban a miskolci és soproni hallgatók újabb együttes akcióval kívántak tisztelni a mindkét egyetem jogelődjének számító – 1735-ben Selmezbányán alapított, a világ első felsőoktatási intézményének tekintett – alma mater, és nagyhírű professzorainak emléke,

valamint a közös múlt és a diákság összetartozása előtt. Az esemény egyúttal megemlékezés a miskolci, soproni egyetemek jogutód karai, valamint a kassai, zólyomi, osztravai és leobenai egyetemek szellemi örökséget vállaló karai által kötött együttműködés – Deklaráció – aláírásának *ötödik évfordulójára* is. A csille- és rönktozással kapcsolatban 2006 októberében a selmecbányai polgármester vezetésével ünnepségre kerül sor Selmecbányán.

A rönktozók július 30-án, a csilletozók pedig augusztus 1-jén 6 órakor indultak. A miskolci indulásnál ott volt *dr. Patkó Gyula*, a Miskolci Egyetem frissen kinevezett rektora, *dr. Bóhm József*, a Műszaki Földtudományi Kar dékánja, *dr. Ormos Tamás* dékánhelyettes és *dr. Gácsi Zoltán*, a Műszaki Anyagtudományi Kar dékánja. Az első néhány száz méteren ők tolták a csillét, hogy azután jó utat kívánva átadják azt a korai időpont ellenére is vidám hangulatban lévő hallgatóságnak.

Útközben a borsodi iparvidéken áthaladva mindjárt az első szálláshelyen megtapasztalhatták, milyen is a szolidaritás. *Vadna* lakói, élükön a polgármesterrel és családjával, gazdagon terített asztallal várták a csilletozókat. De megvendégték őket *Salgótarjánban*, *Etesen*, *Órhalmon* és *Ipolyecén* is. És útközben is több alkalommal. A sor nem teljes, elnézést kérek, ha valaki kimaradt volna.

A hallgatók útját egy erre az alkalomra létrehozott honlapon követhettük, amely bár szerény küllemű, de annál több információt tartalmazott illetve tartalmaz. Naprakészen tájékoztatta a bányász-, kohász-, erdész-társadalmat, de nem csak azt, hanem nagyon sok „civil” érdeklődőnk is. Dicséret illeti a sajtót is; nagyon sokat tudósítottak az eseményről. Ezen a honlapon igyekeztünk összegyűjteni minden anyagot, ami az írott és elektronikus médiában megjelent. Az útközben történetekről még beszédesebben szól az a *sok fénykép*, ami ugyanott megtalálható.

Augusztus 9-én délelőtt találkoztak a soproni hallgatók a miskolciakkal, természetesen nagy volt az öröm. Néhányan a régebben végzetek közül várták őket sörrel és mérhetetlen nagy szeretettel. Az itt tapasztalható

örömet és boldogságot nehéz szavakkal leírni, most inkább a képekre és az olvasó fantáziájára szeretnék hagyatkozni. Nem sokkal egy óra után elindult a csille és a rönk Selmecbánya felé, immáron szlovák földön. Innentől mi itthon maradtunk kicsit jobban izgultunk, magunk között sem mondtuk, mitől féltjük őket. Nagy megkönnyebbüléssel olvastuk aztán a jó hírt hozó sms-t, hogy megérkeztek, ott vannak a *Kammerhofban*. Itt Selmecbánya polgármestere, *Marian Lichner úr* fogadta a fiatalokat a Műszaki Földtudományi Kar dékánja és dékánhelyettese társaságában. Az asztalokon sör és borovicska, a lelkekben pedig öröm és büszkeség honolt!

A rövid ünneplést követte a hazautazás, majd este 8-kor a nagyon zártkörű szakestély. A résztvevők teljes mértékben a rönk- és csilletozók köréből és a két érintett kar néhány vezetőjéből kerültek ki. A hangulat felszabadult volt, a résztvevők hol prózában, hol ezekre az alkalmakra komponált és írt dalokkal számoltak be az esemény vidámabb pillanatairól. Bízom benne, hogy előbb-utóbb ezek szerkesztett változatai olvashatók lesznek a honlapon is.

Végül nekem, aki végig figyelemmel kísértem útjukat, engedtessek meg egy gondolat. Amikor a fényképeket felraktam, gyakran éreztem meghatottságot azon lelkesedést látván, ami az arcokon tükröződött, amikor hatalmas erőfeszítéssel tolták felfelé mindenki a maga terhéért, de akkor is, amikor a *kohász kolléga a soproni diákokkal együtt* tolták a rönköt. És ilyenkor azért kicsit könnybe lábadt az én szemem is. Azt hiszem, mindnyájunk nevében mondhatom:

Köszönjük szépen lányok, fiúk, igazán nagyon köszönjük!

Jó szerencsét! Üdv az erdésznek! Legyen fényes sikere a kohásznak!

Morvai Tibor

Az eseményről néhány fényképet a színes megjelenés érdekében a 34. oldalon láthatnak tisztelt olvasóink.
A www.uni-miskolc.hu/~ombkeeo/csilletolas/index.html honlapon további képek és ismertetések találhatók. (Szerkesztőség)

Külföldi hírek

Épül a világ legnagyobb alumíniumkohója

Abu Dhabi-ban, a Khalifa kikötő közelében 6 Mrd USD értékű zöld mezős beruházásként évi 1,2 Mt teljesítményű alumíniumkohó épül. A kohót egy 2600 MW-os gáztüzelésű villamos erőmű látja el energiával.

Hasonló kohó működik már Dubai-ban 861 kt/év, és Oroszországban (Sibériában a Bratski vízierőműnél) 1 Mt/év kapacitással.

Engineering and Mining Journal 2006. április

Bogdán Kálmán

Új rézkohó Kazahsztánban

Kelet-Kazahsztánban Ust-Kamenogorsk-ban a Kazzinc bányáüzemmel együttműködve épít egy 70 kt/év kapacitású rézkohót a svájci Glencore International vállalat. A Kazzinc

bányavállalatnak ezenkívül még van egy 288,5 kt/év cink-, egy 130 kt/év ólom- és egy 330 kt/év réztermelésű üzeme.

Engineering and Mining Journal 2006. április

Bogdán Kálmán

A világ legnagyobb réz-arany lelőhelye

A geológusok kutatásainak köszönhetően Nyugat-Pakisztánban tárták fel Reko Diq régióban jelenleg a világon ismert legnagyobb (2,4 Mrd t) réz-arany érclelőhelyet, melynek érce 0,51% rezet és 0,27 g/t aranyat tartalmaz. A világ nagy multinacionális bányaiipari cégei (BHP Billiton, IB Daiwa, Crosby Capital, Antofagasta és Tethyan) folyamatos árajánlataikkal harcolnak a bányászati jog megszerzéséért.

Engineering and Mining Journal 2006. április

Bogdán Kálmán

KÉPEK A BÁNYÁSZ-KOHÁSZ-ERDÉSZ TALÁLKOZÓRÓL

A zászlók bevonulása a sportcsarnokba

Dr. Tolnay Lajos megnyitja a találkozót

A találkozó résztvevői a sportcsarnokban

A Lajtha László Néptáncgyűttes műsora

Kirándulás a Stimetz erdészházhoz

A felsőtárkányi mazsorettek a felvonuláson

KÉPEK A BÁNYÁSZ-KOHÁSZ-ERDÉSZ TALÁLKOZÓRÓL

OMBKE vezetők a menet élén

A miskolci Bányász Zenekar

Bányász felvonulók

Kohász főiskolások zászlókkal

Kohászok a felvonuláson

Erdészek a menetben

KÉPEK A BÁNYÁSZ-KOHÁSZ-ERDÉSZ TALÁLKOZÓRÓL

*Emlékszalagok felkötése a zászlókra
(előtérben dr. Nagy Imre polgármester)*

*Elvonulás a Dobó térről
(soproni egyetemisták a zászlókkal)*

Az oroszlányi mazsorettek és zenekar

Dani Zoltán bányász valétaelnök a „vártán”

Kovács Kati és az oroszlányi lányok

A fémkohászok tirolai tánca

SOPRON-MISKOLC-SELMEC CSILLE- ÉS RÖNKTOLÁS 2006

*Indulás Miskolcra „teljes főpapi segédlettel”
dr. Patkó Gyula, dr. Gácsi Zoltán, dr. Bóhm József
a csille mögött*

Itt még könnyűnek látszik

A salgótarjáni Bányászati Múzeum előtt

Pihenő

Szlovákiában az erdészekkel együtt

Selmecbányán a Kammerhofban

Sopronban voltam selmeci diák

KIRNER KÁROLY okl. erdőmérnök (Pozsony, Szlovákia)¹

Emlékezéseim címe kissé furcsának tűnhet. Ezért magyarázatképpen röviden csak annyit fűznék hozzá, hogy – mint köztudott dolog – 1735–1918-ig Selmecbányán működött a történelmi Magyarország egyetlen olyan felsőoktatási intézménye, amelyben a bányamérnöki, kohómérnöki és erdőmérnöki tudományokat oktatták. Az első világháború után, 1918 végén Selmecbánya az újonnan létrehozott Csehszlovákiához került. A főiskolai tanári kar és a hallgatók akkor úgy döntöttek, hogy ezt a jelentős és nagy múltú oktatási intézményt átmenekítik a megcsonkított Magyarországra. Sopron lett a selmeci főiskolának új otthon adó városa. A főiskola tanárai és diákjai azonban továbbra is selmecieknek vallották magukat. Így éltünk tehát Sopronban selmeci diákként, még az 1940-es években is, amikor az iskola hallgatója voltam.

„alma materünknek” tartjuk a selmeci főiskolát, mert e kifejezés alatt mi sohasem értettünk egy épületet, amely otthonul szolgált valamely intézménynek, hanem az iskola szellemiségét, amely igaz anyaként nevelte, magához karolta gyermekeit. Örökösei vagyunk e régi iskolának, örökségünk egyenes vonalban vezetett Selmecről Sopronba. A példamutató közösségi szellemet nem a falak, hanem ezt a szellemet ápoló, őrző emberek viselik és adják tovább utódaiknak.

A következőkben az egykori selmecbányai Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Akadémiáról kiindult és Sopronban is tovább élt diákéletre szeretnék sok évtized után visszaemlékezni, mert az a szomorú érzés vett erőt rajtam, hogy korosztályom eltűnésével letűnhet ennek a neves iskolának és szép diákéletének az emléke, pedig megőrzését, továbbadását mindnyájunk, ott végzetek kötelességének tartom.

A hallgatók szervezetei Selmecen, majd Sopronban

A selmeci akadémia annak idején az egész Habsburg-birodalom bánya- és erdőtisztjeit készítette elő hivatásuk betöltésére, főleg a császári és királyi kamara birtokai és vállalatok részére. Így érthető, hogy oktatási nyelve és az oktatáson kívüli érintkezés nyelve többségében német volt. A németországi egyetemeken mintájára Selmecen is a hallgatók közössége, az ún. *Burschenschaft* irányította az ifjúság életét, s ez a város életére is rányomta bélyegét. Az 1820-ban alakult német szellemű *Burschenschaftban*, melynek hivatalos elnevezése „*Deutsche Gesellschaft in Schemnitz*” volt, a városi polgárok szintén részt vehettek. 1830-ban a csehországi hallgatók „*Slavia*” elnevezéssel külön kört alakítottak.

A magyar diákság eleinte az 1832-ben alakult „*Selmeci Magyar Olvasó Társulat*”-ba tömörült, de részt vettek a selmeci evangélikus líceumban létrehozott „*Nemes Magyar Társaság*”-ban és 1845-től a „*Selmeci Magyar Irodalmi Kör*”-ben is. Utóbbiaknak selmeci középiskolai diáksága idején *Petőfi Sándor* is tagja volt. A magyar közösségek nemcsak szórakoztató programokat szerveztek, de kivették részüket az akadémia szakmai munkásságából is. Egyik nagy értékű kiadványuk volt a „*Bányaműszótár*” *Belházi, Herepey és Szabó József* professzorok szerkesztésében.

1879-ben alakult meg az akadémián az „*Ifjúsági Kör*”, amikor az 1867-es kiegyezés után a magyar lett az oktatás nyelve. Ez a szervezet vette át a vezető szerepet, összefogva a selmeci diákokat és kifejlesztve az össze-

tartozáson, kölcsönös megsegítésen alapuló szellemet. Sopronban az áttelepülés után az Ifjúsági Kör töretlenül folytatta működését.

A kör diákéletet vezető tisztségviselői, illetve irányító szervek Sopronban az alábbiak voltak:

- az *elnök* (praeses), mellette egy *alelnök* és *főtitkár*;
- a *balekcsősz*;
- a *választmány* (mint tanácsadó és szervező testület);

– a *becsületszék* (amely őrködött az erkölcsi normák betartása fölött, és a renitenseket kizárás útján eltávolíthatta a kör soraiból).

Az Ifjúsági Kör tagjainak elnevezése az évfolyamok szerint történt:

- az 1. évesek a *balekok* (a Fuchs-ok – rókák) voltak.

Tréfás meghatározásuk: „A balek ész és értelem nélküli véglény, amely minden tekintetben az isteni fényben tündöklő firmák támogatására szorul”. A támogatás igaz szívből jövő és valóságos volt. Ezt a meghatározást a balekvizsgán „diákul” is tudnunk kellett (bár a latin szöveg némileg eltér a magyartól): „*Vulpes seu vulpecula est animal sine mente ac ratione, qui semper magnam tabaci et cigararum quantitatem secum portat.*”²;

- a II. évesek a *szénégetők* (a Kohlenbrennerek), hiszen máshoz még nem értenek;

- a III. és felsőbb évesek a *firmák*, akiket magasan szárnyaló díszítő jelzőkkel illet ellátni, mint „isteni fényben tündöklő” vagy „dicsó” stb.

¹ A cikk a *Pozsonyi Casino polgári társulás* azonos című, 40 oldalas alkalmi kiadványának jelentősen rövidített és szerkesztett részlete. A képekkel illusztrált kiadvány fotómásolatát *Livo László* okl. bányamérnök, szerkesztőbizottságunk tagja küldte meg szerkesztőségünknek, azzal a megjegyzéssel, hogy a szerző hozzájárult a szöveg lerövidítéséhez és cikké szerkesztéséhez. Az eredeti kiadvány teljes terjedelmében közli azt az előadást, mely a *Pozsonyi Casinóban* 2002. november 21-én hangzott el magyar nyelven nagyszámú érdeklődő előtt. Terjedelmi korlátaink miatt a Selmecbányára, a selmeci főiskolára és Sopronra vonatkozó, ismert történelmi részleteket hagytuk ki a cikkből. A rövidítést és átszerkesztést felkérésünkre *Kárpáti Lóránt* végezte el. A visszaemlékezés közlésével a baráti összefogás határainon átvéló szellemiségét szeretnénk illusztrálni. (A szerkesztőség)

² A latin szöveg fordítása: A róka vagy a rókalány olyan ész és értelem nélküli állat, amely mindig nagy mennyiségű dohányt és cigarettát hord magánál.

Persze akadtak szép számmal olyan hallgatók, köri tagok, akik kollokviumaikat, szigorlataikat nem tették le az előírt időben. Ők voltak a veteránok, majd egy-egy további év elmúltával az *ultraveteránok*, *szupraveteránok*, *ultra-szupraveteránok* és így tovább az *ultra-szupraveteranisszimuszig*. Az én időmben a legöregebb közismert ultra-szupraveteranisszimusz Nagy Károly (alias Dzseki bácsi) bányamérnök-hallgató volt, aki 1922-ben iratkozott be és csak 1951-ben végzett, tehát 29 évig volt „főiskolás”. Magánéletében egyébként tanársegédféleként kereste kenyerét a földtani tanszéken, mellékfoglalkozásban pedig Fertő-tavi halász volt. Egy időben felszolgált a családi kifőzdében is, és amikor bableves vagy káposztaleves volt a menüben, meg-megtréfálta a balekokat. Tálcán hozta a teli leveses tányérokat, udvariasan megkérdezve a balekot: „Csülökkel vagy csülök nélkül?” Ha a válasz igenlő volt, a tányért tartó hüvelykujját kissé bemártotta a leves szélébe – „itt a csülök, nem disznóláb” – magyarázattal.

Emlékforgácsok a hallgatók életkörülményeiről

A hallgatók többsége már a selmeci időktől fogva *egyenruhát* viselt.

A bányászok és a kohászok rézgombos fekete zubbonyt hordtak, amelynek ujjai válltól könyökig a külső oldalon párnázott bevarrással voltak díszítve. Szerintük azért, hogy a szűk bányavágatokban ne üssék meg a karjukat, a rossznyelvek szerint viszont azért, hogy kapatosan dülöngélve védjék karjukat az ütések ellen. A bányászok zubbonján a keskeny álló gallér fekete, a kohászokén mélyvörös bársonyból készült. Ugyanilyenek voltak a mandzsetták is. A zubbonhoz sima fekete pantalló tartozott. Ezt az egyenruhát hívták *grubennek*. A bányászok egyenruhájához ritka ünnepélyes alkalmakkor hozzátartozott a *farbör* is. Ez egy kb. 60x70 centiméteres, a keskenyebb oldalán egyik végén lekerekített, másik oldalán övszíjjal ellátott, fekete színű erős bőrlap volt, amelyet a derékhoz szíjazva viseltek a fenekükön. A régi időkben nagyon gyakorlatias célú szerelése volt ez az érc- és sóbányászoknak. A mélyebb bányarészek megközelítésének a megkönnyítésére ugyanis fából készült csúszdákat szereltek be a szinteket összekötő lejtős bányavágatokba, és ezeken a lecsúszáshoz a farbórt a fenekük alá helyezték, elől markukkal összefogva, hogy ne a nadrág kopjon (s a kényes helyre nehogy szálka menjen). A személyszállító gépek megjelenése ünnepi alkalmakon hordott jelképpé változtatta ezt a kelléket. A hallgatói egyenruha tartozéka volt a fejhez simuló, elől rézgombokkal díszített bányászsapka is, a bányászoknál és kohászoknál fekete, az erdészeknél barna színű bársonyból készítve. Mi magunk közt dinnyehéjnek neveztük.

Az erdészek barna színű, zöld galléros zubbonyt hordtak, ugyancsak fekete pantallóval, de lehetett szürke vagy barnás csizmanadrággal is viselni. Ezt a zubbonyt *waldennek* neveztük. Az erdész díszegyenruha sötétzöld, aranygombos atilla volt fekete pantallóval, a

bányászoké és kohászoké a fehér ingmellényes ún. bányaing.

Érdekesség volt egyenruháinkon a „*flekkek*” viselése. Elnyűtt ruhákon a flekk a folytonossági hiányokat szokta fedni, nálunk a flekket gyengéd leánykezek varrták ki, többnyire a szakmáinkhoz tartozó jelképes témával. Ezt a zubbonyunkra akárhová fel lehetett varrni, de a főiskolai jelvényes flekk szinte kötelező volt.

Az Ifjúsági Kör egyik legnemesebb és maradandó emlékü tevékenysége a közösségi szellemre való nevelésben, a rászorulókat szellemi és anyagi támogatásában valósult meg. Ide tartozott egyebek között a dékáni hivatallal való együttműködés az internátusi helyek elosztásában, az ingyen menzajegyek kiutalásában, a tankönyvek, jegyzetek kölcsönzésében stb.

A hallgatók részére sem Selmezbányán, de Sopronban sem állt rendelkezésre elegendő szálláshely. A többség a város polgárainál, magánházakban lakott albérlési szobácskákban, ahogy mi neveztük: *kamarákban*. Ketten vagy többen béreltek egy-egy kamarát, s egymást kamarásnak nevezték. Internátus Selmezbányán csak az 1890-es évektől működött. A mi időnkben Sopronban is, a diákságnak csak kisebb része lakott az egyetem szűkös internátusában (többnyire valamilyen ösztöndíjat élvezők). Mi ezt az intézményt a zengzeties „Hotel Inter” néven emlegettük. Néhányan más soproni felsőbb iskolák diáktöthonaiban kaptak lakást.

Visszatérve a balekság tréfás minősítésére, meg kell említenem, hogy soproni öt évem alatt nem találkoztam olyan balekkal, aki neheztelt volna a firmákra a megkülönböztetés miatt, melyben a *jószívű és jóakarátú humor* nyilvánult meg. Minden társunk természetesnek vette, hogy esetlegesen beteg barátjáról gondoskodjon, ilyenkor az étkezőhelyről hazahordja neki a kosztot, átadja az előadásokon készített jegyzeteket és tájékoztatja az egyetemi eseményekről.

Közös tanulmányokon, gyakorlatokon kívül a diákéletnek sok színes szokása élt közöttünk. A teljesség igénye nélkül a következőkben néhány ilyen diákszokást szeretnék felidézni.

A szakestélyek

A *szakestélyeket* általában valamelyik szak egy-egy évfolyama rendezte. Iddogálással, sok nótázással és humoros jelenetekkel tarkított összejövetelek voltak ezek. Rendezésére kibéreltünk egy kisebb-nagyobb vendéglőt, ahová azon az estén idegen nem térhetett be. Kiszolgáló személyzetre nem volt szükség, mert megvetjük a tervezett létszámnak megfelelő nagyságú hordó sört, s abból a balekok csapolták és hordták szét a nedűt a szomszédos torkok felüdítésére. Minden résztvevő bizonyos általányt fizetett be, és soha eszünkbe sem jutott, hogy számoljuk, ki hány „*ekset*” (teli korsót) öntött a garatra.

A szakestély lefolyásának megvolt a maga *kötelező rendje*. Az egybegyűlés után valamelyik jó hangú társunk rázendített a szakestélyi elnökválasztó nótára: „*Nincs még nekünk elnökünk, elnökünk...*” Erre – né-

hány fújólással elvetett javaslat után – valaki bekiáltotta az előre megbeszélt, szeretett, sőt tisztelt firma vulgóját (diáknevét), akit vivát-kiáltásokkal rendre meg is választottunk a szakestély levezető elnökének. Választásunkat a „*Ván már nekünk elnökönk...*” nótával erősítettük meg. Az elnök átvette a tisztségét jelképező vállszalagot, az asztalfőre ült, s első teendője a *nótabíró* (cantus praeses) kinevezése volt. Minden nótát ezután csak ő kezdhetett el az elnök utasítására. Csaknem minden szakestélyen megjelent vagy képviseltette magát a *balekcsősz* is, mint a balekok eligazítója. Fontos tisztség volt a *visszhang* (kontrapunkt), akinek feladata volt mindenben követni és megismételni az elnök mozdulatait, szavait. A balekok sorából a balekcsősz a szakestély vezetője mellé, helyesebben mögé két *garatórt* rendelt, akiknek gondoskodni kellett arról, hogy az elnök előtt sose álljon üres korsó. További bizalmi tisztséget képezett a *fuvarosok* csoportja, őket is az elnök nevezte ki, többnyire a szénégetők sorából, s feladatuk volt az esetleg elázott résztvevők biztonságos hazakísérése.

Az első nóta, amelyet a cantus praeses intonált, az elnököt köszöntötte:

„Élj sokáig hű pajtásom
és ne féljed a halált...”

A szakestélyen csak az szólalhatott fel, aki „Vocem praeco” kéréssel fordult az elnökhöz, s akinek az elnök „habeas” válasszal megadta a szólás jogát. Bármit lehetett kérni, elbeszélni, akár valamit vagy valakit kritizálni is.

A bírálatot azonban meg kellett gondolni, mert ha sértőnek találta valaki a panaszt, könnyen sörpárbaj lett a vége. Persze esetenként készakarva provokálták ki a *sörpárbajt*. Ha az elnök kimondta a párbaj szükségességét, kinevezett hozzá egy „pártatlan” párbajbíró, aki a terem közepére felállított egy asztalt, amelyre a két párbajozó egymásnak háttal állva felállt. Az egyik balek színig töltve egy-egy korsó sört nyomott a párbajozók kezébe. A párbajbíró ezután felhívta a küzdőket, hogy hasonlítsák össze a „fegyvereiket”: egyenlők-e. Ha úgy látta, hogy az egyik korsójában több nedű van a másikénál, ráparancsolt, hogy igyon le belőle. Ennek következménye többnyire az lett, hogy most már az első korsójában volt több a sör. Ez így ment tovább az egész társaság hangos biztatása mellett néha 2-3 korsó kiürítéséig. Végre egyenlők lettek a fegyverek, és a párbajbíró megindította a párbajt a következő szavakkal: „Szájhoz! – Szájtól! – Szájhoz! – Garatra! – Eks!” Erre egyhajtásra fenéig kellett üríteni a korsót. A győztes az lett, aki előbb látta meg az üres korsó fenekét, s lefordítva magasra emelte azt, egyidejűleg elharsogta az előre kitűzött nyelvfacsaró jelszót. Ha a győztes sörívó a jelszóba belezavarodott, a gyengébben ivó karját emelte fel a bíró győztesként, de neki is el kellett mondani hibátlanul a jelszót. Tévedés esetén a párbajt meg kellett ismételni.

Szakestélyeinken olykor részt vettek professzoraink vagy más díszvendégek is, akik többnyire egykor maguk is selmeci diákok voltak. Az elnök utasításait nekik is be kellett tartani és nem illett megsértődni.

A balekkeresztelés

Különleges esemény volt mindig a *keresztelő-szakestély*. Amelyik balek elvégezte a kötelező balek-oktatást és sikeresen átment a *balekvizsgán*, azt a legközelebbi *keresztelő-szakestélyen* megkeresztelték. A baleknak illett már előzetesen keresztapát és keresztanyát felkérni a firmák közül. A keresztelőn a balek két diáknevet kapott: a *vulgót* és az *alias*t. Az elsőt a *keresztapától*, a másodikat a *keresztanyától*. A keresztelő tárgyi kelléke egy vízzel teli dézsa vagy lavór, egy bekormozott farbőr és két korsó sör volt. Maga az aktus a vízzel teli edény fölött ment végbe. A balek – bemutatkozva – engedélyt kért és kapott az elnöktől a keresztelésre, majd felkérte a diáknevükön megnevezett keresztszülőket tisztségük elvállalására. Ezután a fuvarosok egyike a balek fejét a dézsa fölé hajlította a másik fuvaros által tartott, bekormozott farbőrbe, és a keresztapa elharsogta a rituális keresztelő szavakat: „Balek, én téged megkereszteltek Bachus, Ceres és a többi pogány istenek nevében, – legyen a te neved ...”, itt elhangzott a balek vulgója, a keresztanya pedig folytatta az alias kihirdetésével. A szöveg közben sörrel megöntözték a balek fejét. Ezután a baleknak a farbőr fölött át kellett a vizes edényt ugornia, majd kormos arccal kihatta odakészített sörét. A keresztelési ceremónia alatt a társaság a keresztelő nótát énekelte, melynek utolsó sorai szerint:

„... Ő most már nem pogány,
Így lesz firma meg veterán,
Bőrös veterán,
Mert ő már nem pogány”

Hazafelé a keresztelő szakestélyről kisebb csoportokba verődünk. Valakinek eszébe jutottak a „tóbiások”, azaz a városi rendőrök, akik ezt a gúnynevüket nem túlságosan kedvelték. Így volt ez már Selmecen is. A csoportok szétváltak egymástól, majd az egyik rákezdett a még Selmecről hozott rigmusra: „Tooooóbiás, Tooooóbiás”. Valahonnan a szomszéd utcából jött rá a válasz: „Mit csinálsz...?” A harmadik utcából érkezett a viszontválasz: „csinálok a csizmám, csizmám, csizmám...” Ezután ajánlatos volt eltrapolni az utolsó zengedezés helyéről, mert tóbiások is ismerték ám a gúnydalt. Akit megfogtak, könnyen az órszoba priccsén tölthette az éjszakát.

Költözködés

Többször előfordult, hogy valaki lakásváltoztatásra kényszerült. *Költözéskor* is megnyilvánult a kölcsönös segítőkészség. Esetenként a költöztetés humoros formát öltött. A költözködő összehívta közelebbi barátait, hogy segítsenek betyárholmiját átszállítani az új lakhelyre. Néha több volt a segítő kéz, mint a szerény holmi. Ki-ki felkapott egy-egy könyvet, rajztáblát, inget, gatyát, s azt vígan lengetve, nótaszóval vonult a társaság a városon keresztül. Ha sok volt a holmi, hosszú zsinóra aggatták a ruhaféléket és kigyózva, szalamanderben kísérték a költözködőt (nem éppen a legrövidebb úton) az új kamara felé, vidám perceket szerezve a város polgárainak is.

Valetálás

A *valetálás* kifejezés a latin „vale” (élj jól) köszöntő szóból eredt. Nálunk a végzett hallgatók búcsúzását jelentette az alma matertől és a jóban-rosszban kitartó barátok köréből.

Az ünnepség rendszerint késő délután kezdődött, az én időmben Sopronban, az egyetem aulájában. A végzősök körében ott voltak a professzorok, s körülvette őket a többi hallgatók közül mindaz, aki ráért. Elsőként a valetálók választott elnöke mondott búcsúzó és egyben köszönő szavakat, majd a dékán s utána az Ifjúsági Kör elnöke búcsúzott a valetánsoktól, kívánva nekik munkás életükre „Jó szerencsét!” (Ez a régi bányászköszöntés volt az általános köszönési mód Sopronban. Az erdészek igyekeztek ugyan az „Üdv az erdésznek!” köszönést is bevezetni, de ez még nem vált általánossá.) A beszédek után az aulából elindult az ünneplő *szalamander-menet*. Közben bealkonyult, az erdészek fáklyákkal a menet két oldalán, libasorban, a bányászok és kohászok pedig közöttük *kigyózva*, égő bányalámpákkal vonultak a belvároson át a valéta-szakestély színhelyére. A szalamander után vonuló *valetálók* ekkor viselték utoljára a megkopott egyenruhát. Köztük az ultravetérának a sapka helyett kéregpapírból kialakított fehér süveget (vagy civilkalapot) nyomtak a fejükre, amelyiken annyi zöld szalagból készült pántlika volt felvarrva, ahány félévet ráhúztak a kötelező kilenc szemeszterre.

A tempus

Általában 23-24 évesen végeztek a szorgalmas és igyekvő hallgatók. Természetes, hogy a komoly tanulás közben csapták a szelet a város szép leányainak is. Egyesek már komoly, együttes terveket szőttek a közelgő filiszterévekre. Ha egészen komolyra fordult a szerelem, az eljegyzést ún. *temporalás* útján hozták a világ tudtára. Ez külsőségeiben úgy jelentkezett, hogy a kislány egy kb. 8-10 cm átmérőjű piros posztóból készült szívre kivarrt a varázslatos és erkölcsi erejű TEMPUS szót, a szívet pedig felvarrta választottjának az egyenruhájára, éppen a szíve fölé, vagyis a zubbony bal oldalára. Ez legalább olyan komoly kötelezettség volt, mint egy civil eljegyzése. (Néha azonban kajánul megjegyeztük, hogy van, aki csak azért viseli a tempust, mert fél a nősüléstől, s úgy gondolja, hogy a kivarrott piros szív megvédi őt ettől a veszélytől.)

Temetés

A hallgató vagy az egyetemi oktatásban résztvevő halálakor temetésére az egész érintett évfolyam kivonult. Szalamander-menetben kísérték az elhunytat utolsó útjára. Hatósági engedéllyel az esti sötétség beállta után volt a temetés. Az erdészek díszsortúzzal vettek búcsút az eltávozótól.

A temetőből az Ifjúsági Körbe igyekeztek a legközelebbi barátok, ahol néhány perces, néma *gyászszakestélyen* emlékeztek az elhunytira. A hagyományosan latin szövegi

szertartáson csupán egyetlen korsó sört ittak meg, majd a korsót fülénél fogva – ütemesen az asztalhoz ütögetve – összetörték. A korsó fülére az elhunyt nevét viselő fekete szalagot erősítettek, és a korsófület a kamarában a falra függesztették szomorú emlékképpen.

Steingrube Nagyközség

Az Ifjúsági Körön belül működött ez a tréfás kedvű szűkebb társaság: a *fiktív Steingrube Nagyközség* néven. Tagjai a nagyközség elöljáróiból és polgáraiból álltak. Az elöljáróság összetétele:

- a bíró uram, a kupaktanács feje, szava törvényerejű és jelvénye a díszes bükkfabunkó, amit a kisbíró hord utána;

- a főpenna, azaz a nagyközség főjegyzője, az esetleges írásbeliségek szerkesztője és aktázója, jelvénye egy kétméteres tollszár;

- a kispenna, ő a segédjegyző, írnok, irattáros, a mindenről gondoskodó;

- a bakter kisbíró, ő az éjjeli és nappali őr, a közölnivalók kihirdetője;

- a plébános és a kántor, mint egyházi méltóságok;

- a rabbi, mint ugyanez más színben;

- az ember- és baromorvos, aki vigyázza az elfogyasztott étel és ital mennyiségét;

- a számadó, a legkevésbé elfoglalt pénzösszegyűjtő elöljáró;

- a kanfelügyelő, aki a tanfelügyelő tisztjét látja el;

- a tanító, aki a nem létező gyerekeket okítja és szabad idejében a kántorral együtt iszogat;

- a csizmadia, aki talpalnivaló hiányában a kisüsti termékeket véleményezi.

A nagyközség összejöveteleit, az ún. hivatalos *czéczókat* a bíró uram rendelkezése a főpenna és a kispenna hívta össze. A polgárok közé ki-ki szellemessége alapján nyerhetett felvételt, még a balekok is. Utóbbiak közül választott egyén hordta a főpenna jelvényét. A nagyközség dala a „Ha Steingrubéban óra vóna...” kezdetű volt, mely csaknem himnuszszerűen méla tevékenységre és serény nyeldekülésre serkentett. Magam utolsó soproni évemben a főpenna tisztségét töltöttem be.

Az élő selmeci nóták

A 19. századi, német nyelvű főiskolák között elterjedt mondás szerint: „Amely diák Jénából asszony nélkül, Wittenbergből veretlenül, Lipséből ép bórral és Selmechányáról a burschnóták ismerete nélkül tér vissza hazájába, az a legszánalomraméltóbb teremtménye a Földnek.” Érthető tehát, hogy milyen szerepük volt a selmeci diáknótáknak a hallgatók életében. Ezek a nóták több nemzet dalaiból (gyakran megváltoztatott szöveggel), részben a vándor dalnokok (a vagánsok) énekéből és részben a selmeci diákok saját szerzeményeiből alakultak ki.

Az első selmeci dalgyűjteményt *Carl Stegmayer* állította össze, aki 1822 és 1826 között volt selmeci diák. Selmechányán az 1800-as években többször is kiadták

az akadémia dalait, ezekből néhányat a Sopronból Miskolcra áthelyezett Bánya- és Kohómérnöki Kar miskolci műemlékkönyvtárában őrzik. Sopronban a II. világháború előtt tudomásom szerint 1931-ben és 1939-ben jelent meg ilyen daloskönyv. A legjelentősebb az 1931-es kiadás, melynek összeállításához nagy segítséget jelentett *Fekete Zoltán* híres erdészprofesszorunk támogatása, aki nemcsak saját selmeci diákéletének emlékeztetőre támaszkodhatott, hanem a tulajdonában lévő régi selmeci daloskönyvecskére is.

Az én évfolyamtársaimban, akik 1941-ben iratkoztunk be a *József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem soproni Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karára*, elevenen élnek még nótáink. Évenkénti találkozóink alkalmával – egyre fogyatkozó résztvevővel – megtartjuk estélyünket is, amelyen felcsendülnek dalaink, és megjelennek szemünk sarkában az emlékezés könnyei, amikor a szakestély végén – kezét kézbe fogva – felhangzik záróénekünk utolsó strófája:

„Ballag már a vén diák – tovább!
Keresve szebb és jobb hazát – tovább!
Hazámba út már nem vezet,
Szegény hazám már elveszett!
Tovább, tovább, tovább!
Isten veletek cimborák!”

Mi lett az Ifjúsági Kör és a diákhagyományok sorsa

Az Ifjúsági Kör, melyet – hagyományaitól megfosztva – 1945 után mindenáron be akartak olvasztani a Kommunista Párt által létrehozott egységes diákszervezetbe, 1948. májusi közgyűlésén önként kimondta felosz-

lását. Ezután Sopronban betiltották a hagyományok külső megnyilvánulásait, a kör helyiségeit bezárták, épületében egyetemi alkalmazottak kaptak lakást. A párt országos ifjúsági szervezete, a MEFESZ (Magyar Egyetemi és Főiskolai Egyesületek Szövetsége), majd utóda, a DISZ (Demokratikus Ifjúsági Szövetség) a selmeci diákhagyományok követését nem nézte jó szemmel.³ Az 1956-os forradalom hatására 1957-től a Kommunista Ifjúsági Szövetség (KISZ) már elnézte a selmeci hagyományok felújítását és ápolását. 1961-től csak az erdészeti és faipari mérnökképzés maradt Sopronban, ahol pár év múlva engedélyezték az erdészhallgatók egyenruhájának, a waldennek viselését is.

Nézetem szerint ezt egy szerencsés véletlen is elősegítette. 1971-ben Magyarország rendezte az első, máig felülmúlhatatlan *Vadászati Világkiállítást*. Ennek helyszínein sok informátort és kiállítási teremőrt kellett alkalmazni. A világkiállítás rendezősege a soproni egyetemhez fordult a kéréssel, hogy tegye lehetővé a hallgatóság bekapcsolódását a rendezvényekbe. Az egyetem ehhez készséggel hozzájárult, és hogy az informátorok, a teremőrök messziről könnyen felismerhetők legyenek, szorgalmazták a régi egyenruha viselését. Így a kecske is jóllakott és a káposzta is megmaradt.

Zárszó

A selmeci diákhagyományokat és a nótáinkat létrehozó-ápoló baráti-közösségi szellem máig él és világít. Ne hunyjon ki soha! Ami igaz, az igaz: Sopronban szerettem meg Selmecet!

³ 1956. október 22-én újraalakult a MEFESZ – természetesen nem a kommunista ideológia alapján – és kérészéléte 1957. március 1-ig tartott. (A szerk.)

KIRNER KÁROLY 1941-45-ig Sopronban járt egyetemre, majd 1948-ban Kassán fejezte be tanulmányait és szerzett erdőmérnöki diplomát. Munkáját a Kassai Egyetem Erdőrendezési Tanszékén tanársegédként kezdte, majd 1967-ig a Dél-Szlovákiai Állami Erdészethozott egységes diákszervezetbe, 1948. májusi közgyűlésén önként kimondta felosz-

Külföldi hírek

Kínai érdekltség Ausztráliában és Chilében

Ausztrália Queensland tartományában Cape York régióban hatalmas bauxitvagyon van (Aurukun). A készlet hasznosítására 7,5 Mt/év kapacitású bányát, 2,1 M t/év kapacitású timföldgyárat és alumíniumkohót építenek 3 Mrd ausztrál dollár beruházással. A program megvalósítására kiírt versenytárgyalást a kínai CHALCO cég nyerte.

A Codelco Chile és a China Minmetals bejelentették, hogy 2006. februárban közös beruházási vállalatot alapítottak. A 15 évre szóló szerződés alapján a Codelco évente 55.750 t katódrezt szállít a kínai félnek. A China Minmetals 25%-os tulajdonjoggal részt vesz egy észak-chilei külszíni rézbánya (Codelco's Gaby) beruházásában is, melynek éves katódrezt kapacitása 150.000 t. A beruházás költsége 766 M USD, a termelés 2008-ban indul.

Engineering and Mining Journal 2006. április

Bogdán Kálmán

Az ALCOA fejlesztései az alumíniumiparban

Izlandon az építés alatt lévő Fjurdaal (322 kt/év kapacitású) alumíniumkohó mellett új üzemet épít az ALCOA az izlandi kormány támogatásával. Ez az évi 250 kt teljesítményű üzem az észak-izlandi Bakki Husavik mellett lesz az első a világon, amelyet teljesen geotermikus energiával látnak el.

Trinidad és Tobagon a Cap de Ville régióban az ottani gázmezőkre alapozott energiaellátással egy 341 kt/év kapacitású alumíniumkohót épít az ALCOA, melynek beruházási költsége 1,5 Mrd USD.

Jamaicán (Clarendonban) egy 1,5 Mt/év kapacitású timföldgyárat helyezett üzembe az ALCOA.

Suriname-ban az ALCOA a BHP Billiton céggel együtt épített bauxitbányát és hozzá egy 2,2 Mt/év kapacitású timföldgyárat.

Engineering and Mining Journal 2006. április

Bogdán Kálmán

Kacskovics Lajos a földtudományok¹ első akadémikusa

(1806. május 29. Mohora – 1891. december 9. Sőj)

TÓTH ÁLMOS okl. geológus, vezető főtanácsos (Magyar Geológiai Szolgálat, Budapest)

Életének, életművének bemutatását a „Pallas Lexikonból” vett Kacskovics-szócikkkel kezdem. Ennek kivonata az „Életrajzi Lexikon” szócikke is.

„Kacskovics Lajos gazdasági és pedagógiai író, szül. Mohorán (Nógrád) 1806. május 29-én, megh. 1891. december 9. Iskoláit Vácott, Pesten és Győrött végezte. Az 1832-iki pozsonyi országgyűlésen Nógrád vármegye egyik követének oldala mellett bővítette jogi s politikai ismereteit, s gróf Berchthold József távollevő mágnást képviselte. Constitutionnell című diétai hír-lapot kezdett kiadni, melyel azonban Kossuth Országgyűlési tudósításai megjelenése után felhagyott. Szentkirályi Móriccalt kezdet fogva látott a kisdédóvó-intézetek – ezek terjesztésére alakult országos egyesület felállításához –, s ennek titkára lett s az egyesület évkönyveit 1842-ig szerkeszté. A természet-tudományok s gazdaságat már kora ifjúságában erősen vonzották; családi viszonyai pedig a jogász pályára utalták, tehát ügyvéd és ugyan a kir. ügyészségnél ügyész-segéd lett s e közben főnökét [Fejes Antal], ki a bányaművelésben tapasztalt visszaélések megvizsgálása végett kir. kincstári biztosi minőségben Selmecre s Kőrmöcre küldetett, ő is oda kísérte. A kedvező alkalmat a bányaművelés, ércmosás, kohászat s pénzverés kezelésének alapos tanulmányozására, s a bányászat történetének megismerésére fordítá. Ily tárgyú munkája Az alsó-magyarországi ércművelésről cím alatt a Tud. Gyűjtemény 1831-1832-iki évfolyamában jelent meg. Kőrmöcön a városi levél-tárban is kutatva, ott találta Zweig selmeci bányamester 1703-1707-ig terjedő, s a Rákóczi-forradalomra nézve fontos adatokat tartalmazó naplóját, melyet ő feldolgozva, a Tudománytár 1835. évi VI. kötetében adott ki. A keletkezőben levő Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkárává választotta. A Gazdasági Tudósítások című egyesületi lapot 1837 óta ő szerkesztette, valamint a Mezei Naptárt is. 1843. máj. 21. a fővárosban főjegyzőnek választották. Ez állásában a magyar nyelv jogos fölényének elismertetésére törekedett. Több magyar érzelmű előkelő polgár, többek közt Szilágyi István, Tóth Gáspár derék iparosok közreműködésével megteremtette a magyar lovas és gyalog polgári őrséget; ennek részére a magyar vezényszavakat K. harmadmagával gyűjté és szerkeszté össze. 1848. országgyűlési képviselővé választott s ott volt Debrecenben, s majd Buda bevétele után ismét Pesten, hol önkéntelenül miniszteri osztálytanácsos lett; elment Szegedre is, s a világosi fegyverletétel után bujdosó lett, míg végre megkegyelmeztetett, s lett mezei gazda s gyermekei oktatója. Az 1861-iki országgyűlésre ismét or-

szággyűlési képviselővé választott a ferencvárosi kerület részéről. Az akkori rövid alkotmányos időszak beállítása s az országgyűlés feloszlata után az újjá alakított kertészeti egyesület titkára lett, s míg e minőségében a Kertészeti füzeteket szerkeszté, a kisdédóvó-egyletnél a nagy érdemű gróf Brunszvik Terézia emlékére rendezett jubileumon magvas

ünnepi beszéddel lépett fel, mely 1865. külön nyomtatásban is megjelent. 1865. a nógrád-vármegyei törvényszéknél bírói hivatalt vállalt. Irodalmi tevékenysége főleg a gazdasági s kisdédóvó-intézetek körében érvényesült. Egyik nagyobb munkája: Közlemények a kisdéd-óvás s nevelés köréből (Buda 1843). A magyar akadémia 1837-ben levelező tagjává választotta. Akadémiai székfoglaló értekezése a kisdéd-óvásról szólt. Az akadémiában Nagy Iván rendes tag tartott felette 1892 ápr. 25. kegyeletos emlékbeszédet. Kéziratban maradt önéletírása 1888-ból s Testőr című novellája 1841-ből. A jogtudományi műszótárhoz s a bányászati műszavak összegyűjtéséhez s magyarosításához is nagy adalékkal járult, s a bányászati törvény-javaslat szerkesztésében is jelentékeny részt vett. Arképe az Ország tükre 1862. évi folyama 16. számában jelent meg Marastontól.”

¹ A földtudományt a mai akadémia (osztály)besorolás szerint értem, tehát az magában foglalja a bányászat-tudományt is. Az írás kevés változtatással megegyezik „Kacskovics Lajos: Az alsó-magyarországi ércművelésről” c. kiadvány szövegének bevezetőjével, amely a szerző születésének 200. évfordulójára jelent meg (szerk.: Hadobás S., a jegyzeteket és számagyarázatokat Tóth Á. és Hadobás S. írta. Kiadó: Érc- és Ásványbányászati Múzeum, 2005)

Ezekhez életrajzi vonatkozásban is – főleg az emlékbeszéd alapján – néhány tényt hozzá kell tenni. Több nyelven beszélő, művelt ember, a reformkor jellegzetes alakja volt. A *Kisfaludy-féle* Auróra kör tagja, tehát a nemesség, a magyar értelmiség haladóbb, ha tetszik modernebb részéhez tartozott. Kapcsolatba került *Kossuthal*, *Bajzával*, *Vörösmarttyal*, *Toldyval* és más reformerekkel, később *Széchenyivel*. Végzés után *Eötvös József*hez, majd a királyi ügyigazgatósághoz került ügyvédként. Tagja az 1848. márciusi napokban alakult ún. Köz bátorsági [ma azt mondanánk Közrendvédelmi] Bizottmánnak, mint arról maga *Petőfi* számol be (Nemzetőr). A természettudományok iránti vonzalmával nem volt egyedül. Kora neves politikusi közül nem egyről tudjuk, hogy széles körű ismeretekkel rendelkeztek e stúdiumokat illetően is. *Eötvös József*, *Kossuth Lajos* nevét említem, de *Széchenyi* Naplója is tanúskodik e tudományokra való – a mainál sokkal erőteljesebb odafigyelésről.

Kacs Kovicsot – *Székel Lajostól* eltekintve, aki mint a magyar bányász-nyelv megújítóinak egyikét említi nagy elismeréssel – lényegében nem tartja számon a bányatörténet-írást. Ennek okát alighanem abban kereshetjük, hogy a Pallas, s a rá épülő kis-életrajzok egy nagyon fontos tényről nem tesznek említést. Az emlékbeszéd írója ezt így fogalmazza meg: „E kirándulásban [selmecbányai] való részvétel képezi tagtársunk életében azon mozzanatot, melynek hatása alapján később (1837-ben) ezen társaságnak [MTA] tagjává választott.” Azaz *Kacs Kovics* az MTA első „bányász” tagja. S ez még akkor is igaz, ha akadémiai székfoglaló beszédében már új hivatásáról/vonzalmáról, a kisdudóvó intézetekről s nem a bányászatról, nem a bányász-nyelvről szól. Érdekes tény, hogy még évtizedek múltán is érdeklődéssel fordul a geognózia tudománya felé: az Akadémia kézirattára őriz egy kis levélkét (1866), amellyel *Arany János* – főtitkári mivoltában – *Kacs Kovics* „ásás közben talált kőületeket tartalmazó” csomagját átküldi *Szabó József*nek, a magyar geológia „atyjának”.

Kacs Kovics világosan látta műve jelentőségét: „...tudományok’ magyar éghajlatán e’ tárgyban eddig még valami figyelmet érdemlő munka még nem jelent meg...” Egyet kell érteni vele. Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület a 2005. évet Szentkirályi Évként, a magyar „bányatan alapítójának” szentelte. *Kacs Kovics*nak „Az Alsó-Magyarországi Ércbányászatról” c. műve *Szentkirályi*énál majd másfél évtizeddel korábbi, bár kétségkívül vékonyabb írás. E mű és egyáltalán *Kacs Kovics* egész életműve figyelmünkre és tiszteletünkre érdemes. Több, a mának s a jövőnek szóló „üzenetet” hordoz. Csak néhányat említve: „az erkölcsi és anyagi erő kifejtésének szent érzete”, „az alapos nevelés és okszerű gazdaság” igénye, a hazaszeretet. Így fogalmazza meg ezt: [Selmecen töltött] „Idejének nagy részét olvasgatásban, s bányász-műszavak gyűjtésében tölté. S sokáig rejté szívében a hév vágyat, vajha a bányavidék magyarítására történnének lépések...” – írja 1831. évben, az akadémia „titoknokának” írott levelében. A „nyelvbővítés” „fő célja értekezésemnek” – írja. A Tu-

dományos Akadémiának is kinyilvánított célja ez volt. A sumér-akkád vallásos szövegek szerint: a teremtes utáni névadás azt jelentette, hogy aminek nevét tudjuk, afölött hatalmunk van. A kortársak jól látták: a magyarországi bányászat tényleges magyarításához az út magyar nyelvűségének megteremtésén át vezet. Mélységes mély a múltnak kútja: az első szómagyarítók magától értetődően a magyar műszaki személyzet, a magyar bányamunkások voltak. *Kacs Kovics* természetesen nem tekinthető az első nyomtáposónak, de az úttörők egyike volt.

A Pallas-szövegben említés történik a „bányászati-törvényjavaslat szerkesztésében” való részvételéről. Ez jelentheti az 1841. évi, meg nem alkotott, de az 1857. évi – az országgyűlés által el nem fogadott –, de császári pátenként kihirdetett bányatörvényt is, az előbbi nagyobb valószínűségével. Mint arra *Székel Lajos* (1973) bányászszaknyelv történetét bemutató írása is utal: *Kacs Kovics* tagja volt a negyvenes években az akadémia ún. szótárfelülvizsgáló bizottságának is.

A mű a Tudományos Gyűjtemény 1831-32. évi kötetiben (*Vörösmarty Mihály* szerk.), 5 részben, összesen 140 (kb. A/5) oldal terjedelemben jelent meg. Ha összeraknánk, egy kisebb könyv kerekednék belőle. Ékes magyar nyelven íródott. Érdekes párhuzamosságok, gondolati találkozások találhatók *Kacs Kovics* és *Szentkirályi Zsigmond* műveiben. Táblabíró ősök, *Széchenyi István* nagy hatása, bányaműszavak gyűjtése, magyarítása, akadémiai levelező tagság (1837, ill. 1845), *Delius* hatása, országgyűlési követek, mindketten harcolnak a magyar nyelv használatáért, a bányászat széles körű megismertetéséért. A Pallas-szövegben említés történik a „bányászati-törvényjavaslat szerkesztésében” való részvételéről. Ez valószínűleg az 1841. évi, meg nem alkotott szöveget jelent. *Kacs Kovics* a jó köztisztviselő mintaképe is: igyekszik minden érdemi döntés előtt az illető szakmát lehetséges szerint kitanulni.

A mű – a kor viszonyait figyelembe véve – széles olvasóközönséghez jutott el. A „Tudományos Gyűjtemény” (mint az Akadémia lapja) előfizetői között az uralkodóval kezdve mindenki ott volt, aki akkor „számított”. Tényleges hatását megítélni nem tudjuk.

Önálló mű *Kacs Kovicsé*? – tehetjük föl a kérdést. „Munkámnak rendszere nem az, melyet a’ Selmeczi Akadémia követ...” – írja. A nagynevű „bányász”, *Delius* hatása természetszerűleg érződik, de kételyei is vannak. Lábjegyzetei több latin, német és magyar (!) nyelvű előd és kortárs szakkönyv ismeretéről tanúskodnak. A geotudományi kérdésekben: „a’ kőfajok származásának s tenyésztésének vizsgálatival a természetvizsgálóra, Földismerőkre s Ásványászokra” bízza magát. A szerző szándékában állt jelen értekezésén túl „magyar bányász szó-könyvben” gyűjtésének-fordításának-szóalkotásainak eredményeit összefogni. *Nagy Iván* búcsúbeszéde „bányaművelési monográfiának” nevezi *Kacs Kovics* művét. A kor viszonyait tekintve valóban az. A saját, illetve helyi tapasztalatok beépítése alapján is önálló műnek kell tekinteni. Szó, illetve fogalom – esetenként nem jól sikerült – magyarázatai, azonban egy mélyben

rejtőző alapszöveget sejtetnek. Azaz egy német bányásznyelven (bergmannische sprache) írott – mai kifejezéssel – bányaműszaki szabályzatot vélelmeznek, mint szöveg elődöt. (Ennek föltételezését megengedi az is, hogy hatalmas mennyiségű 18-19. századi feltáratlan bányászati írásos dokumentumot őriznek a szlovákiai levéltárak). Lehet, ezek egyikét fordította-magyarította-aktualizálta-lirizálta-lábjegyzetelte magyarrá. De ez nem von le semmit értékéből, hisz’ az első magyar nyelvű szépirodalmi művek is fordítások. A megfelelő, a leginkább odaillő szó megtalálása – természetsszerűleg – nem mindig sikerült tökéletesen. A magyarítás napjainkban is folyik.

Könyvből a bányászok néhány szokását s öltözetét is megismerhetjük. Írásának frissességét, az akkori mába való beépülését jelzi e félmondat: „hajdan a bányászok testi fenyítést is kaptak”. Az évben szüntette meg ui. a törvény – többek között – a bányászok verését. Roppant érdekesek az esetenként máig tovább élő, de többnyire idejémtúlt, jellegzetes nyelvújításkori nyelvi lelemények (pl. vadfaj = meddő). Ezek mai nyelvi megfelelőjére lábjegyzetben utalok. Néhány esetben azonban megfejtteni jelentésüket nem, vagy nem teljesen sikerült (pl. ásványos Gúrok, repke, nemes ászna, 10 feudum, arany sajtgalács). Illetve azt kell mondanunk, hogy néhány kifejezés (pl. hitvány iromb, válmorzsa) nem is adható vissza, nem is fordítható le mai magyar nyelvre, ui. egyes tevékenységek, pl. az érctörés és dúsítás hajdani technológiai folyamatai már nem léteznek. S a hajdani szakkifejezések azidőtájt sem voltak kellően egyértelműek.

Értekes tudománytörténeti újdonságot is találunk művében. Kétszer is említi a „Sárospataki Ásványászt”, mint amiből szakmai, illetve magyar szakmai nyelvi ismereteket nyert. E műre való hivatkozást a magyar „geognóziai” irodalomban nem leltem. Szépen zengő, a bányászati irodalomban legjobb tudásom szerint nem

ismert, a nyelvtörténészek figyelmére is érdemes szervezetnevet is találunk nála: „ékezeti [tk. táró-kutató] társaság”. („Körmöczy Sigmond György ékezeti társaság”: Kremnitzer Sigismundi Georgistollner Gewerkschaft, Urburariatus Cremnicziensis Sigismundi Georgi Stollnensis). A könyv egyebekben rengeteg információt, sok szép, nemegyszer csak többedik olvasásra megvilágosuló magyar kifejezést tartalmaz. Egyikének-másikának összevetése ismereteinkkel a jövő feladata.

A szöveg megértését – a javasolható többszöri olvasáson túl – segítik a késői recenziens lábjegyzetei. Megjegyzem: számukat csökkenteni, de akár növelni is lehetne. Igyekeztünk mértéket tartani. *Kacs Kovics* szép magyarításával adjuk át a művet a késő kor olvasójának: *Glück auf! – Kélj szerencsre!*

Ui. E művet *Hadobás Sándor*, illetve jómagam lényegében egy időben „fedeztük fel” a legújabb kor számára a Magyar Állami Földtani Intézet könyvtárában. Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületben Kacs Kovicsról és művéről szóló 1984. évi előadásom után a *Kacs Kovics-tanulmány* megjelentetését tervbe vették. Sorsa s jelleme *Kacs Kovics Lajost* a magyar történelem fősodrába vitte. Igaz, hogy az első, aki – céljától függetlenül – bányászati vonatkozású műért az MTA tagja lett, de tettei-életműve több-tudományú megközelítést kívánnak. Szélesebb körben őt be- s fölmutatni erkölcsi kötelességünk.

Kutakodásom során sikerült rábukkannom leszármazottakra. Kalauzolásukkal megtekinthettem a család sój-pusztai, kissé megroggyant sírboltját. Állagának megóvását, reméljük, kegyeleti kötelességére tekintettel az MTA segíteni fogja. Azt is megtudtam, hogy Kacs Kovics arcvonásai *Barabás Miklós* festményeként is ránk örökítődtek.

Az édesanyja révén Kacs Kovics-leszármazott *Makay Ivánnak* segítségét s barátságát ezúton is köszönöm.

Könyv- és folyóiratszemle

Ellentmondások a megújuló energia körül

A *HVG 2006. május 13-ai száma* „Szeles sáv” címen a szélerenergia hasznosítás hazai lehetőségeivel foglalkozik. Mivel a megújuló energiaforrásokból előállított villamosenergiát kötelező átvenni, és 2005-ben a gazdasági miniszter 23 Ft/kWó-ra emelte a víz-, nap- és szélerenergiát hasznosító erőművek által termelt energia árát, a szélerőmű építést az évtized üzletének tartják, és szinte tolonganak a Magyar Energia Hivatalnál az engedélyekért.

Jelentősebb kapacitás kiépítése esetén azonban a *Mavir Zrt.* a szélerőművek szélsőséges kihasználhatósága miatt a hálózat esetleges összeomlásától tart (pl. a 17000 MW-os német szélerőmű kapacitás tényleges teljesítménye egy napon belül 5800 és 2 MW között is ingadozhat). A szélerőművek mellett azonnal beindítható kiegyenlítő (pl. víztározós) erőművekre lenne szükség.

A hazai erőművek többsége úgynevezett alaperőmű – például az ország áramtermelésének mintegy 40 százalékát adó paksi –, rugalmasan ki- és bekapcsolható blokk mindössze három gázturbinás erőműben van. De ezeket az európai vil-

amosenergia-rendszerben (UCTE) vállalt kötelezettségünk alapján az alaperőművek legnagyobb, azaz a 460 MW-os paksi blokkjának a váratlan leállítására kell tartalékolni. *Tévedés* tehát – állítják a Mavirnál –, *hogy a szélturbinákkal földgázt lehet megtakarítani*. Inkább fordított a helyzet: amikor kicsi az áramfogyasztás – például egyes hajnalokon a hazai 8500 MW-os kapacitásból mindössze 3500 forog –, kényszerexportra kerül sor, mégpedig nyomott áron. Paradox módon azonban a törvény értelmében a mintegy 900 MW együttes kapacitású kiserőművek és a megújuló forrásokkal működő generátorok áramát ekkor is kötelező átvenni. Akár 23,82 forintért is kilowattónként, miközben az alaperőművektől 8,50–12 forint körül lehet(ne) vásárolni.

A megújuló energia termelésének ösztönzését az *Energiaklub* civil szervezet is ellentmondásosnak tartja. Szerintük ugyanis a hazai rendszerbe táplált „zöld áram” 90%-a három fatüzelésre állított erőműből származik, ahol az esetenként védett erdőkből származó tűzifát alacsony hatékonysággal égetik el.

PT

Gruben és walden

LÁSZLÓ GABRIELLA okl. környezetmérnök, okl. mérnöktanár
(MÁV Rt., Szombathely)

Dolgozatom célja az volt, hogy megismertessem az olvasót az 1735-ben Selmezbányán megalapított, majd Sopronba, ill. Miskolcra áttelepített Bányászati és Erdészeti Akadémián a diákok által viselt öltözékek közül a két legrégebbivel, a grubennal és waldennel. Sajnos a 19. századi időkből nagyon kevés adat áll rendelkezésemre az anyag feldolgozásához, de ezeket és a 20. században összegyűjtött, fellelhető irodalmat felhasználva, a diákeveim alatt szerzett ismereteket felidézve úgy gondolom, sikerült egy tömör, de mindenki számára érthető munkát összeállítanom.

Bevezetés

A miskolci egyetemen eltöltött diákeveim alatt közelebbről is megismerkedhettem a bányász és erdész viselettel. Első alkalommal akkor szembesültem e sajátos ruhadarabbal, amikor balekként Miskolcra megérkezvén a firmák hada bányászegyenruhába öltözve köszöntött az állomáson. Majd a keresztelés után már viselhettem saját grubenemet.

A kívülálló elképzelni sem tudja, mekkora büszkeséggel tölti el az embert, mikor először magára ölthet egy bányász vagy erdész egyenruhát, ők csak a külsőségeket veszik észre, a foltokkal tarkított azonos kabátba öltözött vidám diákokat.

Grubenem viselésakor egyszerre érzek büszkeséget, egy csoporthoz való tartozást, baráti köteléket, és egy közösség összetartó erejét.

A gruben és a walden ruházat kialakulásának története

„A selmeci utódiskolákra beiratkozott ifjú balekjelteknek talán legelső szembetűnő élménye az őt fogadó firmák különös öltözeke, melyekről ekkor még nem is sejt, hogy azok sokszínűségük ellenére egységes diák-egyenruhák.”[1]

A formaruhák fejlődése Selmecen

Selmecen az első szak a bányász volt, ezért formaruháink őséneke is a bányászegyenruhát tekintjük. Az öltözet több száz év alatt nagyon sok változáson ment keresztül, amíg elnyerte végleges formáját. A bányászok formaruhája sokáig nem volt egyöntetű, mert nem előírások, hanem hagyományok szabták meg a viselet jellegét. Az első előírás 1719-ben született Szászországban. A munkaruha célja az volt, hogy megvédje a bányász testi épségét a kőhullástól, portól, nedvességtől. Eleinte a diákok más és más öltözékben jártak, hiszen a monarchia minden részéről, sőt Európa számos vidékéről érkeztek, magukkal hozva különböző bányavidékek öltözködési stílusait.

Selmecen a legrégebbi tanulók az expectansok és praktikánsok voltak, akik egy bányatiszt mellé osztva tanultak. Ezek a korabeli diákokkal egyező ruházatot hordtak. Magas szárú csizmát viseltek és hosszú szárú

pipát hordtak magukkal. Lassan átvették az itteni bányászok viseleteit, ami korántsem volt egységes, hiszen a ruhák apáról fiúra szálltak. [2]

Az ércbányászok fekete, a sóbányászok kék, a fémkohászok bordó, a vaskohászok zöld színnel jelezték szakmájukat. [3]

Ezek a ruhák fajtától függetlenül az önkéntes összetartozást jelképezték. Először az akkori ifjúsági egyesület, a Burschenschaft, majd a magyar érzelmű Ifjúsági Kör próbálta egységesíteni a diákok öltözetét. Az 1820-as évektől a Burschenschaft a régi német viseletet hordta. [4]

A gruben kialakulása

A bányamunka egy különös embert formált ki, aki beszédmódjában, szokásaiban és viseletében más volt mint embertársai. [5]

A bányászok számtalan kiváltsága lehetővé és kötelezővé tette, hogy szeressék és viseljék a pompát, ragyogást, hisz ők hozták fel a föld mélyéből az aranyat, ezüstöt is. [6]

A bányász már a legrégebbi időben minden más foglalkozástól eltérő életet élt, különálló közösséget alkotott. A ruházat az együvé tartozás egyik fő kifejezője volt. A bányászok öltözeke a munkavégzés szükségletei szerint változott, és csak idővel alakult ki a díszesebb, ünneplő formája. A bányászok viseletét korabeli leírások, fából készült szobrok, a bányavárosok régi pecsétjei és címerei, érmék, festmények és rajzok is megőrizték. A középkor, a céhrendszer mozdította elő a valóban színpompás öltözékek divatját. A hazai bányászviseletre vonatkozó legelső, egyben legfontosabb emlék egy 1513-ból származó rozsnyói festmény. A bányászokon és bányatiszteken kívül az állami tisztviselők is bányászegyenruhát hordtak. 1838 után valamennyi akadémikus hordhatta a bányászöltözetet. E sokféle hatás és a fiatalok divatja formálta azt az öltözetet, amely végül is mint az akadémikusok formaruhája szerepelt. [7]

Arról, hogy a 18. században az akadémia hallgatói milyen ruhát viseltek, sajnos nincs adat, csak következtetni lehet. Első konkrét adat a 19. század első feléből származik. A legpontosabb forrást ebben a kérdésben *Splényi Béla* visszaemlékezései jelentik.

„Öltözékül első dolog volt, hogy bányászruhát vegyek a characteristicus duzzadásokkal a felső karon és hátul lógó bőrköténnyel; tizennégy forintba került. Nagyobb dísz kedvéért úgynevezett campagne egyenruhát is csináltattam zöld bársonygallérral és „Schlägel und Eisen” jellel ellátott ezüstgombokkal; ez már húsz forintba került, de általában nemigen magasra ment akkor az öltözék költsége, mikor egy új pár csizmát négy forintért lehetett kapni. A bányászöltözet volt mindennapi előadásra, járkálásra a városban azon kívül, és igen sok akadémikusnak nem volt egyebe.” Ebből a rövid írásból teljesen világossá válik, hogy az akadémikusok 1836-ban már hagyományosan kétfajta ruhát viseltek. Egy mindennapit, amelyet – lévén szakmai gyakorlatok is – tulajdonképpen munkaruhának is nevezhetünk, és egy ünneplőt, de legalábbis fél gálát („campagne”), amelyet csak alkalomra vettek fel.

A mindennapi ruha leírásában az úgynevezett grubenre ismerhetünk. Ennek a felsőruházati darabnak a neve eredetileg Grubenrock volt, ami szó szerint bányászskabátot, azaz bányabeli viseletet jelent. Legkorábbi ismert ábrázoláson, egy tollrajzon (1. kép) szakállas-bajuszos selmeci akadémista látható, aki éppen szétvetett lábakon állva, hátrahajolva iszik. Ez a rajz pontosan mutatja a „stúdió” ruházatát, aki grubent visel öt hurkás válltöméssel. [8]

1. kép A selmeci Bányászati Akadémia hallgatója, tollrajz 1839-ből

A gruben a későbbiekből ismert formától eltérően rövid derekú, állógalléros és tíz-tizenegy darab apró gombbal záródik. Karöltő alatti magasságban befelé részsütös mellzsebekkel, zsebfedőjük közepén egy gombbal készült. A ruhadarabon megfigyelhetők a kézelők is. Hozzá a nyakon kemény nyakravaló pánt.

Ugyanezt a rövid grubent figyelhetjük meg egy szintén 1839-ből származó festményen is, melyen egy csoport bányászhallgatót örökítettek meg félig kész állapotú épületben.

A festményen a hallgatók többsége grubenban látható. Jól megfigyelhető, hogy a grubenek válltömése függőlegesen sűrűn steppelt, de csak vízszintes hurkákkal tömött, melyek száma négy vagy öt, s a legfelső sem szélesebb, mint az alatta levők. A vállperec steppeletlen és a tömések felett látható. A ruhák színe szürkés-barnás, nem fekete. Ezek a színek, de a későbbi fényképek is arra utalnak, hogy a grubenek az eddigi tanulmányok leírásával ellentétben a korai időszakban nem posztóból és főleg nem bársonygallérral és kézelővel készültek.

A rövid gruben a korabeli rövid katonai felsőruházatot követte. Az 1811. mintájú huszárzeke ugyanilyen szabású, rövid, lent nem szélesedő volt. A későbbiekben a gruben hossza fokozatosan nőtt, ez jól megfigyelhető az 1862-ből származó 2. képen, amelyen egy lengyel és egy magyar diák látható.

A lengyel diák grubenje még jóval rövidebb, mint a magyaré. Az előbbi hátulsó hasítéka mellett még egy gomb található, míg a magyar diáké már valószínű, hogy a három-három gombos változat.

2. kép Lengyel és magyar diák szimbolikus ábrázolása (1862)

A zsebek elhelyezkedése sem volt mindig egyforma. A lengyel diák grubenjén a zsebek lent helyezkednek el. A gruben anyaga még ekkor a barhent (egyik oldalán bolyhos, sűrűn szőtt pamutszövet), a kézelők és a gallér még itt sem készült bársonyból. Külön kézelő nem látszik, de az 1860-as évek elején az ujjak vége már kabát-szerűen nyitott. Az eredetileg a mandzsettán levő egy gomb azonban megmaradt az ujjak végén. A kivillanó bélés az előbbiekkal megegyezően piros.

A gruben hosszúnövekedése is összefügg a katonai ruhák hosszának növekedésével. Az 1870-es évekre a grubenek hossza eléri az atilla és a gyalogsági fegyverkabát hosszát, szabása a fegyverkabátéhoz hasonló. Ez a hosszúság aztán megmaradt a legutóbbi időkig. Hasonlóan az említett katonai viseletekhez, a grubenek

ugyancsak derékban szabottak, a test vonalait követőek voltak.

Az 1880-as évekre aztán megjelenik először az állógallér bevonása fekete bársonnyal, majd a huszadik század elejére az ujjak végét is fekete bársonnyal borították. Ez utóbbi fejlemény azt is jelentette, hogy Selmecen megfigyelhető a díszruha és a mindennapi ruha egymáshoz közelítése, keveredése.

Az 1910-es években a grubeneket már posztóból készítették, és természetesen a gallért, az ujjvégeket a továbbiakban is bársonnyal borították. A gombok száma ebben az időben elől hat, hátul a hasíték mellett három-három. A zsebfedőkön és az ujjak végén egy-egy kisebb gomb található. Selmecen a farbőr mindvégig a gruben tartozéka volt.

Általában a gruben alatt viselték, de előfordult ritkán a fölé kötött farbőr is. A farbőr övét többnyire lemezes, keresztezett ék-kalapács bányászjelvénnel díszített csat kapcsolta össze, és mindig a farbőr „füles” változatát használták.

Először az 1860-as években kezdenek bányászjelvényeket viselni, de az 1862–64-ből ismert fényképek tanúsága szerint még alig van erre példa. Továbbra is a galléron bányászgombos grubenek voltak többségben.

A grubenek, minthogy azokat eladták, örökölték, sokszor régebbi és újabb típusaikban is egymás mellett éltek.

A válltömések Selmecen az utolsó időszakig a vízszintes hurkákat jelentik a vállperccel. A függőleges hurkák először Sopronban készültek.

Némileg változott a gruben, és változtak a ruhaviselési szokások is a főiskola Sopronba költözése után. Természetesen a már meglévő selmeci grubenját mindenki tovább használta Sopronban is, s ugyanúgy folytatódott a grubenek eladása, öröklése is. A grubenek összképe tehát változatlan maradt a továbbiakban is.

A két világháború közötti időszak második feléből, a főiskola soproni időszakából ismerünk egy szabályzatot, mely az egyenruhákra vonatkozik. Ebből nyilvánvaló, hogy Sopronban már a grubent is az egyenruhákhoz számították, s ezért egyes jellemzőit, ha lazán is, de megszabták. A rendelkezést nem az intézmény vezetősége, hanem a diákok saját szervezete, az Ifjúsági Kör bocsátotta ki. A szabályzat grubenra vonatkozó része a következő:

Egyenruha Szabályzat

II. Társasági ruhák

1. *Gruben*: Alapanyaga fekete. Betétek a szakoknak megfelelő színnel. Grubenhez fehér apacsing (egyszerűbb kivitelű, keményítés nélküli, kihajtott nyakú ingfajta) kihajtván, gallér esetén sötét, lehetőleg fekete nyakendő viselendő. Nadrág fekete, fekete cipővel vagy fekete csizmával. Csak felső zsebek vannak. Fehér nadrág is viselhető. [Ruzsinszky László (Ifjúsági Kör) elnök aláírásával (Sopron, 1933. október 4.)]

E szűkszavú meghatározás szerint a selmeci grubenhez viszonyítva új fejlemény, hogy a szakoknak megfelelően különböző színű bársony betéteket alkalmaztak. A soproni gruben anyaga vastag, durva minőségű fekete posztó lett.

Ekkorra – korabeli katonai egyenruhákkal összehangban – már általánosan öt gombbal záródott, a hátsó hasíték mellett maradt a három-három nagy gomb. A zsebfedőkön egy-egy kis gomb, de a kabátujjon már csak időnként van meg a gomb. A válltömés három, esetleg négy függőleges hurkából, alatta három keskenyebb vízszintes hurkából áll. A kabátujj felső bevarrásánál a vállperek mindig megtalálható.

A gruben szabása maradt a hagyományos derékba szabott kabát. A bélés általában piros vászonból, az ujjaknál világos csíkos béléselyemből készült. A bal oldalon belső zseb is található.

Az állógallér 3-3,5 cm széles, bársonnyal fedett, a kabátujjak végén 6-7 cm széles bársonyborítás. A sárgaréz-ből készült, keresztezett, bányászékből és kalapácsból álló jelvény az állógalléron kötelező.

A farbőrt Sopronban már nem viselték általánosan, csak a balekcsősz hordta. A grubent Sopronban két szabóság: a *Horváth*- és a *Rédecsi*-szabóság készítette.

1951-ben a hagyományos diákviseleket betiltották. Ma azonban ismét használják a miskolci egyetemen a grubent, s ez a gruben a sopronihoz hasonló. [9]

Ezt a ruhát csak bányászok és kohászok viselhetik. Kabátszövetből készül. Elöl öt aranyszínű gomb található. Hátul a slicc mentén három-három aranyszínű gomb díszíti. Állógallérja és paszománya a szaknak megfelelő bársonyból készül, melyek bányászok esetén fekete színűek, kohászok esetén meggyipiros színűek. Különös ismertetőjele a keményre tömött vállperek és a vastag válltömés. A gruben ma már nem munkaruha, hanem a többivel egyenlő értékű formaruha. [10] A 3. képen egy 1999-ben készült gruben látható.

A walden kialakulása

Arról, hogy a 18. század elején az Erdészeti Tanintézet megalakulása után az erdész hallgatók milyen öltözetet viseltek, sajnos nincs információnk. Az első írott emlékek 1839-ből valók. A bécsi udvari kamara 1839-ben engedélyezte és szabályozta az erdészruha viselését. Zöld egyenruha, világosabb zöld gallérral és hajtókával, a gallér ezüst csíkkal beszegve, a galléron tölgyág és síma fehér gombok voltak előírva.

1884-ben a lucfenyő kergéhez hasonló vörösesbarna színre változtatták meg a ruha színét, és az 1881-ben megszületett államerdészeti egyenruhát írták elő. Ez háromfajta ruhából állt: szolgálati ruha, féldísz- és díszatilla. Ehhez puha sildes, lehajtható szélű utazóspakát hordtak.

Az 1881-es szolgálati ruhából alakult ki később a walden. Ózbarna, ördögbozszerű (dűftin) anyagból készült. Derékban szabott és mellől karcsúsított, rövid zubbony volt, a derék alatt lefelé bővült és hátul felhasítással rendelkezett. Elöl öt nagyobb erdészcsillagos aranyszínű gombbal teljesen begombolva, esetleg mell-

3. kép: 1999-ben készült gruben

től felfelé nyitva hordták nyakkendővel, vagy anélkül, kihajtott apacsinggel. Hátnál a hasíték két oldalán szintén három-három nagyobb erdészcsillagos gomb, a kéznél három-három kis erdészgomb volt. Alul és elöl a derékszabás alatt mindkét oldalán ferdén vágott, zsebfedél nélküli zsebekkel. A nyaknál sötétzöld bársony borítású 3-4 cm-es állógalléron az ötágú kocsányos tölgylevelet utánzó stílizált erdészcsillag volt mindkét oldalon. A zubbony ujjvégein szintén sötétzöld bársonyból kiképzett kézelő található. A vállvarrásba is keskeny sötétzöld, keményre tömött vállperecet tettek. [11]

A walden az Ifjúsági Köri időkben az erdészifjúság mindennapi ruházatát jelentette. Az 1970-es években azonban már csak múzeumi tárgyként volt jelen a diákság életében. Az egyetem központi könyvtára őrzött párat, és volt régi waldenja néhány erdőmérnök családból származó diáknak és egyes tanároknak. [12]

Régi óhaja volt a diákságnak, hogy waldent viselhesen. Szakestélyt anélkül nem tartottak, hogy a tisztviselők az egyetem könyvtárától vagy oktatóktól kölcsönkért waldenokban ne lettek volna. A mai formaruha elkészítésére az 1971-ben rendezett vadászati világiállítás nyújtott lehetőséget. [13]

Dr. Kárpáti László visszatekintéséből pontosan meg tudható a walden feléledésének története. „Ebben a légkörben született meg a soproni egyetemi ifjúságban a gondolat: 'csináltassuk meg újra a waldent'. Arra a következtetésre jutottunk; el kell érni azt, hogy a jövőre rendezendő vadászati világiállításon a mi egyetemünk hallgatói vehessenek részt szakinformátorként, ill. teremőrként. Ez vélhetően több száz hallgató alkalmazását jelenti, akik egységesen a waldenban jelenhetnek meg. Ezt a lehetőséget ki kell használnunk, mert ebből az alkalomból tömegesen csináltathatjuk meg újra a waldent. Sok részletekbe menő vita és töprengés után

megegyeztünk a manapság viselt walden formájában, a gombokban, a bársony színében erdészeknél, faiparosoknál, a jelvényekben, az évfolyamot jelző csíkozott pajzsban, s az egyenruha jelleget adó, fekete nadrág elkészítésében.

Az elkészítést a székely *Csorba* úr vezetésével a Soproni Lövér Ruházati KTSZ vállalta.

A gombokat és az erdészcsillagot a Pénzverde gyártotta le, a pajzsok a csíkokkal hallgatói vállalkozásban készültek, a tölgyfaleveles egyetemi jelvényt a *Boros*-féle műhímző cég készítette. A vadászati világiállítás augusztus végén nyílt meg, ekkorra készültek el a ruhák. Az első waldenos szakestélyt a mi évfolyamunk rendezte még a kiállítás ideje alatt. 1971 ősztől az egyetemi, a városi és a szakmai rendezvények mindegyikén szerepeltek waldenos hallgatók.” [14]

A mai waldent is állógallér és paszomány jellemzi, melyek a szaknak megfelelő színű bársonyból készülnek. Erdészeknél zöld, faiparosoknál fekete. [15]

Az 1971-ben engedélyezett, és a mai napig is érvényben levő walden formája abban különbözik a régi waldentől, hogy nem derékban szabott, és anyaga is modernebb készítésű. Díszítő foltokat erre is varrhattak. Általában másodévtől készítették el a hallgatók a hozzá való fekete nadrággal együtt. Az egyetem ünnepélyein, szakestélyeken, diákküldöttségekben viselik. [16]

1985-ben a székesfehérvári geodétáknak is engedélyezték a walden viselését, az első waldent az 1990-ben valétáló évfolyam készítette el, kb. hat-kilenc darabot, soproni mintára, de már kék színű díszítéssel. A költségeket a főiskola állta. Annnyiban különbözik a székesfehérvári walden a sopronitól, hogy a zseb nem olyan mértékben ferde, és hátul, a hasíték mentén nem nagy, hanem kis gombok találhatók. A paszomány és a gallér színe sötétkék. [17]

A walden a grubenhez hasonlóan külsőbeli változásokon ment keresztül az évek folyamán. A következő 4. és 5. kép segítségével megfigyelhető, mekkora az eltérés a háború előtt készült, ill. a huszadik század végén varrt walden között.

Ha ránézünk a ötödik és a hatodik képen bemutatott két erdész viseletre, megállapítható, hogy szabásukban eltérnek egymástól. Mindkét formaruha zakóhoz hasonlítható, hosszuk csípőig érő, de az 1935-ös walden derékbaszabott, kissé karcsúsított, míg a másik teljesen egyenes szabású.

Első pillantásra szembevető különbség a két mellzseb, amely az 1997-ben készült formaruhárról már hiányzik. A ruha elejének alsó részén található bevágott, kissé ferde zsebek kialakításában azonban az évek folyamán nem történt változás.

Az állógallér, ahogy a gruben esetében, itt sem változott. A vállon található, bársonnyal bevont kis kiemelkedés, az úgynevezett keményre tömött vállperec is megtalálható mindkét viseleten.

A ruhák eleje öt darab aranszínű, nagyméretű gombbal záródik. 1935-ben a gombokon még csak az öt tölgylevelet ábrázoló erdészcsillag található, mára ez kiegészült a faiparos szakot jelképező körfűrészlappal.

4. kép: 1935-ben készült walden

A paszomány alakja nem változott, a paszomány alsó részén található kettő-kettő darab kisméretű, aranyszínű erdész gomb hagyományán sem alakítottak az évek.

Ránézésre szembevetendő különbségként megfigyelhető, hogy a régebbi walden jobb karjáról hiányzik a pajzs, ami a hallgató tanulmányi előmenetelét mutatja, helyette egy címer található.

Az 1997-es formaruha vállán megjelenik a sapkatar-tó zsinór, mely a vállperecből indul és egy kisméretű, aranyszínű erdészgombban záródik. Ezen sapkatar-tó

5. kép: 1997-ben készült walden

megjelenése újkéntű, a régebbi darabok közül egyen sem előírás. Megtalálható ez a bányászruháknak esetében is, de mivel azok nem egységesen készülnek, nem talál-kozunk vele minden darabon.

A leírások szerint az erdészruha ördögbőrszerű anyagból (düftinből) készült egészen 1951-ig. Az 1971 óta készülő waldenek anyaga már szövet, ezeknél már csak a szövet minőségbeli különbségét lehet felfedezni.

Az állógallérhoz, paszományhoz és a vállmagasítás-hoz használt bársony minőségre nem változott, legfel-jebb a színben mutatkozhat eltérés, ami annak is kö-szönhető, hogy elég nehéz beszerezni megfelelő minő-ségű bársony anyagot.

Az összehasonlítás után azt a következtetést tudom levonni, hogy a walden az évek során nem esett át akko-ra mértékű átalakuláson és változáson, mint a gruben. Talán ebben közrejátszik az is, hogy később jelent meg, mint társa, a bányászruha és nem kellett a nehéz fizikai munka alakulása szerint változtatni kialakításán.

A gruben és walden jelentősége az adott társadalmi csoportnál

„Amely diák Jénából asszony nélkül, Lipcséből ve-retlenül, Wittenbergából ép bőrrel, Selmecről pedig Bursch nóták ismerete nélkül tér vissza szülőföldjére, az a leg szálamomra méltóbb teremtménye Istennek!” [18]

E rövid idézet már magában elárulja, hogy a selme-ci szellem, a Selmecről hozott hagyományok, ide sorol-va az egyenruhák viselését is, jelentősek voltak, és jelen-tősek ma is a hallgatók körében. Sokkal többről van szó, mint holmi italos kocsmázásról, kurjongatásról. A kívül-álló csak a külsőségeket látja, nem érti a lényegét, a baj-társiasságot, „Az egy mindenkéért, mindenki egyért” el-vet, a közösségtudatot, az összetartozást, melyet az egyenruhák is képviselnek. [19]

A hallgatókat sem származás, sem vagyoni, sem szü-leiknek társadalmi helyzete nem különböztette meg egymástól. Különbséget csupán az egyetemen eltöltött évek és az ifjúsági szervezetben betöltött tisztség szabott meg.

Az akadémia székvárosába érkezésekor érezni kellett az elsőéves hallgatónak, a baleknak, hogy nincs egyedül, vannak akik törődnek vele, segítenek neki, ta-nácsokkal látják el. Megismertették velük az intézetet, és mindenben segítségükre voltak, hogy jól érezzék ma-gukat a diákközösségben. Napjainkban is a selmeci utódiskola intézményeire kerülő balekokat az idősebb évfolyamok tagjai veszik gondjaikba.

A diákéletet nemcsak a vidámság jellemezte, a ko-moly mozzanatokban érvényesült legjobban a selmeci diákélet haladó szellemű öröksége: a barátság, a baráti hűség. Ha valamelyik társuk beteg volt, akkor éjjel-nap-pal mellette voltak, s ápták társai, akiket az Ifjúsági Kör turnusokban rendelt ki. E szolgálat alól senki sem vont ki magát. Az ifjúsági szervezetek rendszeresen se-gítették a rászorulókat. Ha a halál ragadott el valakit, az ifjúság közköltésen rendezett temetést olyan pompá-

val és ünnepélyességgel, amilyen másutt csak az élet kiváltságosainak járt.

A selmeci és a soproni diákélet lényeges jellemvonásai közé tartozott, hogy az egyén mindenben alávetette magát a közösség akaratának. Feltétlen fegyelem, engedelmesség és rend uralkodott az ifjúsági szervezetekben. A barátság és a testvériség szellemének mintaképpé alakították ki. Az egyénnek sok hibáját elnézték, de a barátság, a közösség ellen vétőknek nem tudtak megbocsátani. Az ilyen személyt kizárták körükből, kiűzték az akadémiáról. [20]

A mai diákság körében is nagy tisztelete van az egyenruhák viselésének. A selmeci szellem ápolása érdekében íratlan szabályok képződtek, melyeket a Valéta Bizottságok, a baráti társaságok tagjai szigorúan meg is követelnek a selmeci utódiskolákon tanuló diáktól.

A szabályok a következők:

- Egyenruhát csak azok viselhetnek, akiket a selmeci hagyományok szellemében megkereszteltek.
- Minden diák csak a saját szakjának megfelelő egyenruhát öltheti magára.
- Az egyenruhát a megfelelő öltözékkel illendő viselni.
- Az egyenruha tiszteletet érdemel, tehát nem hordani, hanem viselni kell. [21]

Volt már rá példa, hogy valakiről leszedték a grubent, mert az illető gépész volt, és azt neki nem illendő viselni, ugyanis grubent csak a bányászok és kohászok hordhatnak.

Kölcsönadott egyenruhák esetén a foltokat, a pajzsot kötelező letakarni vagy levenni, más nem ékeskedhet firmatársa egyenruhájának emlékeivel.

A diákság íratlan szabályai is mutatják, hogy mennyire összetartóak, mit jelentett, jelent ma is nekik a selmeci szellem, a közös gyökerek, az azonos egyenruha, a barátság.

A gruben és a walden jellegzetességei, hagyományai

A formaruhák foltjai

A mindennapi viselet során az egyenruhák megkoptak, kilyukadtak, s mivel pénze akkor sem volt a diákoknak, ezért ezekre a lyukakra foltokat varrtak. A foltokat csak lányok varrhatták fel. Ezeknek a foltoknak néha komoly, néha vidám jelentésük volt. Eleinte a ruhával azonos színű, majd később egyre színesebb foltok kerültek fel az egyenruhákra, tarka külsőt kölcsönözve nekik. Előfordult az is, hogy a firma saját maga égette ki, hogy foltot kapjon kedvesétől. [22]

„Kopott barhent grubenjén arab színegyvelegben pompázik a sok bársonyból rakott, fantasztikus alakú folt.” Már az 1860-as évekből is található adat foltozott grubenra. E korai foltok azonban még kifejezetten funkcionális, azaz szakadást elfedő, javító foltok voltak. Az „arab színegyveleg” már nem erre a típusra, hanem a díszítő célú foltokra utal. [23]

Az 1930-as években még a megjelenő foltok érzelmi, baráti jelentéssel bírtak, egy kedves személyhez, ill.

emlékhez voltak kapcsolhatók. Ebben az időben a felkerülő foltok alá a lányok egy kis idézetet rejtettek.

Míg Selmecen jellemzőbbek a formára vágott flekkek (foltok), addig Sopronban már a szögletes alakú, de azon belül annál mozgalmasabb és színesebb képet mutató foltok a megszokottak. Jellegzetes példa selmeci gruben foltra a narancssárga bársonyból kivágott arcos félhold (6. kép).

A formaruhán megjelenő gyakori flekkek

Bányászjelvényt, vagy bányász-erdész közös jelvényt ábrázoló folt minden grubenen megtalálható valamilyen formában, nemegyszer a bányászköszöntéssel együtt. Ennek helye nem szigorúan kötött, de gyakran került a jobb vállra.

Legrangosabb foltnak a „Tempus” számított, mely konkrétan azt jelenti „Az enyém!”. Egy piros szívbe arany betűkkel a kedves által hímezve a „Tempus” szó

7. kép: Arcos félhold

jelentőségét Ruzsinszky: Tempus című könyvében közelebbről is megismerhetjük. [24] E folt egy szent ígéret volt, azt jelentette, hogy az illető szíve foglalt.

Kiemelkedően szép, kifejező példányain (7. kép) a szívet behálózó pók, azaz jelképesen a menyasszony maga is megtalálható. [25]

A „Tempus” folt hagyománya a mai diákság körében is megmaradt, különböző méretekben és stílusban lehet találkozni velük az egyenruhákban.

Szakosztályi jel helye kötött, mindig a bal vállon található. Minden évfolyam minden szaka sajátos jelzést viselt. Feltehetően 1933-ban készült a legkorábbi. Fekete háromszög pajzsban elhelyezett zöld-fehér pólyán feketevel hímezett bányászjelvény. A pólya két szélén „arany” zsinór, s ugyanebből a zsinórból sajátosan hurkolt figura fedi az előbbieket (8. kép). A pajzsban látható pólya az Ifjúsági Kör szalagja, jelképe. [26]

Manapság a szakosztály jelek már nem léteznek. Helyette *megjelentek a különböző baráti társaságok jelképét ábrázoló flekkek*.

7. kép: Tempus folt egy régi grubenén

A 9. képen a Dudujka-völgyi Rókák Baráti Társaság foltja látható. Ez az első miskolci diáktársaság, mely 1995-ben alakult. Szigorú alap- és felvételi szabállyal működik. A baráti társaság csak fiúkból tevődik össze. A foltjukat pedig szigorúan a felvételt nyert tagok viselhetik. Aktívan jelen vannak a selmeci diák hagyományok megőrzésében. Számos rendezvény szervezése is a

8. kép: Az Ifjúsági Kör foltja

nevükhöz kapcsolható: Selmeci Diáknapi 1995, 1999 és 2004, csillatolás Dunaújvárosban, a miskolci UV-domb takarítása, szalamanderek szervezése, a szokásos évi desznyótoros czeczó rendezése.

Természetesen a soproni diákok is alakítottak baráti társaságokat, a waldenre is kerültek ilyen típusú foltok. A 10. képen egy 2001-ben valetáló erdész firmatársam waldenjének (azonos a 5. képen bemutatottal) a képet nézve bal oldalon kettő baráti társaságot jelképező folt is megfigyelhető.

A bányász és erdész köszöntés egyszerű feliratként, esetleg külön szalagon, különböző nyelveken is előfordul. Ismerjük magyarul az újabb „Jó Szerencsét!” vagy régebbi „Szerencse fel!” formájában. Kedvelt a német „Glück auf!”. [27]

A diákélethez kapcsolódó foltok: a „BALEK/Kusch!” felirat (11. kép) a selmeci-soproni diákszokásokra utal.

9. kép: DVR folt

Ennek külön jelentése volt, diáktisztségre utalt. Az összes balek felügyeletével megbízott firma, a „balekcsősz” tisztségét jelezte. [28]

A diákszokásokat bemutató legszebb folt a hosszúkás „Tooobiás” felirat. A függőlegesen felírt szöveg fölött tátott szájú bányászhallgató feje látható, selmeci sapkában, bányászjelvényes gallérral.

A mesealakok közül a törpék voltak a legnépszerűbbek, természetesen nem véletlenül. Ez is utalás a szakmára, hiszen a bányamanó az a bányászlelem, aki a becsületes, szorgalmas bányással többnyire jóindulatú védőszellemként bányász, segíti munkáját. Védőszellemre pedig minden bányásznak és főleg minden diáknak szüksége van. [29]

Nagyon sok grubenén és waldenen találkozunk Selmecbánya címerével (12. kép). A címer a régi selmeci szellemet tartja ébren, jelképezi a négy testvériskola összetartozását. Az ősi alma mater emlékét nem engedi elhalványodni. Rápillantva a diákokban felidéződnek a selmeci akadémiáról származó hagyományok, a szoros baráti kötelékek.

10. kép: Walden két baráti társaság foltjával

11. kép: A balek tízparancsolat egy pontját ábrázoló felirat egy waldenen

Nótázáshoz kapcsolódó folt a Cantus-folt. A bányászok és erdészek mindennapi életéhez a mai napig hozzátartoznak a nóták. Minden szakesten Cantus Praesek vezényelték és vezényelik ma is a szakest dalait. A Cantusok minden évben komoly megmérettetésen vesznek részt. A Cantus versenyen csak olyan ember indulhat, aki még addig nem nyerte meg a versenyt, ezért – egyetlen kivétellel (a 11. képen bemutatott walden jobb oldalán) – nincs olyan egyenruha, amin két Cantus folt található.

A foltok számának növekedésével jelentésük, funkciójuk is változáson ment át. A kezdeti ruhajavításon túl, kifejeztek bizonyos közösséghez, szakhoz, évfolyamhoz való tartozást, továbbá a diákélethez fűződő

12. kép: Selmecbánya címere gobelin hímzéssel készítve

események is tükröződnek egy-egy darabon. A felvarrt foltok valójában a diákközösségek felé szólnak, jelek, melyeket csak a beavatottak, a közösség tagjai tudtak és tudnak ma is dekódolni.

A külvilág felé a hallgatói közösséghez való tartozást mutatták, színfoltot jelentve a kisvárosok, Selmec, majd Sopron és Miskolc életében.

Az egyenruhák foltokkal való díszítése nem volt jellemző minden hallgatóra. Voltak, akik határozottan ellenezték a foltok felvarrását, az egyszerűséget, célszerűséget előtérbe helyezve. Az egyenruhát viszont, akinek volt rá anyagi tehetsége, beszerezte. [30]

A gruben és walden egyéb jellegzetességei

A bal vállon elhelyezett pajzs a walden jellegzetessége, mellyel a waldenen kívül még az aufon találkozhatunk, a többi formaruhán nem viselhető. A pajzsra tüntetik fel a hallgatók a teljesített, illetve nem teljesített fél éveik számát, aranyszínű csíkot varrva rá. A sikertelen fél évet a függőleges csíkkal jelzik, amely azon a fél évcsíkon fut keresztül, melyet ismételnie kell a hallgatónak. A pajzsot mindig a szaknak megfelelő színű bársonyból készítik. A waldent viselő erdészeknél zöld színű, faiparosoknál fekete színű, geodétáknál sötétkék színű. Az aufot viselő bányászoknál fekete színű, kohászoknál meggypiros színű, gépészeknél sötétkék színű.

A *jelvények és a kítűzők* minden formaruhán előfordulnak, minden formaruhára jellemzőek, melyek grubenen a mellzsebre kerülnek ki, walden esetében, mivel nincs mellzseb, a ruha bal felső részére tűzik ki őket.

A legelterjedtebb a bányász és kohász barátságot jelképező jelvény, melyet a miskolci egyetemisták hordanak. Ez fekete-piros színű, mely egyértelműen megadja jelentését. Nagyon sok formaruhán találkozhatunk Selmecbánya valamely jellegzetességét ábrázoló jelvényvel, melyet a hallgatók a minden évben megrendezésre kerülő selmeci Szalamanderen szoktak beszerezni. Szintén minden évben rendeznek diáktalálkozót és bányász-kohász-erdész találkozót, melyre minden évben jelvényt is csináltatnak a szervezők, és a résztvevők a regisztráláskor kapják kézbe.

A külföldi tanulmányútra, nemzetközi diáktalálkozóra eljutó hallgatók a testvériskolák által kiadott kítűzőkkel is gazdagodnak.

A sokféle beszerzési lehetőség és a színes diákélet következtében minden diáknak más és más jelvény díszleg ruháján, melyekre kedves emlékként tekint vissza.

A grubenhez és waldenhez kapcsolódó hagyományok

A grubent és a waldent a foltok mellett a hozzájuk kapcsolódó szokás is jellegzetessé tette, amelyeket sajnos már nem tartanak életben Miskolcon.

A *grubenrock-porolás* tipikus bányász szokás volt. Amikor a diák kezébe kapta a záradékolt indexet (ez a mai abszolutóriumnak felel meg), grubenjének két végét a leibfuchsa és egy másik balek fogta, nádpálcával a filiszter (végzett diák) hátán porolva a város kapujáig kísérték. Ott a szó szoros értelmében kirúgták. [31]

Az erdész hallgatók a *waldenen található tölgylevéllel* az egyetemi hovatartozásukat hangsúlyozzák, mely megtévesztésig hasonlít az erdész szakmában használatoshoz. Tulajdonképpen ez a szakhoz kötődő jelkép, ezért is nincs benne körfűrészlappal kombinált jel a közepén. Manapság azonban sajnos mindenki hordja hol körfűrészlappal, hol anjou liliommal a közepén, így elveszti igazi jelentését.

Sok waldenen megfigyelhető, hogy az állógalléron az erdész csillag helyett bányász ék és kalapács található. A grubenek esetén pedig a bányász állományjelző

helyére kerül erdész csillag. Ez a csere a testvériskolák nagyon jó baráti viszonyban levő diákjainál figyelhető meg. Gyakori a gombok cseréje is. Találkoztam már olyan grubennel, amelyen külföldi bányászhallgató ruhájáról származó gomb volt felvarrva. Ebből is látszik, mennyire összetartóak a hallgatók, és mennyire fontosnak tartják a jó barátságok ápolását, melyek egész életükben elkísérik a diákokat.

Köszönetnyilvánítás

Ezúton szeretnék köszönetet mondani mindenkinek, akik szakmai tudásukkal, tapasztalatukkal segítségemre voltak diplomamunkám elkészítésekor.

Külön megköszönöm segítségét konzulensemnek, Mészáros Attilának; külső konzulensemnek, Szemán Attilának, a Központi Bányászati Múzeum munkatársának, Bircher Erzsébetnek, a Központi Bányászati Múzeum igazgató asszonyának, Varga Tamásnak, a Központi Erdészeti Múzeum igazgatójának, Ormos Balásznak, az OEE titkárnak, Riedl Gyula erdőmérnöknek, a Miskolci Egyetem Műemlékkönyvtárának és az OMBKE ügyvezető igazgatójának.

HIVATKOZÁSOK

- [1] <http://st-selmec.hu>
- [2] <http://st-selmec.hu>
- [3] Sík Lajos: A bányász egyenruha fejlődése napjainkig
- [4] <http://st-selmec.hu>
- [5] Dr. Gergely Ernő: A magyarországi bányásztársadalom története 1867-ig
- [6] Sík Lajos: A bányász egyenruha fejlődése napjainkig
- [7] Dr. Gergely Ernő: A magyarországi bányásztársadalom története 1867-ig
- [8] Szemán Attila – Méri Edina: Textil- és textilruházati ipartörténeti múzeum évkönyve
- [9] Szemán Attila – Méri Edina: Textil- és textilruházati ipartörténeti múzeum évkönyve
- [10] <http://tnelis.myip.hu>
- [11] Hoksa A. – Simon S. – Szűcs F.: Egy balek tudnivalói
- [12] Dr. Faller Jenő: Jó Szerencsét!
- [13] Dr. Igmándy Z. – Kárpáti L. – dr. Pintér F. – dr. Winkler A.: Hagyományaink
- [14] Erdészettörténeti Közlemények LX.
- [15] <http://tnelis.myip.hu>
- [16] Dr. Igmándy Z. – Kárpáti L. – dr. Pintér F. – dr. Winkler A.: Hagyományaink
- [17] <http://tnelis.myip.hu>

- [18] 1997-es Daloskönyv
- [19] Sík Lajos: Mindnyájan voltunk egyszer az akadémián
- [20] Alma Mater Sopron 1972
- [21] <http://tnelis.myip.hu>
- [22] <http://st-selmec.hu>
- [23] Szemán Attila – Méri Edina: Textil- és textilruházati ipartörténeti múzeum évkönyve
- [24] Ruzsinszky László: Tempus
- [25] Szemán Attila – Méri Edina: Textil- és textilruházati ipartörténeti múzeum évkönyve
- [26] Szemán Attila – Méri Edina: Textil- és textilruházati ipartörténeti múzeum évkönyve
- [27] Szemán Attila – Méri Edina: Textil- és textilruházati ipartörténeti múzeum évkönyve
- [28] Szemán Attila – Méri Edina: Textil- és textilruházati ipartörténeti múzeum évkönyve
- [29] Szemán Attila – Méri Edina: Textil- és textilruházati ipartörténeti múzeum évkönyve
- [30] Szemán Attila – Méri Edina: Textil- és textilruházati ipartörténeti múzeum évkönyve
- [31] Szemán Attila – Méri Edina: Textil- és textilruházati ipartörténeti múzeum évkönyve

IRODALOM

- Dr. Gergely Ernő: A magyarországi bányásztársadalom története 1867-ig, Műszaki Kiadó, Budapest (1986)
- Szemán Attila – Méri Edina: Textil- és textilruházati ipartörténeti múzeum évkönyve IX, Textilmúzeumi Alapítvány, 57-68 pp. (2001)
- Sík Lajos: A bányász egyenruha fejlődése napjainkig – Kézirat Mecseki Bányászati Múzeum Kiadványa, Pécs, 30-32 pp. (1986)
- Hoksa Attila – Simon Sándor – Szűcs Ferenc: Egy balek tudnivalói, Sopron, 24-29 pp. (1998)
- <http://st-selmec.hu>
- Dr. Igmándy Z. – Kárpáti L. – dr. Pintér F. – dr. Winkler A.: Hagyományaink – Kézirat, Sopron, 45 p. (1981)
- Riedl Gyula erdőmérnök visszaemlékezése – Ruzsinszky László: Tempus, Sopron, 9-81 pp. (2000)
- Sík Lajos: Mindnyájan voltunk egyszer az Akadémián, Pécs, 96-102 pp. (1984)
- Erdészettörténeti Közlemények LX. Országos Erdészeti Egyesület Erdészettörténeti Szakosztály, Budapest, 99-109 pp. (2003)
- Alma Mater, Sopron, 31-78 pp. (1972)
- Dr. Faller Jenő: Jó Szerencsét! Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 149-155 pp., (1975)
- <http://tnelis.myip.hu>

LÁSZLÓ GABRIELLA 2002-ben végzett okl. környezetmérnökként a Miskolci Egyetemen, majd 2005-ben okl. mérnök-tanárként a Nyugat-magyarországi Egyetemen. 2002-től a MÁV Rt.-nél dolgozik körzeti környezetvédelmi vezetőként, emellett saját betéti társaságában végez környezetvédelmi felülvizsgálati tevékenységet.

Hol sírjaink domborulnak ... II. rész, kiegészítés Kerekes Árpád okl. geológusmérnök cikkéhez

Pálovits Pál okl. kohómérnök (Budapest)

A Bányászati és Kohászati Lapok 2006. évi 1. (közös) számában közlemény jelent meg *Kerekes Árpád* tollából a volt egyetemi professzoraink soproni temetőiben levő sírjaival kapcsolatban. Miután a Nemzeti Kegyeleti Bizottság 935/2004. sz. határozatával a Nemzeti Sírkert részévé nyilvánította mindössze öt volt professzorunk sírját, a szerző az alma mater további neves nagyjai elhanyagolt sírjaira (összesen 13) hívta fel a bányász-kohász társadalom figyelmét.

Megjegyzendő, hogy a felsoroltak közül Csermely (Wodicska) István nem volt egyetemi tanár, mert Schenek akadémiai tanár mellett asszisztensként dolgozott 1884-től 1887-ig a selmechányai akadémián. Ezután a kohászatban vezető mérnökként dolgozott a Felvidéken több vállalatnál, és például a cári Oroszország részére rézkohó tervet készített. 1919-ben a főiskolával Sopronba költözött, állami hivatalokat vállalt, és 1928-ban itt halt meg.

A felsoroltak között szerepel természetesen Nagy Károly bányamérnök (Dzseki bácsi) is, az ő főiskolás megtestesítője.

Alaposan átvizsgálva a temetői naplókat megállapítható, hogy Sopronban további professzoraink vannak még eltemetve.

Dr. Romwalter Alfréd

(Sopron 1890 – Sopron 1954)

Egyetemi tanulmányait a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen végezte, ugyanakkor a József Nádor Műegyetem rendkívüli hallgatója volt. 1912-ben doktorált, 1912–1914-ig Budapesten gyakorló tanár, majd 1920-ig rendes tanárként működött a fiumei

Állami Kiviteli Akadémián. A trianoni békeszerződés után hazajött Sopronba, ahol 1928-tól pályázat alapján az egyetem kinevezte az Elemző Kémiai Tanszék tanárának. 1934-ben a főiskolának a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemhez csatolása után tanszékvezetői megbízással egyetemi rendkívüli, majd 1940-ben nyilvános rendes tanárrá nevezték ki. 1948-ban megbízást kapott az Általános és Fizikai Kémiai Tanszék vezetésére is. Az 1949-50 évi átszervezés kapcsán megbízták az Agrártudományi Egyetem soproni Erdőmérnöki Kara Kémiai Tanszékének vezetésével. Itt működött 1954-ben bekövetkezett haláláig.

A kohászok elemző kémiát és kémiai technológiát, a bányászok alkalmazott kémiát és mindkét szak együtt a szenek kémiája c. tárgyat hallgatta nála. Előadásai olyan érdekesek voltak, hogy sokszor más szakos hallgatók is beültek az óráira.

Tudományos munkájáért a Magyar Tudományos Akadémia 1941-ben levelező, 1949-ben rendes tagjává választotta. 1945 után a műszaki tudományok kandidátusának ismerték el, 1953-ban Kossuth-díjjal tüntették ki.

Sopronban halt meg 1954. szeptember 10-én. A Régi Szt. Mihály temetőben temették el: sírja: IX. csoport 19. sor 13. sz.

Nahoczky Alfonz

(Lippa 1898 – Sopron 1979)

A vaskohómérnöki diploma megszerzése (1922) után a diósgyőri és a csepeli acélműben gyakornok. 1924-től már a soproni Bánya- és Erdőmérnöki Főiskolára ment, ahol kezdetben Patantyus Imre professzor mellett dolgozik, azután 1925–1935-ig a Tüzeléstani és Anyagvizsgálati Tanszéken tanársegéd, adjunktus, majd egyetemi magántanár. Az első két kohómérnök között van, akik 1933-ban doktorátust szereztek.

1944-ig az Iparügyi Minisztérium osztályfőnöke volt. 1945 után Borsodnádasdon, majd Ózdon dolgozott. 1951-től 1972. évi nyugdíjazásáig szaktanácsadó és sok ipari kísérlet vezetője volt Budapesten a KGMTI-ben. Péten (1937-1939) a hazai vasdús bauxitok kohósítási próbáit irányította. A Magyar Tudományos Akadémia nyersvasgyártási szakbizottságának tagja. Számos újítása, szabadalma volt, szacikkeit német szaklapokban is közzétették.

Nyugdíjazása után 1972-ben visszaköltözött Sopronba, és ott halt meg 1979-ben. Az Új Szt. Mihály temetőben temették el. Sírja az I. csoport 5. sor 63. szám alatt található.

Lesenyi Ferenc

(Geletnek 1881 – Sopron 1962)

Erdőmérnöki oklevelét 1908-ban a selmechányai Erdészeti Főiskolán szerezte. Mérnöki munkáját Selmechánya környékén kezdte, később Kolozsvárra került, majd 1912-től a Görgényszentimrei Állami Erdészetről, 1914-től az aranyosvölgyi vasútvonal építési munkáinál dolgozott. 1917-ben Budapestre, a minisztériumba került, ahol Kaán Károly titkáráként figyelme a közgazdasági tárgyú erdészeti problémákra irányult, ezért elvégezte a Műegyetem közgazdász-mérnöki szakát.

1923-tól a Soproni Egyetem tanára lett, ahol erdőgazdasági politikát, erdészeti jogot és minden szak hallgatóinak közgazdaságtant adott elő. 1951-ben nyugdí-

jazták, de 1959-ig megbízott tanárként folytatta erdészeti jogi előadásait.

Sopronban halt meg 1962-ben, sírja az Új Szt. Mihály temetőben a XII. csoport 13. sor 116. számon található.

Dr. Winkler Oszkár

(Sopron 1907 – Sopron 1984)

A Budapesti Műszaki Egyetemen 1930-ban szerzett építészmérnöki oklevelet. Először Budapesten kapott állást, majd 1934-ben, Sopronban tervezőirodát nyitott. 1948-ban az Állami Tervezőiroda vezetője lett. 1957-1962-ig Győrben a Tervező Vállalat főépítésze volt.

1947 és 1975 között a Soproni Egyetem Építészeti Tanszékének tanáraként az épületszerkezettan tárgyat oktatta. Igen jelentős volt a faipari építészettel kapcsolatos tevékenysége. Sopronban és több magyar városban létesítettek épületeket tervei szerint. 1953-ban Ybl-díjat, 1966-ban Pro Urbe Sopron kitüntetést kapott. 1963-ban a műszaki tudományok kandidátusa lett, 1981-ben a Soproni Egyetem tiszteletbeli doktorává avatta.

1984-ben halt meg, sírja az evangélikus temetőben XXVIL/37. sz. alatt található.

Dr. Nándori Gyula

(Budapest 1927 – Miskolc 2005)

Vaskohómérnöki diplomáját 1951-ben szerezte meg. 1954-ig a MÁVAG budapesti öntödéjében, majd 1957-ig aspiránsként a Vasipari Kutató Intézet öntödei osztályán dolgozott. 1959-ben a műszaki tudományok kandidátusa lett, 1960-ban elnyerte az egyetemi doktori címet. 1957-től 1961-ig a Vasipari Kutató Intézet tudományos munkatársa.

1959-től adjunktusként a vas-, acél- és fémöntés tárgy előadója Miskolcon a NME Kohómérnöki Kar Vaskohászati Tanszékén, közben 1961-63-ban, Kairóban a Műszaki Főiskolán vendégprofesszorként tanított

öntészetet. 1965-ben megalakult a karon belül az önálló Öntészeti Tanszék, melyet kezdetben docensként, majd 1968-tól 1990-ig egyetemi tanárként vezetett. 1970-73-ban a Kohómérnöki Kar dékánja volt. Tanszékvezető egyetemi tanárként, 62 éves korában önként vonult nyugdíjba.

Tudományos munkássága eredményeként 160 közleménye jelent meg hazai és külföldi folyóiratokban. Széleskörű nemzetközi kapcsolatai voltak. 2000-ben a NME professzor emeritusa lett és a Magyar Öntészeti Szövetségtől Életmű-díjat kapott.

1954-58-ig az OMBKE Öntödei Szakosztály titkára, 1976-81 között az Egyetemi Osztály, 1981-86-ig az egyesület elnöke volt. 1997-ben az OMBKE tiszteleti tagjává választotta.

2005. január 14-én halt meg Miskolcon, és 28-án Sopronban temették el az evangélikus temetőben. Sírja a XXVIII/39. szám alatt található.

Miután a Nemzeti Kegyeleti Bizottság Sopronban öt professzor sírját a Nemzeti Sírkert részévé nyilvánította, megkerestem az intézményt (1250 Budavári Palota 1. Pf. 19.) megkérdezve, hogy a határozatát minek alapján hozta. Közölték, hogy Sopron városa kereste meg őket, és tett írásbeli javaslatot. A város ezt a polgármester által létrehozott ötfős szakértő csoport ajánlása alapján tette.

Érdeklődésemre közölték továbbá, hogy amennyiben neves intézmények (pl. az OMBKE) megkeresik őket neves emberek sírjainak a Nemzeti Sírkert részévé történő nyilvánítása tárgyában, általában a kérés teljesítése mellett döntenek. Javasolható tehát az OMBKE részéről megkeresni a Nemzeti Kegyeleti Bizottságot volt soproni egyetemi professzoraink közül továbbiak sírjainak a Nemzeti Sírkert részévé történő nyilvánítása tárgyában.

Nem kellene viszont csak a soproni temetőkből nyugvókra korlátozni vizsgálódásainkat. Gondolok itt nevezetesen a pécsi temetőben Kiss Ignác, Győrben Zsák Viktor és Dorogon Tettamanti Jenő professzor sírjaira. A Történelmi Bizottság részéről vállalni tudjuk Kiss Ignác és Zsák Viktor elhanyagolt sírjának rendbetételét a halottak napja előtti időszakban.

Külföldi hírek

Beruházások Brazíliában

A brazil CVRD vállalat – amely meghatározó szerepet tölt be a bányászati iparban – bejelentette, hogy 3 Mrd dollárt ruház be az acéliparba (vasérc pelletező üzemek), a bauxitbányákba, a timföldgyártásba és a rézérc-bányászatba.

A Ponta Ubu-ban meglévő pelletező üzem kapacitását az évi 7,6 Mt-ról 21,6 Mt-ra emelik, és a Samarco's Alegria-ban lévő vasércbánya termelését is 32,8 Mt/év-re fejlesztik. Az itt előkészített vasércet pedig 400 km hosszú csővezetéken hidraulikusan szállítják Ponta Ubu-ba.

A Paragominas bauxitbánya kapacitását 14,4 Mt/év-re növelik, és a bányaüzemtől 244 km hosszú csővezetéken juttatják el a bauxitot az Alunorte-ban lévő timföldgyárba, melynek a teljesítő képességét 6,26 Mt/év-re fejlesztik fel.

Két rézérc bánya – az ún. 118-as és a Collahuasi bányák – termelését növelik. Az utóbbi külszíni fejtés feltárt készlete 248 Mt 1,54 %-os réztartalommal. A bányák tulajdonosai az Anglo American (44%), a Falconbridge (44%) és a japán Mitsui (12%) vállalatok.

Engineering and Mining Journal 2005. december

Bogdán Kálmán

Egyesületi ügyek

Bányászatunk és kohászatunk a változó világban (Konferencia az INDUSTRIA 2006 kiállítás alkalmával)

Már hagyománnyá vált, hogy az évenként megrendezett Industria kiállítás idején az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület – más szakmai egyesületekhez hasonlóan – szakmai konferenciát rendez. Ezen konferenciákon rendszerint a bányászat és a kohászat egy-egy aktuális kérdését a témában nagy jártassággal rendelkező neves szakember előadásában hallgathatják meg egyesületünk tagjai, és részvételi díj nélkül juthatnak magas szintű szakmai információkhoz, sőt belépőjegyet is kapnak az INDUSTRIA kiállításra.

2006-ban egyesületünk a HUNGEXPO Média termében május 18-án mintegy nyolcvan fő részvételével tartott szakmai konferenciát „Bányászatunk és kohászatunk a változó világban” címmel.

Dr. Roósz András akadémikus, egyetemi tanár, okl. kohómérnök „Kutassunk, vagy ne kutassunk” címmel tartott érdekes előadást a hazai tudományos kutatás szükségességéről, lehetőségeiről, korlátairól, szervezeti és pénzügyi helyzetéről és egyes kohászati kutatási eredményekről.

Dr. Bakó Károly c. egyetemi tanár, a Magyar Öntészeti Szövetség elnöke, okl. kohómérnök a tőle megszokott színes stílusban „Öntvénygyártásunk a változó világban” című előadásában ismertette az öntészet szerepét és termelési viszonyait a globalizálódó világban, ezen belül a hazai öntészet lehetőségeit és eredményeit.

Dr. Vojczki Péter, a Bányászati Világkongresszus Magyar Bizottságának titkára, okl. bányamérnök „A fenntartható fejlődés és a bányászat” címmel számos ábra és táblázat segítségével mutatott rá a nyersanyagtermelés nemzetközi tendenciáira és összefüggéseire, és ebből következően a hazai nyersanyag-politika hiányának káros voltára, veszélyeire.

A résztvevők a 30-30 percben megtartott érdekes és színvonalas előadásokat nagy érdeklődéssel hallgatták.

G.P.A.

madát fordította kutatásra, a többit a működésre. A KK AKI jó kapcsolatokat dolgozott ki a hazai iparvállalatokkal – köztük „multikkal” is –, bevételeinek 40%-át ezek a kutatások adják.

Komlóssy György a világ bauxitkészleteinek összehasonlító geo-gazdasági értékelését mutatta be (a tanulmányt a montreali ICSOBA szimpóziumon is előadja majd). Az elemzésnél a 300 Mt-nál nagyobb és 5% SiO₂ tartalomnál alacsonyabb készleteket lehet figyelembe venni. Vizsgálni kell a geológiai (adatok megbízhatósága), környezeti, politikai és nemzeti kockázatokat. Bár a világ alumíniumigénye jelentősen megnőtt (ebben a főszerepet Kína játssza), mivel hatalmas bauxitkészletek ismertek, a kitermelés szempontjából sok esetben az infrastruktúra (közlekedés, energia stb.) a döntő.

Sohymár Károly beszámolt a miskolci „Az energetika kihívásai a 21. században” c. konferenciáról. Ezen elhangzott, hogy ma a magyar energiaellátásban a földgáz túlzott igénybevétele a jellemző (40%), ráadásul az importfüggőségünk 60%-os. Racionálisabb energia összetételt csak az atomenergia és a lignitvagyonunk felhasználásával lehet biztosítani. *Bárdossy György* hozzászólásában ezt azzal egészítette ki, hogy a hosszú távú gázellátás több szempontból is még kockázatosabb, mint ma látszik, mivel egyrészt az orosz gázra a növekvő Kína is igényt tart (két gázvezeték épül, és továbbiak vannak tervezés alatt), másrészt a világ szénhidrogénkészlet-számításainak megbízhatósága kérdéses, mivel 90%-uk nem auditált.

Horváth János a világ alumíniumkohászatának helyzetét, tendenciáit elemezte a termelés 50%-át adó négy legnagyobb cégen keresztül. Ezek: Alcoa, Russal, Alcan, Hydro-Alumínium. A technológia fejlesztése a mind nagyobb méretek és a hatékonyabb energiafelhasználás felé mutat.

2004-2005-ben valamennyi nagy cég kohóbővítéseket hajtott végre. A globalizáció, a nagy tömegű szállítások viszonylagos olcsósága befolyásolja az újabb kohók helyét; a Hydro Nigériában, Katarban és Omanban épít, az Alcoa oda telepíti a kohóit, ahol a villamos energia olcsó. A Russal a volt Jugoszlávia területén vásárol kohót.

PT

ICSOBA szakmai nap

Az ICSOBA Magyar Nemzeti Bizottsága (IMB) 2006. május 24-én szakmai napot tartott az MTA Kémiai Kutató Központ Anyag- és Környezetkémiai Intézetében (MTA KK AKI) Budapesten.

Sohymár Károly IMB főtitkár megnyitója után *Szépvölgyi János*, az MTA KK AKI igazgatója mutatta be az intézet tevékenységét, de a Tudományos Akadémia körül akkor zajló vitákra való tekintettel áttekintette az MTA szervezeti felépítését, tevékenységét, a hazai kutatás-fejlesztés helyzetét.

Kiemelte, hogy bár a tudomány állami támogatása (egyelőre) elfogadható mértékű hazánkban, a műszaki tudomány és a kutatás-fejlesztés (K+F) – valamint annak hasznosulása – már korántsem áll ilyen jól. Ezt jellemzi, hogy a lakosság egészére vetítve a műszaki diplomát nyertek száma 1/5-e mint az EU átlag, a szabadalmak száma pedig majdnem nulla. Bár a K+F-re fordított összeg 1992 és 2002 között abszolút értelemben jelentősen nőtt, a GDP-hez viszonyított értéke még mindig csak 1% körüli. (Az EU-15 átlag 1,8-1,9%, Japán és az USA pedig 2,6-2,9%-ot költ kutatásra.)

Az MTA-val kapcsolatban elmondta, az hármask feladatot tölt be, köztestület (11 ezer taggal), 38 kutatóintézetet felügyel és működtet, és a tudomány általános koordinátoraként a kormány számára készít beszámolókat. Az MTA a kapott költségvetési támogatás (2005-ben a GDP 0,15 %-a) kb. egyhar-

„Három Ászok Szakestély” Salgótarjánban

Salgótarjáni szervezetünk évtizedek óta tart évenként 1-2 szakestélyt, mint a hagyományápolás egyik – valószínűleg legismertebb s legkedveltebb – rendezvényét. Ez évi taggyűlést is tartalmaz, mint a március 25-én tartottuk, ahol az előző év értékelése és az évi munkatervünk megbeszélése után Paróczai Péter bányamérnök tagtársunk, aki ma a Budapesti Gazdasági Főiskola Pénzügyi és Számviteli Karának Salgótarjáni Intézetében tanít, elmondta, hogy a selmeci hagyományok már egy ideje

Dr. Rozgonyi József köszöntője

ezen főiskola hallgatóinak érdeklődését is fölkelte. Kezdeményezi ezért, hogy ezekben működünk együtt, azaz salgótarjáni „öreg diákok” adjuk át e hagyományhoz tartozó ismereteinket és gyakorlatunkat az itt tanulóknak.

Mindannyian örömmel vettük ezt a lehetőséget, s előzetes ismerkedések után határoztuk el a közös szakestély megszervezését, ahol a „gyakorlatban” lehet bemutatni, milyen is egy szakestély. A mai diákok könnyebb bekapcsolódásának elősegítésére dr. Szabó Lajos rímfaragó kollégánk rögtön hozzáfogott, hogy ismert dallamra egy aktuális Új Nótát írjon a főiskolások számára. A főiskola tanáraival (Szabó Zsolt és a már nevezett Paróczai Péter) ugyancsak megszerveztük a dalaink kiállítását is, hogy könnyebb legyen a daltanulás.

Dr. Rozgonyi József, a salgótarjáni intézet igazgatója is személyesen vett részt szakestünkön, s fel is szólalt. Kiemelte szakmáink jelentőségét Salgótarján várossá fejlődésében, és kívánságát, hogy szakmai- és diák hagyományainkkal valóban egyre több érdeklődő diákot ismertessünk meg.

Így alakult ki a Bányász–Kohász–Közgazdász szakestély, azaz a „Három Ászok”, melynek költségéből mi egyesületi tagok egy kicsit többet vállaltunk magunkra, hogy a résztvevő diákoknak kevesebbet kelljen befizetni.

A szakestélyre ez év május 12-én került sor, előtte az Acélgvári Kultúrház falán tíz éve elhelyezett, osztályunk alapításának 100. évfordulójára felavatott emléktáblát koszorúztuk meg, ami szintén hagyományaink része lett.

A szakestélyünk irányítását három elnök, *Diósi János* alias Hongya, *Hopka László* alias Cuwax és *Józsa Sándor* alias Kapa vállalták magukra, míg a nógrádi szervezet jelenlegi elnöke, e beszámoló összeállítója a Háznagy teendőit látta el s volt a vendégek vezetőjének, Rozgonyi úrnak kísérője. A kötött program 17 órakor kezdődött és természetesen sok-sok hagyományos dal eléneklésével kb. 20 órakor fejeződött be, de utána sokan majd' éjfélig kitartottak.

E kialakuló kapcsolatot június 29-én, a Salgótarjáni Intézet szakmai konferenciáján folytattuk, melynek megnyitó műsorában szintén dalainkból énekeltek a nógrádi szervezet tagjai.

Liptay Péter

Hagyományt teremtenek a geológusok

2006. április 24-én Székesfehérváron, az Alcoa-Köfém Oktatási és Közművelési Klubházában szervezte meg az Országos Műszaki Múzeum Alumíniumipari Múzeuma és a Magyarhoni Földtani Társulat Tudománytörténeti Szakosztálya a *II. Szent György-napi Bauxit-találkozót* a „Magyar bauxitkutatók külföldi szakmai tevékenysége” címmel. A tavalyinál kisebb számmal megjelentek előtt *Kócziánné dr. Szentpéteri Erzsébet*, a Magyar Műszaki Múzeumok főigazgatója mondott megnyitót, amelyben megemlítette azt a tervet is, hogy a volt Óbudai Gázgyár területén gyűjtsék össze a műszaki múzeumokat. Ezután *Tóth Álmos*, az ülés egyik fő szervezője köszöntötte a Györgyöket és Bélákat.

A program délelőtti részén *Fodor Béla*, délután *Komlóssy György* elnökölt. Az előadások idén inkább történelmi visszaemlékezések voltak, de részt kapott a tudomány is.

Farkas István „Bauxitkutatás külföldön geofizikai módszerekkel” címmel mondott érdekes részleteket a témáról.

Komlóssy György föld körüli bauxitföldtani kalandozásokra hívta a hallgatókat.

Tóth Álmos történeti áttekintést adott magyar bauxitkutatóknak a világban a két világháború között végzett munkájáról.

Vörös István előadása szintén visszaemlékezés volt „49 év Koreától Vietnámig” címmel.

Dudich Endre Iránban, Kubában és Maliban végzett munkájáról mondott el érdekes élményeket.

Vécsernyés György az iszlám világban szerzett tapasztalatairól tartott filozofáló stílusú elmélkedést.

Szabó Elemér ghánai beszámolójában a természettel való kapcsolatát és családja élményeit mondta el.

Bartha András „A vegyészcsoporthoz a Than Rai expedícióban (Vietnam)” c. előadásában adott érdekes élménybeszámolót.

Harrach Walter a magyar timföldipar utolsó polihisztoráról, dr. 'Sigmond Györgyről mondott el néhány érdekességet. A téma ugyan nem függött össze közvetlenül a geológiával, de 'Sigmond György számos exportmunkában dolgozott eredményesen együtt a magyar geológusokkal.

Vizy Béla az albán kutatások szomorú sorsáról beszámolván szemléltette, hogy a politika mennyi mindent tud tönkretenni, még a jó munkát is.

Kardeván Péter a geofizikai mérések során tapasztalt érdekes élményeiről mesélt, bemutatta egyúttal azok nehézségeit és megbízhatóságát is.

Kakas Kristóf a jajarmi bauxit előforduláson végzett geofizikai mérésekről tartott előadást.

Mindszenti Andrea szenvedélyes és megható visszaemlékezést tartott Balkay Bálintról, akinek szellemét így szinte magunk között érezhettük. A megemlékezéshez *Dudich Endre* fűzött kiegészítéseket.

Az előadók a legtöbb beszámolót számítógépes (power point), ill. diaképek vetítésével tették érdekesebbé, látványosabbá, de ezeket a megjelenítési módokat még gyakorolni kell, és a képek válogatásában is több önkritika szükséges.

A déli kávészünetben a résztvevők *Köhler Imre* szakszerű vezetésével megtekinthették az Alumínium Múzeum érdekes anyagát, és az éppen esedékes időszaki tárlatot is. Ezekkel a tárlatokkal a múzeum tevékeny részese Székesfehérvár kulturális életének, megvalósítva ezzel a Kócziánné bevezető köszöntőjében is megjelölt célt, azaz a múzeum jó propagandáját.

A Magyarhoni Földtani Társulat Tudománytörténeti Szakosztályának jó hangulatú, családi ülése ismét bizonyította, hogy a kedélyes szervezés nem csökkenti a tudományos-ságot. A szervezésért az Alumíniumipari Múzeumban dolgozó kolleganőket is köszönet illeti. Jó volna, ha igaza lenne az OMM főigazgatójának, és a rendezvény hagyománnyá válna! *(H.W.)*

Sóltz Vilmos sírjának megkoszorúzása

Az OMBKE Küldöttgyűléséhez kapcsolódóan, az utóbbi évek hagyománya szerint a Fémkohászati Szakosztály budapesti szervezete 2006. május 25-én megkoszorúzta egyesületünk alapítójának, Sóltz Vilmosnak a Fiumei úti Sírkertben lévő sírját. A méltatást Köves Kristóf tartotta.

Molnár István

Személyi hír

Dóczy Csabáné, az OMBKE titkárság pénzügyi vezetője 2006. augusztus 22-ével nyugdíjba ment. Ezúton is köszönjük sok éves odaadó munkáját, és kívánunk Neki kellemes nyugdíjas éveket, jó egészséget, sok örömet, boldogságot!

Az egyesület pénzügyeit a továbbiakban *Varga Sándorné* intézi, akinek munkájához sok sikert és jó egészséget kívánunk!

Szerkesztőség

Hazai hírek

Diplomaátadási ünnepség a Miskolci Egyetemen

2006. június 29-én nyilvános, ünnepi Egyetemi Szenátusi Ülés keretében adták át a Műszaki Földtudományi Karon, a Műszaki Anyagtudományi Karon és az Egészségügyi Főiskolai Karon 2005/2006. tanévben végzetek diplomáit.

Brahms akadémiai ünnepi nyitányának hangjai mellett, a kari, a finn és német zászlók (a díszdoktorok tiszteletére) és az

Tiszteletbeli doktori cím átvétele (Prof. Dr. Helmut Wolff)

egyetem rektorának és a karok dékánjának bevonulása után a rektor köszöntötte a megjelenteket, és a karok dékánjainak előterjesztése után került sor a diplomák átadására.

A Műszaki Földtudományi Kar egyetemi szintű szakjain abszolutóriumot szerzett 87 fő, záróvizsgát tett 86 fő, oklevelet szerzett 61 fő. Az oklevelek szakok szerinti megoszlása: bányá- és geotechnikai 4 fő, előkészítő 8 fő, geográfus 2 fő, környezetmérnöki 32 fő, műszaki földtudományi 5 fő, olaj- és gázmérnöki 10 fő. A főiskolai szintű bányá- és geotechnikai szak nappali tagozatán abszolutóriumot szerzett 11 fő, záróvizsgát tett 11 fő, oklevelet kapott 6 fő.

Dani Zoltán valétaelnök beszéde

A Műszaki Anyagtudományi Karon oklevelet kapott összesen 35 fő szakok szerinti megoszlása: anyagmérnöki 21 fő, kohómérnöki 11 fő, kiegészítő kohómérnöki 3 fő.

Az Egészségügyi Főiskolai Karon védőnői diplomáját 32 fő vehette át.

Ünnepi beszédet a végzős hallgatók nevében Dani Zoltán, a Műszaki Földtudományi Kar Valéta Bizottság elnöke, az egyetem nevében dr. Kaptay György, a Műszaki Anyagmérnöki Kar dékánja tartott.

Az egyetem rektora ezt követően a karok dékánjainak előterjesztése alapján PhD doktorátust adományozott *Németh Norbertnek*, *Somody Anikónak* (Műszaki Földtudományi Kar) és *Bencze Leventének*, *Leskovics Katalinnak* (Műszaki Anyagtudományi Kar), majd habilitációs oklevelet *dr. Belina Károlynak* (Műszaki Anyagtudományi Kar).

Az egyetem tiszteletbeli doktori címet adományozott Prof. Dr. Helmut Wolffnak, a Berliini Műszaki Egyetem professzorának és Prof. Dr. Heikki Jalkanennek, a Helsinkii Műszaki Egyetem professzorának.

Dr. Kaptay György leköszönő dékánnak az Egyetem Szenátusa „DECAN EMERITUS” címet adományozott.

A tiszteletbeli doktorok köszönő szavai után *dr. Belina Károly* egyetemi magántanári oklevelet kapott, *dr. Hahn György* az oktatási miniszter emlékérmét, *dr. Peja Mária* a „Signum Aureum Universitatis”, *Cseh Zoltán* és *dr. habil. Mecsi József* a Műszaki Földtudományi Kar „Pro Facultate Rerum Metallicarum”, *dr. Tóth Levente* a „Kohómérnöki Karért Emlékérem” kitüntetésekkel vehette át.

További kitüntetésekkel adott át a Hallgatói Önkormányzat alelnöke és az OMBKE alelnöke (OMBKE Elismerő oklevél *Dani Zoltán* és *Kovács Attila* valétaelnököknek).

Dr. Kaptay György, a Műszaki Anyagtudományi Kar leköszönő dékánja ebből az alkalomból „az 1998–2006 közötti időszakban dékáni erőfeszítéseimet támogató magatartásáért, emberi kiállásáért és tevékeny segítségéért...” egyénre szabott elismerő oklevelet adott át számos ipari, kutatóintézeti, magyarországi egyetemi ill. kari szakembernek, dolgozónak és hallgatónak.

Dr. Horn János

Névváltozások a nagyvállalatainknál

A társasági törvény változásával a részvénytársasági formában működő társaságok nevében meg kell jelölni, hogy az zártkörű vagy nyilvános, azaz a tőzsdére bevezetett részvénytársaság-e.

Ennek megfelelően a MOL Rt. áprilisi éves rendes közgyűlése határozott az új névről, mely szerint a társaság új neve MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyilvánosan Működő Részvénytársaság, rövidítve MOL Nyrt. lett. A társaság angol neve nem változott. A cégbíróság az új nevet július 7-én bejegyezte.

Hasonlóan a MAL Rt. új magyar neve Magyar Alumínium Termelő és Kereskedelmi Zártkörűen Működő Részvénytársaság lett, rövidítve MAL Zrt.

MOL Híradó, www.mal.hu

PT